

Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rımərai nəkukuə sə ro kefə irə raməgkiari ia nəgkiariien amasan səvəi İesu Kristo. Jon in iərmama riti ia twelef nərmama me səvəi İesu. İesu rokeikei pik in. Jon rımərai nəkukuə i ia nuk 90-100. In rokeikei mə kitaha nərmama tsəvsini nəkukuə i p̄wəh ro nukurənien i tuku-taha mə İesu in Kristo, Tini Kumwesən. Jon rokeikei mə kitaha tsəni n̄ipərhiēnien irə, nənə mhəuvehi n̄im̄iruiēn ia nəghi İesu (Jon 20:31). Jon raməgkiari ia n̄im̄iruiēn m̄ine wok səvəi İesu Kristo. Mətə nəkukuə səvənhi ropə ia nəkukuə səvəi Matiu, Mak, m̄ine Luk. Ia nəkukuə səvənhi Jon r̄ini irapw n̄imtətien krirum səməme Matiu, Mak, m̄ine Luk həpwəh nəgkiariien irə. Mətə ia nəkukuə Matiu, Mak, m̄ine Luk haməgkiari ia n̄imtətien kəru a səməmi Jon raməgkiari mwi irə. Nəkukuə i nusipekinien me səvəi İesu riwən irə, mətə raməgkiari pik ia navənien səvəi İesu irəha in me nepw̄in. Jon rımərai nəkukuə i mə kitaha tsaməkeikei mhəukurən n̄imtətien me səməme İesu Kristo r̄ino. N̄imtətien me nəha hamo pui mə İesu Kristo in Kumwesən in rauvehi n̄iskaiien asori me. N̄ipərhiēnien Jon ramahatən mə İesu Kristo in Tini Kumwesən, mətə in ramahatən mwi mə İesu in iərmama rəmwhen ia kitaha nəp̄in nepw̄in rer̄in rəpou, nəp̄in nepw̄in tipw̄in rəpou, mamō mwi nokeikeien.

*Nægkiariien sávai Kumwesən ruvehe mo iərmama
i nīpwrān rəmwhen ia nīpwrataha*

¹ *Fwe tui, nəpīn tīprənə ramiwən ihi, Nægkiariien sávai Kumwesən rīnarə raka.^a Nægkiariien nəha ramarə irau Kumwesən. Nægkiariien nəha in Kumwesən. ² In rīnarə raka irau Kumwesən fwe tui nəpīn tīprənə ramiwən ihi. ³ *Narimnari me pam həuku pen irə mharə. Narimnari me pam səməme kamharə riti riwən rīpkuku pen mhə irə marə. ⁴ *Nægkiariien nəha in nukune nīmīruien. Nīmīruien nəha in nukuraanien sə raməhiəpwīn nərmama. ⁵ *Nukuraanien nəha raməhiəpw ia nəpitəvien, nəpitəvien ko rīpkousəman mhə.

⁶ *Iərman riti Kumwesən rərhi pehe i nəghīn nə Jon. ⁷ In ruvehe mə trərer irapw mægkiari ia nukuraanien nəha pwəh nərmama həregi nəgkiariien səvənhi, nənə mhəni nīpərhiēnien irə. ⁸ *Rīpko mhə Jon in nukuraanien nəha, mətə ruvehe mə trərer irapw mægkiari irə, ⁹ *mīni mə nukuraanien pərhiēn sə raməhiəpwīn nərmama me pam na truvehe ia tīprənə i.

¹⁰ *Nīpərhiēnien nukuraanien nəha ruvehe ia tīprənə i. In nəha Nægkiariien nəha tīprənə i mīne nərmama me pam həuku pen irə mharə, mətə nəpīn rier pehe irə irəha həreirei mə in sin. ¹¹ In ruvehe imwəni atukwatukw, mətə nəkur imwəni

* **1:1:** Jon 17:5, 1Jon 1:1-2, Rev 19:13 **a 1:1:** Uə “Nægkiariien rīnarə raka.” * **1:3:** 1Kor 8:6, Kol 1:16-17, Hip 1:2 * **1:4:** Jon 5:26 * **1:5:** Jon 3:19 * **1:6:** Mat 3:1, Luk 1:13-17,76 * **1:8:** Jon 1:20 * **1:9:** Jon 8:12, 1Jon 2:8 * **1:10:** Jon 1:3, 17:25

me həpkəsevər mhə ia rerinraha tukwe. ¹² *Mətə nərmama me səməme həsevər ia rerinraha tukwe, in ruvei pen nasorijen minraha mə irəha nīpwnəti Kumwesən me. In ruvei pen nasorijen nəha m nərmama me pam səməme kəmhəni nīpərhienien ia nəghin. ¹³ *Mətə nəpīn həuvehe mho nīpwnəti Kumwesən me ia nīrəha, irəha həpkətui pehe mhə ia nite tata mine mama, uə ia nokeikeien səvəi nīpwrānrau, uə ia nətərigien səvəi iərman riti, rekəm. Kumwesən əpa ruvei pen nīmīruvien vi minraha ro irəha həuvehe nīpwnətīn me.

¹⁴ *Nəgkiariien səvəi Kumwesən^b ruvehe mo iərmama i nīpwrān rəmwhēn ia nīpwrataha rarə ouīhi a kīmaha min. Kīmaha iahənətoni nasorijen səvənhi, nasorijen sə in rauvehi ti nəri nə mə in Tīni Kumwesən anān kuatia. Iahənətoni mə rerin rukuər ia namasanien mine nīpərhienien.

¹⁵ *Jon rərer irapw məgkiari irə, məkwein əpwəmwis, mīni mə, “Iəmə i in i iəmə sə iakinəgkiari irə nəpīn iakīni mə, ‘Iəmə sə trukurirə pehe iou, in rasori ia nīrak, ti nəri nə mə nəpīn iapktui pehe mhə ihi, mətə in rīnarə raka.’” ¹⁶ *Nənə ti nəri nə mə rerin rukuər ia namasanien mine nīpərhienien, nəpīn me kītaha pam saməuvehi narimnari amasan me raku pen tukwe. ¹⁷ *Loa sə Kumwesən ruvei pehe ruku pen ti Moses, mətə namasanien mine nīpərhienien

* **1:12:** Kal 3:26 * **1:13:** Jon 3:3-6, Jem 1:18, 1Pit 1:23

* **1:14:** Aes 60:1-2, Kal 4:4, Fil 2:7, Hip 2:14, Luk 9:32, Jon 2:11

b 1:14: Uə “Nəgkiariien ruvehe mo iərmama i nīpwrān rəmwhēn ia nīpwrataha.” * **1:15:** Jon 1:27,30, Mat 3:11 * **1:16:** Kol 2:10 * **1:17:** Eks 34:28, Rom 6:14, 10:4

ruku pen ti Iesu Kristo. ¹⁸ *Iərmama riti ripkətoni raka mhə Kumwesən, mətə Tini Kumwesən anan kuatia in Kumwesən. Ia nəpɪn me in ipaka ti Tata səvənhi. In rino pui pehe Tata səvənhi m kitaha.

Nəgkiariien səvəi Jon Paptəes

¹⁹ Nəgkiariien səvəi Jon ro iamɪnhi irə. Nəpɪn riti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hərhi pen pris me nepwɪn mine Livaet me nepwɪn həier ia Jerusalem mhəuvən mə tuhəres pen in mə, “Ik sin?” ²⁰ *Nənə Jon ripkəpnəpen mhə, mətə rəgkiari, mo nukurənien i, mɪni mə, “Ripko mhə iou Kristo.”^c

²¹ *Miregi irəha hərəs pen in mə, “Ik Eləja?”

Miregi in rini mə, “Rekəm. Ripko mhə iou Eləja.”

Miregi irəha həni mə, “Ik profet nəha kiməni mə truvehe?”

Miregi in rini mə, “Rekəm.”

²² Ro iamɪnhi irə irəha həni pen tukwe in mə, “Ik sin? Kimaha tahaməkeikei mhəuvei pen nəgkiariien m səməme hənərhi pehe kimaha. Ikəfni irə ia niram?”

²³ *Miregi Jon rini mə, “Iou iəmə i kamregi rerik ia kwopun akwesakwes ikɪn. Iakaməkwein əpwəmwis mə, ‘Kimiaha tihaməkeikei mhəpərhiḁ suatuk səvəi Iərimənu səkitaha.’ Noien i iakamo

* **1:18:** Eks 33:20, Jon 6:46, 1Tim 6:16, 1Jon 4:12, Mat 11:27

* **1:20:** Jon 3:28 **C 1:20:** Nəhag nəha “Kristo” raməgkiari ia iəmə nəha profet kupwən me həməni mə truvehe muvehimiru nərmama. * **1:21:** Dut 18:15,18, Mat 11:14, Jon 6:14, 7:40

* **1:23:** Aes 40:3 **d 1:23:** Uə “Kimiaha tihaməkeikei mhəmri atukwatukw suatuk səvəi Iərimənu səkitaha.”

ramesi pen nægkiariien səvəi Profet Aesea kupwən.”

²⁴ Nərmama me i səməme kınərhi pehe irəha nepwın Farisi me. ²⁵ *Irəha həres pen Jon i mə, “Rəfo ikamo paptaes ia nərmama, mətə ripko mhə ik Kristo uə Elaeja uə profet nəha Nəkukuə Ikinan rani mə truvehe?”

²⁶ Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Takamo paptaes ia kımiaha ia nui, mətə iərmama riti ramərer kurkwan ia kımiaha hiəreirei. ²⁷ *Iou iakiməkupwən muvehe, iəmə nəha in trukurirə. Iapkəmwhen mhə mə takifi raka nəkwus ia put səvənhi.”

²⁸ *Narimnari me i həier pehe ia rukwənu Petani fwe nıkare nui aris Jotan pen, kwopun Jon ramo paptaes ikin.

Kwəti sipsip səvəi Kumwesən

²⁹ *Kini rakwakwi irə Jon rətoni Iesu ravən mauvehe. Nəpın rətoni, rini mə, “Hətə ro in i kwəti sipsip səvəi Kumwesən. In truvehi raka noien ərəha me səvəi nərmama me ia tıprənə i. ³⁰ *Iəmə i in i iakaməgkiari irə nəpın iakiməni mə, ‘Iəmə sə trukurirə pehe iou, in rasori ia nirak, ti nəri nə mə nəpın iapkatui pehe mhə ihi, mətə in rınarə raka.’ ³¹ Fwe kupwən iou iakreirei iəmə i, mətə iakiməuvehe, mamə paptaes ia nui mə takətə sas in, nənə mahatən nəkur İsrəl irə pwəh irəha hətoni mhəukurən.”

* **1:25:** Mat 21:25, Jon 1:33

* **1:27:** Jon 1:15, Wok Me 13:25

* **1:28:** Mat 3:6, Jon 10:40

* **1:29:** Aes 53:6-7, Jon 1:40, 1Pit

1:18-19 * **1:30:** Jon 1:15

32 *Nənə Jon rarə m̄ini irapw mwi mə, “Iou iakinətoni Nənimw̄in Ikinan ruku pen fwe ia neiai meiwaiu rəmwhen ia mak inhəripw muvehe məkure irə. 33 *Fwe kupwən iou iakreirei iəmə i, mətə Iəmə sə r̄inərhi pehe iou mə tako paptas ia nui r̄ini pehe tukw iou i mə, ‘Ik tikətoni Nənimw̄in Ikinan reiwaiu məkure ia iərmama riti. Iərmama nəha in nəha tro paptas ia Nənimw̄in Ikinan.’ 34 *Iou Jon iakinətoni nəri i, nənə mani m̄inuə iəmə i in T̄ini Kumwesən.”

Iesu r̄inaməkwein nərmama me səvənhi

35 Kini rakwakwi irə, Jon ramərer ia kwopun a mwi nə irəhar iərmama kəru səvənhi. 36 *Nəp̄in rəti pen mətoni Iesu ramavən makurau, r̄ini mə, “Hətə ro in i kwəti sipsip səvəi Kumwesən.”

37 Iərmama mi nəha səvəi Jon krouregi in r̄ini nəgkiariien nəha, nənə kraukurirə ia Iesu. 38 Iesu ruvsini mətoni irau kraukurirə in, nənə r̄ini pen ti nirau i mə, “Kimirau irouətui nəfe?”

Miregi krouni pen tukwe in mə, “Rapai, ikamarə pəku?” (Nəgkiariien nəha “Rapai” n̄ipwran mə Iahatən.)

39 Miregi in r̄ini pen ti nirau i mə, “Rouvehe rouətoni.” Ro pen irau krouevən, rouətoni kwopun in ramarə ikin. Nənə irau krouarə irəhar min ia nəp̄in nəha ti nəri nə mə r̄inaməruarəv ipaka meri rivə.

40 *Irau riti r̄iregi Jon rəgkiari nənə rukurirə ia Iesu in nə Antru, piəvi Saemon Pita. 41 *Nəri sə

* **1:32:** Mat 3:16 * **1:33:** Luk 3:2-3 * **1:34:** Mat 3:17, 17:5, Mat 27:54 * **1:36:** Jon 1:29 * **1:40:** Mat 4:18-20 * **1:41:** 1Saml 2:10, Sam 2:2, Jon 4:25

rukupwæn mo in revæn mætoni piävni Saemon, nənə mīni pen tukwe in mæ, “Kimaha iahætoni Mesaea.” (Mesaea nipwran mæ Kristo.)^e ⁴² *Nənə in riri Saemon mevæn ti Iesu. Iesu ræti pen mætoni Saemon, mīni mæ, “Ik Saemon, tini Jon. Tukækwein ik mæ Kefas.” (Kefas nipwran mæ Pita.)

Iesu rækwein Filip mīne Nataniel

⁴³ *Kini rakwakwi irə, Iesu rokeikei mæ trevæn ia tənə Kalili. In rətui Filip, mætoni, mīni pen tukwe in mæ, “Kurirə iou.”

⁴⁴ Filip nəha in iəmə Petsaeta, imwei Antru mīne Pita. ⁴⁵ *Nənə Filip rətui Nataniel, mætoni, mīni pen tukwe in mæ, “Kimaha iahætoni iəmə i Moses rimərai ia nəkukuə səvəi Loa mīne profet me mwi həmərai mamhægkiari irə. In iəmə Nasaret, tini Josef. Nəghin nə Iesu.”

⁴⁶ *Miregi Nataniel rini pen tukwe in mæ, “Ko nari amasan riti ruku pen ia Nasaret uə?”

Miregi Filip rini pen tukwe in mæ, “Uvehe mætoni.”

⁴⁷ Nəpin Iesu rətoni Nataniel ravæn muvehe, in rægkiari irə, mīni mæ, “Hətə ro. Iəmə Isrel pərhien i. Neikuəien riwæn irə.”

⁴⁸ *Miregi Nataniel rini pen tukwe in mæ, “Ikəfukurən iou?”

e 1:41: Nægkiariien mi nəha “Mesaea” mīne “Kristo” krouəmnəmwhen a. Mesaea nəgkiariien Hipru. Kristo nəgkiariien Krik. Nəhag mi nəha krouægkiari ia iəmə nəha profet kupwæn me həməni mæ Kumwesən trərhi pehe i ruvehe muvehimiru nərmama. * **1:42:** Mat 16:18, Mak 3:16 * **1:43:** Mat 8:22, Mak 2:14 * **1:45:** Dut 18:18, Aes 7:14, 9:6, Jer 23:5, Esik 34:23 * **1:46:** Jon 7:41,52 * **1:48:** Sam 32:2

Miregi Iesu rini mæ, “Næp̄in ikamækure tegin niemis, Filip ræpwæh ihi nækweinien ik, iakinætæ raka ik.”

⁴⁹ *Miregi Nataniel rini pen tukwe in mæ, “Iahatæn. Ik Tini Kumwesæn pærhien. Ik pærhien kig sævæi nækur Isrel.”

⁵⁰ Miregi Iesu rini mæ, “Ræfo? Ikini n̄ipærhienien ia nirak ti næri næ mæ iakini nægkiariien i mæ ‘Iakinætæ raka ik ikamækure tegin niemis’? Ik tikætoni narimnari me nepw̄in mwi hasori ia sëmæme næha.” ⁵¹ *Iesu raræ m̄ini pen mwi tukwe in mæ, “Iakani n̄ipærhienien tukumiaha i kimiaha tihætoni kæpuapen trækwag nænæ nagelo me sævæi Kumwesæn tuhamæutæ mamheiwaiu ia Iæmæti Iærmama.”

2

Nækur Kena hæiri pen vi a pran riti m iærman sævænhi mhagien iræha m̄inrau

¹ *Kini neis iræ nærmama nepw̄in ia rukwænu Kena ia tænæ Kalili hæiri pen vi a pran riti m iærman sævænhi, mharæ mho mwi næveginien asori riti mamhagien pæri iræha m̄inrau. Mama sævæi Iesu iræha m̄inraha. ² Kinækwein Iesu m̄ine nærmama me sævænhi mæ iræha mwi tuhæuvæn mhani pæri nari iræha m̄inraha. ³ Næp̄in waen ruvæiwæn, mama sævæi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Sænmw̄inraha waen ruvæiwæn.”

⁴ *Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Præn i. Ikæfo mani pehe næri i tukw iou? Næp̄in sæiou r̄ipkuvehe mhæ ihi.”

* **1:49:** Mat 14:33, 16:16, Mat 27:42, Mak 3:11 * **1:51:** Jen 28:12

* **2:1:** Jon 1:43 * **2:4:** Mat 12:48, Jon 19:26

⁵ *Miregi mama sǝvǝnhi rini pen ti nǝrmama sǝmǝme kamho tukwini nari mǝ, “Kimiaha tihamǝkeikei mho nǝfe nǝghin in trini pehe tukumi-aha i.”

⁶ Ia kwopun nǝha nǝri kamǝrǝmin pen nui irǝ irǝha pam sikis kino ia kǝruǝterei. Irǝha kuatia kuatia rukurǝn nuvehien eiti uǝ hantret twenti lita. Nui nǝha sǝvǝi nǝkur Isrel kamhǝrkwerig irǝ.)*

⁷ Iesu rini pen ti nǝrmama me nǝha kamho tukwini nari mǝ, “Kimiaha tihǝrǝmin pen nui ia nǝri kamǝrǝmin pen nui ia nirǝha.” Irǝha hǝrǝmin meste pehe rukuǝr.

⁸ Nǝnǝ Iesu rini pen ti nirǝha i mǝ, “Nǝha tǝkwtǝkwuni kimiaha tihǝkwǝhi raka nepwin, mhǝuvehi mhǝuvǝn mhǝuvei pen m iǝmǝ asori sǝvǝi nǝveginien asori.” Ro pen irǝha hǝuvehi mhǝuvǝn. ⁹ Nǝpin iǝmǝ asori sǝvǝi nǝveginien asori rǝnimwi ǝghan nui nǝha, nui sǝ Iesu rino ruvehe mo waen i, in rireirei mǝ waen ruku pǝku. (Mǝtǝ iotukwininari me sǝmǝme hǝkwǝhi raka nui irǝha hǝukurǝn.) Ro iaminihǝ irǝ iǝmǝ asori sǝvǝi nǝveginien nǝha rǝkwein iǝrman sǝ ripkarǝ vi a irau pran sǝvǝnhi ruvehe, ¹⁰ rini pen tukwe in mǝ, “Samarǝ kamo nǝveginien asori iaminihǝ kukupwǝn kukwǝhi raka waen sǝ ramasan pik kauvei pen m nǝrmama. Nǝnǝ nǝpin nǝrmama me hǝnǝnimwi asori kwopti, kukwǝhi raka sǝ ripkamasan pik mhǝ kauvei pen minraha hǝnimwi. Mǝtǝ ik ikǝpwǝh nukwǝhi rakaien waen sǝ ramasan pik meste nǝha tǝkwtǝkwuni.”

* 2:5: Jon 7:30, 8:20 * 2:6: Mak 7:3-4

11 *In i nĩmtətien sə Iesu rukupwə̀n mo ia rukwə̀nu Kena ia tənə Kalili. Ia nĩmtətien nəha in rahatən pen nasoriien səvənhi. Nənə nərmmama me səvənhi həni nĩpərhiēnien irə.

Iesu rəkoui irapw nərmmama səməme kamho maket ia nimwə səvəi Kumwesən

12 *Kurirə irə Iesu rewaiu pen fwe taon Kapaneam irəha mama səvənhi mĩne piəvni me mĩne nərmmama me səvənhi. Nənə irəha harə nəpĩn ouihi a fwe ikĩn.

13 *Nəveginien asori səvəi nəkur Isrel kani mə Pasova rĩnauvehe ipaka. Iesu rutə pen fwe Jerusalem, 14 mətoni nərmmama nepwĩn ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən kamhəmri pen nəmri nari ia kau me mĩne sipsip me mĩne menu me. Nepwĩn kamhəkure mamhəvriwei mane. In rətoni irəha, 15 ruvehi nəkwus me, mo kwənkirkĩr irə, məkoui irapw irəha pam mĩne sipsip me mĩne kau me həier irapw ia nimwə nəha. In rətəgi irapw mane səvəi nərmmama kamhəvriwei i, muvsini tepol me səvənraha. 16 Nənə səməme kamhəmri pen nəmri nari ia menu me, in rĩni pen tĩ nirəha i mə, “Kĩmiaha tihəuvehi nəri me i mharaka, mhəpwəh noien nimwə səvəi Tata səiou ro kwopun kauvehi nəmri nari ikĩn.”

17 *Ia nəpĩn nəha nərmmama me səvənhi rerĩnraha rĩrhi nəgkiariien i kĩmərai pen ia Nəkukuə Ikinan rĩni mə, “Iakoikei pĩk nimwə səim. Nokeikeiēn nəha rauək rəmwhen ia napw ia rerik.”

* **2:11:** Luk 9:32, Jon 1:14, 4:54, Jon 11:40 * **2:12:** Mat 4:13

* **2:13:** Eks 12:1-27, Jon 6:4, 11:55 * **2:17:** Sam 69:9

18 Ro pen nāmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Sin rīməuvei pehe nasorien mik mə tiko narimnari me i? Nəfe nəha nīmtətien tiko m kīmaha pwəh iahətoni mhəukurən?”

19 *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Housi testesi nimwə i səvəi Kumwesən, nənə ia nəpɪn səro kahar irə takuvehi utə mwi.”

20 Miregi nāmə asori me səvəi nəkur Isrel həni mə, “Kwa nimwə i səvəi Kumwesən kuvrhəkin nuk irəha pam foti-sikis. Tikəfo muvehi utə mwi ia nəpɪn kahar?” 21 *Mətə nimwə nəha səvəi Kumwesən Iesu raməgkiari irə in nə nɪpwran. 22 *Ro iamɪnhi irə nəpɪn Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi, nərmama me səvənhi rerɪnrəha rɪrhi mə in rīməni nəgkiariien i, nənə irəha həni nɪpərhienien ia Nəkukuə Ikinan mɪne nəgkiariien nəha Iesu rīməni.

23 *Nəpɪn Iesu in fwe Jerusalem ti nəveginien asori nəha kani mə Pasova, nərmama həpɪk hətoni nīmtətien me nəha in ramo, mhəni nɪpərhienien ia nəghɪn. 24 Mətə Iesu rɪpkɪni mhə nɪpərhienien ia nirəha, mhəpwəh nɪni pamien rerɪn ti nirəha i, ti nəri nə mə in ruvəukurən raka nərmama me pam. 25 *In rɪpkətui mhə iərmama riti tro pui pen nətərigien səvəi iərmama mɪn, ti nəri nə mə in ruvəukurən raka nəfe ramarə ia reri iərmama.

3

Nikotimas revən ia nəpɪn maməgkiari m Iesu

* 2:19: Mat 21:23, 26:61, Mat 27:40, Wok Me 6:14 * 2:21: 1Kor 6:19
 * 2:22: Luk 24:6-8, Jon 12:16, 14:26 * 2:23: Jon 7:31
 * 2:25: Mak 2:8

1 *Iəmə asori riti səvəi nəkur Isrel nəghin nə Nikotimas. In Farisi riti. 2 *Iəmə i ruvehe ti Iesu ia nəp̄in, mini pen tukwe in mə, “Iahatən. Kimaha iahəukurən mə ik iahatən riti sə Kumwesən rərhi pehe ik. Iərmama riti riwən ko ro n̄imtətien me i səməme ikamo tr̄ini minuə Kumwesən r̄ipkarə mhə tukwe.”

3 *Miregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Iakani n̄ipərhiēnien tukw ik i tr̄ini minuə iərmama k̄ipkukwəhi mhə mwi in, ko in r̄ipkətə mhə n̄itətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

4 Miregi Nikotimas r̄ini pen tukwe in mə, “Tukəfa kukwəhi mwi iərmama sə ruvəpwinari raka? Ko in revən mwi ia t̄ipwi mama səvənhi mə tukukwəhi mwi in uə rekəm?”

5 *Miregi Iesu r̄ini mə, “Iakani n̄ipərhiēnien tukw ik i tr̄ini minuə iərmama kəp̄wəh nukwəhiēn in ia nui mine Nənimw̄in, ko in r̄ipkuvnimwə mhə ia n̄itətə sə Kumwesən ramərimənu irə. 6 *Nəri sə iərmama rukwəhi in iərmama. Nəri sə Nənimw̄in rukwəhi in nənimw̄in. 7 Tikəp̄wəh nəkəriēn nari mə iakini pehe tukw ik i mə ‘Tukaməkeikei kukwəhi mwi ik.’ 8 *Nimətagi ravən mamevən ia kwopun pəku rokeikei mə trevən ik̄in. Kimiaha hiamregi rameikweikwi n̄imwai nari, mətə hiəreirei mə ruku pəku mauvəku. Nərmama me pam səməme Nənimw̄in rukwəhi irəha ho mwi iam̄inhi.”

9 Miregi Nikotimas r̄ini pen tukwe in mə, “Tukəfo narimnari me i ruvehe mo iam̄inha irə?”

* 3:1: Jon 7:50, 19:39 * 3:2: Mat 22:16, Jon 9:16 * 3:3: Mat 18:3, 1Pit 1:23 * 3:5: Esik 36:25-27, Taet 3:5 * 3:6: Sam 51:5, Jon 1:13 * 3:8: Pri 11:5

10 Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Ik iahatən səvəi nəkur Isrel. Rəfo ikreirei narimnari me i?

11 *Iakani nīpərhiēnien tukw ik i kīmaha iahaməni nəfe iahəukurən, mamhəgkiari ia nəfe iahənətoni ia nəmrimaha, mətə kīmīaha hiəpkini mhə nīpərhiēnien ia nəgkiariien səkīmaha.

12 *Iakinəgkiari raka ia narimnari me ia tīprənə i, mətə kīmīaha hiəpkini mhə nīpərhiēnien ia nəgkiariien səiou. Ro iamīnhi irə tihəfo mhəni nīpərhiēnien ia nəgkiariien səiou trīni mīnuə iakəgkiari ia narimnari me ia neiai?

13 *Iərmama riti riwən ruvətə raka mevən ia neiai. Iəməti Iərmama in əpa ruku pen ia neiai meiwaiu.

14 *Fwe kupwən Moses ruvehi utə snek riti kīno ia aean nə pras ia kwopun akwesakwes ikīn. Rəmwhen a mwī tukaməkeikei kuvehi utə Iəməti Iərmama 15 *mə iərmama sə rani nīpərhiēnien irə truvehi nīmīruien rerīn.

16 *Kumwesən rokeikei pīk nərmama ia tīprənə i, məriari pehe Tīni anan kuatia mə nərmama me pam səməme tuhəni nīpərhiēnien irə tuhəpkemhə mhə, mətə tuhəuvehi nīmīruien rerīn.

17 *Kumwesən rīpkərhi pehe mhə Tīni ruvehe ia tīprənə i mə trərpwīn noien ərəha me səvəi nərmama, mətə in rərhi pehe Tīni mə truvehimīru irəha.

18 *Iərmama sə rani nīpərhiēnien ia Tīni Kumwesən, Kumwesən trəpwəh nərpwīnien noien ərəha me səvənhi. Mətə iərmama sə rīpkini

* **3:11:** Jon 3:32, 8:26 * **3:12:** Luk 22:67 * **3:13:** Prov 30:4,

Rom 10:6 * **3:14:** Nam 21:9, Jon 8:28, 12:32 * **3:15:** Jon 20:31

* **3:16:** Jon 3:36, 10:28, Rom 5:8, 8:32, 1Jon 4:9-10 * **3:17:** Luk

19:10, Jon 5:22, 12:47, Wok Me 17:31 * **3:18:** Jon 3:36, 5:24

mhə nɪpərhiɛniɛn irə, Kumwəsən ruvəni raka mə in trərpwɪn noien ərəha me səvənhi tɪ nəri nə mə iərmama nəha rɪpkɪni mhə nɪpərhiɛniɛn ia Tɪni anan kuatia. ¹⁹*Kumwəsən ruvəni raka mə in truvei pen nərpwɪniɛn m nərmama tɪ noien i iakani. Nukuraaniɛn ruvəuvehe raka ia tɪprənə i, mətə nərmama həpkokeikei mhə nukuraaniɛn, mhokeikei a nəpɪtəviɛn, tɪ nəri nə mə noien me səvənraha hərəha. ²⁰*Iərmama sə ramo noien ərəha me rəmwəki nukuraaniɛn. Ko in rɪpkuvehe mhə irə kamo nukuraaniɛn nəha rəhiəpwɪn noien me səvənhi. ²¹Mətə iərmama sə ramo nɪpərhiɛniɛn ruvehe ia nukuraaniɛn mə tro nukurəniɛn i mə noien me səvənhi in ramo tɪ nəri nə mə ramsiai Kumwəsən.”^a

Jon Paptas rəgkiari mwi ia Iesu

²²*Kurirə ia nəri nəha, Iesu mɪne nərmama me səvənhi həuvən ia tənə Jutia. In ramarə ikɪn irəha mɪnraha, mamə paptas ia nərmama. ²³Jon mwi ramo paptas ia nərmama fwe Aenon kwopun riti ipaka tɪ Salim, tɪ nəri nə mə nui me həpɪk fwe ikɪn. Nərmama me kamhəuvehe tukwe, nənə in ramo paptas ia nirəha. ²⁴*(Ia nəpɪn nəha kɪpkuvehi puvnimwə mhə ihi Jon ia kalapus.)

²⁵Nəpɪn riti nərmama nɛpwɪn səvəi Jon mɪne iəmə Isrel riti hənəməvisə mɪnraha me tɪ nərəsiɛn riti mə tuhəfərkwerɪg irə. ²⁶*Nənə irəha həuvehe

* **3:19:** Jon 1:5,9, 8:12 * **3:20:** Efes 5:11-13 a **3:21:** Suatuk riti mwi tɪ nɪniɛn nəgkiariɛn ia vas 21 in i mə: “Mətə iərmama sə ramo nɪpərhiɛniɛn ruvehe ia nukuraaniɛn mə nukuraaniɛn trəhiəpwɪn kətoni mə noien me sə in ramo, mətə Kumwəsən rɪnasitu irə mə tro.” * **3:22:** Jon 4:1-2 * **3:24:** Mat 4:12 * **3:26:** Jon 1:26-34

ti Jon, mhəni pen tukwe in mə, “Iahatən. Rerim ramrhi iəmə nəha fwe kupwən kimirau min ia nıkare nui aris Jotan pen, iəmə sə ikinərer irapw mægkiari irə? Ətə ro. In ramo paptəes ia nərmama. Nərmama pam kamhəuvən tukwe.”

27 *Miregi Jon rini mə, “Iərmama ko rıpkuvehi atukw mhə nari riti, mətə nəfe nari in ruvehi Kumwesən traməkeikei muvei pen min.

28 *Kimiaha i hiəuvəregi raka iou iakiməni iamınhi irə mə, ‘Rıpkə mhə iou Kristo, mətə Kumwesən rərhi pehe iou mə takukupwən ia Kristo muvehe.’

29 *Nəpın kiri pen vi a pran riti m iərman səvənhi, prən nəha səvəi sin? Kwa səvəi iərman nəha! Mətə nəpın kamo nəveginien asori səvəi narə viien səvənrau, in riti ramərer ipaka, mamregi iərman nəha ramægkiari, rerin ragien pik tukwe. Ro iamınhi irə təkwtəkwuni iakamregi rerik ramagien pik. 30 Iərman nəha traməkeikei mutə masori, mətə iou takaməkeikei meiwaiu mouihi.

31 *Iəmə sə ruku pen fwe irənhə rasori ia nərmama me pam. Iəmə sə ruku pen ia tıprənə in səvəi tıprənə, nənə ramægkiari ia narimnari me səvəi tıprənə. Mətə iəmə sə ruku pen ia neiai rasori ia nərmama me pam. 32 *In rani irapw nəfe rınətoni miregi, mətə iərmama riti riwən rini nıpərhiendien ia nəgkiariien səvənhi. 33 Mətə iərmama sə rini nıpərhiendien ia nəgkiariien səvənhi ramahatən pen mə nəgkiariien nəha Kumwesən rini ro nıpərhiendien. 34 *Iəmə sə

* 3:27: Jon 19:11, 1Kor 4:7, Hip 5:4 * 3:28: Jon 1:20,23, Mat

11:10 * 3:29: Mat 9:15 * 3:31: Jon 8:23, 1Jon 4:5 * 3:32:

Jon 3:11 * 3:34: Jon 1:32

Kumwesən rinarhi pehe i rani irapw nəgkiariien me səvəi Kumwesən, ti nəri nə mə Kumwesən rauvei pen Nənimwın İkinan min rasori pik. ³⁵ *Tata Kumwesən in rokeikei Tini, minəmri pen raka narimnari me pam ia rəgin. ³⁶ *İərmama sə rani nıpərhiyenien ia Tini Kumwesən nimiruien rerin rinarə raka irə. Mətə iərmama sə rıpkə mhə nəkwai Tini Kumwesən, in tripkətə mhə nimiruien ia nəpin riti, mətə niemaha səvəi Kumwesən raməmak rerin irə.”

4

Iesu raməgkiari m pran Sameria

¹ *Kəvisau pen m Farisi me mə Iesu ravi nərmama həpik həuvehe mho nərmama me səvənhi, nənə in ramo paptəes ia nirəha. Nərmama me nəha həpik mhəpi raka səməme Jon ravi irəha, mamə paptəes ia nirəha. ² (Mətə nıpərhiyenien rıpkə mhə Iesu atukwatukw ramo paptəes ia nirəha, mətə nərmama səvənhi me a kamho.) ³ Nəpin Iesu rukurən mə Farisi me həuvəregi raka nəgkiariien nəha, in rəpwəh tənə Jutia, minamevən mwi ia tənə Kalili.

⁴ Ia suatuk səvənhi Iesu rıregi mə traməkeikei məpi simwın ia tənə Sameria. ⁵ *Ro iamınhi irə in ruvehe ia taon riti ia Sameria nəghin nə Saeka. Taon nəha ipaka ti kwopwi tıprənə Jekop rıməuvei pen m tını nəghin nə Josef. ⁶ Wel sə Jekop rineri fwe kupwən in nəha ia kwopun nəha. Nənə Iesu rıregi

* **3:35:** Mat 11:27, Jon 5:20, 10:17

* **4:1:** Jon 3:22,26

* **3:36:** Jon 3:16-18, 1Jon

* **4:5:** Luk 9:52, Jen 33:19,

Jos 24:32

rəpou pik ti navənien səvənhi, revən, maməkure ia nīkare wel nəha. Ipaka ti kurkwai nəpīn ia ran.

⁷ Nənə prən Sameria riti ruvehe mə trukwəhi nui. Iesu rīni pen tukwe in mə, “Vei pehe nui riti miou iakənimwi.” ⁸ (Nərmama me səvəi Iesu həuvavən fwe taon mə tuhəuvehi nəmri nəveginien.)

⁹ *Miregi prən Sameria i rīni pen tukwe in mə, “Ik iəmə Isrel. Iou prən Sameria. Rəfo ikaməres pehe nui miou?” (Prən i rīni iamīnhi irə ti nəri nə mə nəkur Isrel mīne nəkur Sameria ko həpkənimwi mhə nui ia kap kuatia.)

¹⁰ *Iesu rīni pen ti prən i mə, “Ikreirei nəfe nari Kumwesən rokeikei mə truvei pehe mik. Ikreirei mwi iou sə iakani pehe tukw ik i mīnuə ‘Vei pehe nui riti miou iakənimwi.’ Kamo ikukurən ko ikəres iou nənə iakuvei pehe nuimīru mik.”

¹¹ *Miregi prən i rīni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Teki nəri tikukwəhi nui irə riwən. Wel i rəmwhenimw. Nənə tikuvehi pəku nuimīru nəha?

¹² *Rəfo? Ik iəmə asori məpi raka kaha kupwən səkitaha Jekop? In rīməuvei pehe wel i m kitaha, mīnamənimwi nui irə. Nīpwnətīn me mīne kau me səvənhi irəha mwi hənāmənimwi.”

¹³ Miregi Iesu rīni pen ti prən i mə, “Iərmama sə rənīmwi nui i trəkwakwa mwi, ¹⁴ *mətə iərmama sə trənīmwi nui takuvei pen min tripkəkəkwakwa mhə mwi ia nəpīn riti. Nui sə takuvei pen min trakwərkwər ia reri iərmama nəha rəmwhen ia nəmri nui riti mauvei pen nīmīruien rerīn mīn.”

* **4:9:** Esra 4:1-5, Esra 9:1–10:44, Luk 9:52-53 * **4:10:** Jon 4:26

* **4:11:** Jon 7:37-38, Rev 21:6 * **4:12:** Jon 8:53 * **4:14:** Jon

¹⁵ Miregi præn i rini pen tukwe in mæ, “Iæmæ asori. Uvei pehe nui næha miou pwæh iapkakwakwa mhæ mwi, mæpwæh nuveheien ia kwopun i mukwæhi nui!”

¹⁶ Miregi Iesu rini pen ti præn i mæ, “Evæn, mækwein sæim iærman, rouvehe mwi ia kwopun i.”

¹⁷ Miregi præn i rini pen tukwe in mæ, “Sæiou iærman riwæn.”

Miregi Iesu rini mæ, “Ikani atukwatukw mæ sæim iærman riwæn. ¹⁸ Ikinesi pen raka nærman iræha pam krirum, nænæ sæ næha ikamesi pen ipwet mine riþko mhæ iærman atukwatukw sæim. Næri i ikini ro niþærhienien.”

¹⁹ *Præn i rini pen tukwe in mæ, “Iæmæ asori. Iakætæ ik mæ ik profet riti. ²⁰ *Kaha kupwæn me sækimaha nækur Sameria kamhæfwaki pen m Kumwesæn ia tækuær i, mætæ kimiaha nækur Isrel hiamæni mæ Jerusalem kwopun atukwatukw nærmama tuhamækeikei mhæfwaki pen m Kumwesæn ikin.”

²¹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Præn i. Ni niþærhienien ia nægkariien sæiou. Næpin næha rauvehe kimiaha tihæpwæh næfwakiien m Tata Kumwesæn ia tækuær i mine fwe Jerusalem.

²² *Kimiaha hiamæfwaki mhæreirei Kumwesæn, mætæ kimaha iahamæfwaki mhæukuræn amasan in, ti næri næ mæ suatuk Kumwesæn rauvehimiru nærmama iræ ruku pen ia kimaha nækur Isrel.

²³ Næpin riti næha rauvehe, mætæ ruvæuvehe raka. Ia næpin næha nærmama sëmæme kamhæfwaki pærhien tuhæfwaki m Tata Kumwesæn ia nænimwæn

* **4:19:** Jon 7:40, 9:17, 1Kor 14:24-25 * **4:20:** Dut 12:5-14, Sam 122:1-5 * **4:22:** 2King 17:29-41, Aes 2:3, Rom 9:4-5

mine nīpārhiēnien, tī nəri nə mə Tata Kumwesən ramətui nərmama səməme kamho iamīnhi mə irəha tuhəfwaki pen min. ²⁴ *Kumwesən in nənīmwin, nənə nərmama me səməme kamhəfwaki pen min tuhaməkeikei mhəfwaki ia nənīmwin mine nīpārhiēnien.”

²⁵ *Miregi prən i rini pen tukwe in mə, “Iakukurən mə Mesaea truvehe (iəmə sə kaməkwein in mə Kristo). Nəpin in truvehe, in trini pehe narimnari me pam tukutaha.”

²⁶ *Miregi Iesu rini pen tī prən i mə, “Kwa iou i iou iakaməgkiari mik.”

Nərmama me səvəi Iesu hərərig pehe mwi mhətoni in

²⁷ Təkwəkwi a mwi nərmama me səvəi Iesu hərərig mwi, mhətoni Iesu raməgkiari m pran riti. Hətoni həkərinari irə, mətə irəha riti rīpkini mhə mə, “Iakamətui nəfe?” uə “Ikaməgkiari kimirau prən i tī nəfe?”

²⁸ Ro iamīnhi irə prən nəha rəpwəh teki nəri rakwəhi nui irə, mevən ia taon, mīni pen tī nərmama me fwe ikin minuə, ²⁹ “Həuvehe, mhətoni iərmama riti sə rini pehe tukw iou i narimnari me pam sə iakino. Rosi iəmə i in Kristo uə?” ³⁰ Nənə irəha həier ia taon, mamhəuvehe tī Iesu. ³¹ Ia nəpin nəha nərmama me səvəi Iesu kamhəni pen tukwe in mə, “Iahatən, əni nari.”

³² Mətə in rini pen tī nirəha i mə, “Sənak nəveginien sə takəni kimiaha hiəreirei.”

* **4:24:** 2Kor 3:17, Rom 12:1, Fil 3:3 * **4:25:** Jon 1:41 * **4:26:** Mak 14:61-62, Jon 9:37

³³ Ro iam̄inhi irə nərmama me səvənhi həni pen ti nirəha me i mə, “Rəfo? Iərmama riti ruvəuvei pen raka nəvegīnien min uə?”

³⁴ *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Sənak nəvegīnien in i. Takaməkeikei mo nəkwai Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe, mo sampam ia wok səvənhi. ³⁵ *Kīmīaha hiəukurən nəgkiariien i kamini rerin mə, ‘Məkwə kefə mwi nəha ikin kesi raka nukwai wit sə rimruə ia nəmhien.’ Mətə iakani pehe tukumīaha i həti pen ro wit ia nəmhien me. Nīmwanraha me həuvəmhiə. Rino nəp̄in sə tukesi nukwanraha. ³⁶ Iərmama sə ramesi nukwai wit, in ruvəuvehi raka nərəkuien səvənhi, mamousəsīmwin nukwai wit me mə tuhəuvehi nimiruien rerin. Ia noien nəha iərmama sə raməpwei wit mine iərmama sə ramesi nukwan irau trouagien pəri. ³⁷ Nəgkiariien i kamini ro n̄ipərhiēnien irə mə, ‘Iərmama əpə rəpwei wit, nənə iərməpə ramesi nukwan.’ ³⁸ Iou iakərhi pen kīmīaha mə tihəuvən mhesi nukwai wit me. R̄ipko mhə kīmīaha hiənəpwei wit me nəha. Nərməpə hənəpwei, nənə təkwtəkwuni kīmīaha tihəkuriṛə ia nirəha, mho pam nəfe irəha hənostat mho.”

Nəkur Sameria həp̄ik həni n̄ipərhiēnien ia Iesu

³⁹ Nəkur Sameria həp̄ik həni n̄ipərhiēnien ia Iesu ti nəri nə mə həregi prən i rini ianhi irə mə, “In rini pehe tukw iou i narimnari me pam sə iakino.” ⁴⁰ Ro iam̄inhi irə, nəp̄in nəkur Sameria me nəha həuvehe tukwe, həres pen Iesu mə trarə irəha minraha. Nənə in rarə ikin nəp̄in kəru. ⁴¹ Kurirə

* **4:34:** Jon 6:38, 17:4 * **4:35:** Luk 10:2

irə nəkur Sameria həpik mwi həni nīpərhiēnien ia Iesu ti nəri nə mə həregi nəgkiariēn səvənhi.

42 *Irəha həni pen ti prən nəha mə, “Kupwən kīmaha ia haməni nīpərhiēnien ia iəmə i ti nəri nə mə ia həregi nəgkiariēn səim. Mətə təkwtək wuni kīmaha ia haməni nīpərhiēnien irə ti nəri nə mə ia həregi atukwatukw nəgkiariēn səvənhi, nənə kīmaha ia həukurən mə nīpərhiēnien in iərmama sə rauvehimīru nərmama ia tənəmtənə me.”

Iesu ro iəkunouihi riti səvəi iəmə asori riti ruvehe məsanin

43 *Kini neis irə Iesu rəpwəh kwopun nəha, mamevən ia tənə Kalili, 44 *ti nəri nə mə fwe kupwən in atukwatukw rīməni mə, “Profet riti nəkur imwəni me ko həpkisiai mhə in.” 45 *Ro iamīnhi irə, nəpīn in rapirapw ia tənə Kalili, nəkur Kalili me həsevər ia rerinraha tukwe ti nəri nə mə irəha mwi həmavən fwe Jerusalem ia nəpīn səvəi nəvegīnien asori Pasova. Irəha hənətoni narimnari me pam in rino ia kwopun nəha.

46 *Ro iamīnhi irə Iesu rapirapw ia tənə Kalili, mevən mwi ia rukwənu Kena, kwopun nəha in rino nui ruvehe mo waen irə. Iəmə asori riti tīni ramemhə mamapri fwe taon Kapaneam.

47 *Nəpīn iəmə i riregi mə Iesu ruku pen ia tənə Jutia muvəuvehe raka ia tənə Kalili, revən tukwe mīni mə, “Səiou iəkunouihi ramemhə na tremhə. Ko ikeiwaiu pehe ia Kapaneam mo in ruvehe məsanin?”

48 *Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Kimiaha

* 4:42: 1Jon 4:14 * 4:43: Jon 4:40 * 4:44: Mat 13:57

* 4:45: Jon 2:23 * 4:46: Jon 2:1-11 * 4:47: Mat 8:5-6

* 4:48: Jon 2:18, 1Kor 1:22

hiokeikei mə tako nımtətien me mine narimnari me tihərkərinari irə. Mə hiəpkətoni mhə tihəpwəh nıniien nıpərhienien ia nırak.”

⁴⁹ Miregi iəmə asori nəha rini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Tikuvehe akwauakw. Tripkə mhə tui nərik remhə.”

⁵⁰ *Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Tiko mevən. Nərim tripkemhə mhə.”

Iəmə nəha rini nıpərhienien ia nəgkiariien nəha Iesu rıməni pen tukwe in, nənə mirərig mamevən.

⁵¹ Nəpın rameiwaiu pen imwəni, iotukwininari me səvənhi həuvehe, mhəvisau pen min mə tini ramıru. ⁵² Ro iamınhi irə in rəres pen irəha i nəfe taem tini rınəsanın irə.

Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Nərineiv ia wan klok ia nəruarəv nemhəien raraka irə.”

⁵³ *Tata səvəi iəkunouihi nəha rukurən mə ia nəpın atukwatukw nəha Iesu rıməni pen tukwe in mə, “Nərim tripkemhə mhə.” Ro iamınhi irə in mine nərmama pam səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi həni nıpərhienien ia Iesu.

⁵⁴ *In i nımtətien sə ro kəru irə Iesu rino nəpın rier ia tənə Jutia muvehe ia tənə Kalili.

5

Fwe nui Petsata Iesu ro iərmama riti sə ramemhə ruvehe məsanın.

¹ Kurirə irə nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel ruvehe nənə Iesu rutə pen fwe Jerusalem.

² Nui riti fwe ia Jerusalem rametımw rerın ipaka ti kwəruə nəha kani mə Kwəruə Səvəi Sipsip

* **4:50:** Mat 8:13, Mak 7:29

* **4:53:** Wok Me 16:14-15,31

* **4:54:** Jon 2:11,23

Me. Ia nægkiariien Hipru kani nui naha mə Pet-sata. Ia nıkarkare nui naha kino nari krirum ia kəpwier həmwəhen ia tənımwə me. ³ Nərmama kamhəmhə həpık kamhəmak tegin tənımwə me naha. Nepwın nənımenraha rıfwə. Nepwın nısunraha rərfe. Nepwın nıpəri nıpwranraha remhə. Irəha kamheitenhi nui naha trıkiu. ⁴ Nəpın nepwın agelo riti səvəi İərimənu reiwaiu ia reri nui naha mo rikiu. Nənə İərmama sə rukupwən meiwaiu ia reri nui nəfe nemhəien ro in raraka irə. Nənə in ruvehe məsanın.

⁵ İərmama riti naha İkin nemhəien səvənhi narə irə nuk toti-eit. ⁶ Nəpın İesu rətoni İəmə naha raməmak ia kwopun naha, mukurən mə rınəmak tui, in rini pen tukwe in mə, “İkokeikei mə tikuvehe məsanın?”

⁷ İəmə sə raməmhə rini pen tukwe in mə, “İəmə asori. Sin truvehi iou meiwaiu ia nui nəpın nui rikıkiu irə? İərmama riti riwən. Nənə nəpın iakuə takevən, mətə İərməpə iti rukupwən ia nırak meiwaiu ia nui.”

⁸ *Miregi İesu rini pen tukwe in mə, “Ərer, muvehi səim nıməhan, mavən.” ⁹ Nənə təkwtəkwuni a mwi İəmə naha ruvehe məsanın, muvehi nıməhan səvənhi, mavən. Nəpın naha ia Sapat. ¹⁰ *Ro İamınhi irə nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl həni pen ti İəmə i İesu rino in rəsanın mə, “İpwet i Sapat. Rəpwəh natukwatukwien ia Loa səkitaha mə tikuvehi səim nıməhan.”

¹¹ Miregi in rini pen ti nırəha i mə, “Mətə İəmə sə rino iou İakəsanın, in rini pehe tukw iou i mə takuvehi nıməhan səiου mavən.”

* 5:8: Mat 9:6 * 5:10: Jon 9:14, Neh 13:19, Jer 17:21, Luk 13:14

12 Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Sin nə iəmə rini pehe tukw ik i mə tikuvehi niməhan səim mavən?”

13 Mətə iəmə nəha rireirei mə sin nəha rino in ruvehe məsanin. In rireirei ti nəri nə mə Iesu rukurau akwauakw a, nərmama həpik anan ia kwopun nəha.

14 *Kurirə irə Iesu rətui iəmə nəha mətoni ia nimwə səvəi Kumwesən, mini pen tukwe in mə, “Ətə ro, ikinəsanin! Tikevən maraka ia noien ərəha, kamo nərəhaien riti rasori məpi raka sə kupwən ruvehi ik.” 15 Iəmə nəha rier mevən mini pen ti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mə Iesu nəha rino in ruvehe məsanin.

Nimiruien kauvehi ruku pen ia Tini Kumwesən

16 *Nənə ti nəri nə mə Iesu ramo narimnari me nəha ia Sapat, nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kənamhəni ərəha in. 17 *Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Səiou Tata ramowok ia nəpin me. Ro pen iou mwi takaməkeikei mowok.” 18 *Nəgkiariien nəha ro nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kənamhəmwur pik mə tuhousi əpune Iesu, ti nəri nə mə in rəpkərui mhə Loa səvəi Sapat əpa, mətə rini mwi Kumwesən mə Tata səvənhi, mamə in rəmwhen a mwi Kumwesən.

19 *Ro iamini irə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Takani niperhienien tukumiaha i Tini Kumwesən ko rəpwəh no atukwien nari riti, mətə rukurən noien əpa nəfe nari rətə Tata səvənhi ramo. Nəfe nəghin Tata Kumwesən ramo, nəri nəha Tini mwi

* 5:14: Jon 8:11 * 5:16: Mat 12:14 * 5:17: Jon 9:4 * 5:18: Mat 26:4, Jon 7:1,30, Jon 10:30,33 * 5:19: Jon 5:30, 8:28

ramo. ²⁰ *Iakini iamihhi irə ti nəri nə mə Tata Kumwesən rokeikei pik Tini, maməsəni Tini rətoni narimnari me pam sə in ramo. Nənə in trəsəni Tini rətoni narimnari me nepwɪn hasori mwi mə kimiaha tihətoni mhərkərinari irə. ²¹ *Tata Kumwesən ramo nərmama səməme həuvamhə hətui mwi. In rauvei pen nimiruien minraha. Rəmwhen a mwi Tini rukurən nuvei penien nimiruien m nərmama səməme rerin raġien mə truvei pen minraha. ²² *Tata Kumwesən rəpwəh nəkiriien noien səvəi iərmama riti, mətə wok səvəi nəkiriien noien səvəi iərmama, in rinəmri pen pam ia rəġi Tini ²³ *mə nərmama me pam tuhəsiai Tini rəmwhen kamhəsiai Tata səvənhi. Iərmama sə rɪpkisai mhə Tini Kumwesən, rɪpkisai mhə Tata səvənhi sə rinərhi pehe in ruvehe.

²⁴ *Iakani nɪpərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə ramregi nəġkiriien səiou, mamini nɪpərhiēnien ia Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe, nimiruien rerin rinərə raka irə. Ia nəpɪn nəha tukərpwɪn noien ərəha me irə, tɪpkini mhə mə iərmama nəha traməkeikei memhə. Mətə in rinəraka raka ia nemhəien muvəuvehe ti nimiruien. ²⁵ *Iakani nɪpərhiēnien tukumiaha i. Nəpɪn riti nəha rauvehe, ruvəuvehe, nəpɪn sə nərmama həuvamhə tuhəregi reri Tini Kumwesən irə, nənə səməme kamhəregi tuhəmɪru mwi. ²⁶ Tata Kumwesən in nukune nimiruien. Ro pen in rinəsəni Tini mə Tini mwi in nukune nimiruien.

* **5:20:** Jon 3:35 * **5:21:** Rom 4:17, Efes 2:5, Jon 11:25 * **5:22:** Jon 3:17, 5:27, Jon 9:39, Wok Me 10:42 * **5:23:** Fil 2:10-11, 1Jon 2:23 * **5:24:** Jon 3:15-18, Jon 8:51, 1Jon 3:14 * **5:25:** Mat 8:22, Efes 2:5-6

27 *Tata Kumwesən rıməuvei pen nasoriien m Tini m̄ini mə trəkiri noien səvəi nərmama, mərpw̄in pen m̄inraha. In rauvehi nasoriien iam̄inha irə ti nəri nə mə Tini nə in nə ləm̄əti Iərmama.

28 Nənimemiaha trəpw̄əh nierien ia nəgkariien i. Nəp̄in riti nəha rauvehe nəp̄in sə nərmama həuvam̄hə tuhəregi reri Tini Kumwesən, 29 *nənə mharaka ia kwopun kimən̄imwi irəha ik̄in. Səməmə kənam̄ho noien amasan tuhətui m̄wi mhəuvehi n̄im̄ruien. Səməmə kənam̄ho noien ərəha tuhətui m̄wi tukərpw̄in noien ərəha me səvənraha. 30 *Iou ko iakəpw̄əh no atukwien nari riti. Iakaməkiri noien səvəi nərmama mamesi pen a nəfe iakamregi. Nənə nəkiriien səiou ratukwatukw ti nəri nə mə iapkəmwur mhə ti nəfe iakokeikei, mətə iakaməmwur ti nəfe ləm̄ə sə r̄inərhi pehe iou iakuvehe rokeikei. 31 *Trini m̄inuə iakərer irapw mægkiari atukw ia nirak nəgkariien səiou ko k̄ip̄k̄ini mhə n̄ip̄ərhienien irə.”

Nəri sə ramahatən pen mə Iesu in nəfe iərmama

32 *Mətə riti nəha ramərer irapw mægkiari ia nirak. Iakukurən mə nəgkariien səvənhi ro n̄ip̄ərhienien.

33 Fwe kupwən kimiaha hiərhi pen nərmama nepw̄in həuvən ti Jon. In rərer irapw mægkiari ia nirak mə n̄ip̄ərhienien i iou nəfe iərmama.

34 *Iapkəgkiari mhə iam̄inhi irə m̄ine ti nəri nə mə iakamət̄igite ia iərmama riti mə tr̄ini irapw mə

* 5:27: Jon 1:4, 5:22 * 5:29: Dan 12:2, Mat 16:27, Jon 6:40, Wok Me 24:15 * 5:30: Jon 5:19, 6:38 * 5:31: Jon 8:13-14 * 5:32: Jon 5:36-37, 1Jon 5:9 * 5:34: Jon 1:19-34, Jon 3:27-30

iou sin, rekəm. Mətə iakamini Jon mə kimiaha tihəni nīpərhiēnien ia nəgkiariien səvənhi nənə mhəuvehi nimiruien. ³⁵ Jon nəha rəmwhen ia nari riti rauək, mukuraan. Rerimiaha rīnagien ti nukuraanien səvənhi nəpīn ouihi a.

³⁶ *Mətə nari riti nəha ikin ramini irapw iou mə iou sin riskai mwi məpi raka nəgkiariien səvəi Jon. In nə wok me sə Tata Kumwesən rīnəsēni iou mə tako. Wok me i iakamo kamhəni irapw iou mə nīpərhiēnien Tata Kumwesən rīnərhi pehe iou iakuvehe.

³⁷ *Nənə Tata Kumwesən sə rīnərhi pehe iou iakuvehe, in mwi ramərer irapw, maməgkiari ia nirak mə iou sin. Mətə kimiaha hiəpkregi raka mhə rerin, mhəpkətə raka mhə mwi nənimen.

³⁸ *Nəgkiariien səvənhi rīpkarə mhə ia rerimiaha ti nəri nə mə kimiaha hiəpkini mhə nīpərhiēnien ia iərmama sə in rīnərhi pehe i. ³⁹ *Kimiaha hiaməvsini pik Nəkukuə Ikinan. Rerimiaha ramrhi mə ia nəgkiariien me nəha tihəuvehi nimiruien rerin. Mətə nəgkiariien me nəha kwa həgkiari ia nirak, ⁴⁰ mətə kimiaha hiəpwəh nokeikeiien mə tihəuvehe tukw iou mhəuvehi nimiruien.

⁴¹ Iakəpwəh noien nəri anan ia nəgnəginiiēn səvəi nərmama, ⁴² mətə iakukurən kimiaha. Nokeikeiien səvəi Kumwesən riwən ia rerimiaha.

⁴³ *Iou iakiməuvehe ia nəghi Tata səiou, mətə kimiaha hiəpkəsəvər mhə ia rerimiaha tukw iou. Mətə mə iərməpə riti truvehe ia nəghin

* **5:36:** Jon 3:2, Jon 10:25,38, Jon 14:11 * **5:37:** Mat 3:17, Jon 5:32, 8:18 * **5:38:** Jon 6:29 * **5:39:** Luk 24:27,44, Wok Me 13:27, 2Tim 3:15-17, 1Pit 1:10-11 * **5:43:** Mat 24:5

əpa kɪmiaha tihəsevər ia rerɪmiaha tukwe.
 44 *Kɪmiaha tihəfo mhəni nɪpərhiɛniɛn ia nɪrak?
 Rəknekɪn tɪ nəri nə mə kɪmiaha hiokɛikɛi mə
 tihəuvehi nəgnəgɪniɛn səkɪmiaha me, mətə
 hiəpkəmwur mhə mho nari riti mə Kumwesən
 i Kumwesən pərhiɛn trəgnəgɪni kɪmiaha tukwe.

45 *Rerɪmiaha trəpwəh nɪrhɪɛn mə iou takɪni
 irapw noien ərəha me səkɪmiaha ia nəmri Tata
 Kumwesən. Iərmama riti nəha ikɪn in trɪni
 irapw noien ərəha me səkɪmiaha. In nəha Moses
 sə hiaməmri pen əknekɪn nətəriɡɪɛn səkɪmiaha
 irə. 46 *Rɪpɪnuə kɪmiaha hiaməni nɪpərhiɛniɛn ia
 Moses, tihəni mwi nɪpərhiɛniɛn ia nɪrak, tɪ nəri
 nə mə in rɪmərəi nəgkiariɛn me kamhəgkiari ia
 nɪrak. 47 *Mətə kɪmiaha hiəpkɪni mhə nɪpərhiɛniɛn
 ia nəgkiariɛn me səvənhi sə in rɪmərəi. Ro iamɪnhi
 irə tihəfo mhəni nɪpərhiɛniɛn ia nəgkiariɛn me
 səiou?”

6

Iesu rəkwməni nərman me irəha pam faef-taosen

1 Kurirə ia narimnari me nəha, Iesu rəpi sɪmwɪn
 ia nui asori fwe Kalili, muvarei ia nɪkaren pen.
 Nui nəha nəghɪn riti mwi mə Nui Asori Səvəi
 Taepirias. 2 Nərmama həpɪk kamhəkurirə in tɪ nəri
 nə mə irəha hənətoni nɪmtətɪɛn me nəha ramo ia
 nərmama kamhemhə. 3 Nənə Iesu rutə ia təkuaɾ
 riti maməkure ikɪn irəha nərmama me səvənhi.
 4 *(Ia nəpɪn nəha, nəveɡɪniɛn asori riti səvəi nəkur
 Isrel nəghɪn nə Pasova ruvəuvehe ipaka.)

* 5:44: Jon 12:43 * 5:45: Dut 31:26-27 * 5:46: Dut 18:15,
 Wok Me 3:22 * 5:47: Luk 16:31 * 6:4: Jon 2:13

⁵ Iesu rāti pen mamətə mə nərmama həpik kamhəuvehe mə tuhətə in. Ro pen rini pen ti Filip i mə, “Tsəuvehi nəmri nəveginien pəku pwəh nərmama me i hani?” ⁶ (Iesu ruvəukurən raka nəfe in tro, mətə rini nəgkiariien nəha mə trətoni mə Filip trəfni irə.)

⁷ Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Trini minuə kuvehi nəmri nəveginien ia silin kino ia silva irəha pam tu-hantret, mətə rəpwəh ihi nəmwhenien. Irəha kuatia kuatia tuhani ouihi a.”

⁸ Iərmama riti səvəi Iesu nəghin nə Antru piəvi Saemon Pita. In rini pen ti Iesu i mə, ⁹ “Təmaruə riti ia kwopun i sənəni bred krirum kino ia pale mine nəmu kəru. Mətə sə nəha ripkəmwhen mhə ti nərmama me i. Irəha həpik anan.”

¹⁰ Miregi Iesu rini mə, “Kimiaha tiho nərmama me həkure.” Ia kwopun nəha nurhi ripik ikin. Nərmama həkure. Nəpin kəvsini nərman əpa irəha pam ipaka faef-taosen. ¹¹ Nənə Iesu ruvehi bred me nəha krirum məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, muvei pen m nərmama me nəha səməme kamhəkure. Ro mwi iamihhi irə ia nəmu mi nəha kəru. Irəha hani reste irəha.

¹² Nəpin hənani raka nari tipwinraha rəsis, Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Kimiaha tihəuvən mhəuvehi nipərpəri nəveginien sə hənani mhəpwəh. Rərəha souraha nipərin.” ¹³ Ro iamihhi irə irəha həuvən mhəuvehi nipərpəri bred krirum kino ia pale nərmama hənani mhəpwəh, mhəvai pen ia tənəripw me irəha pam twelef.

¹⁴ *Nəpin nərmama me hətoni nimtətien nəha Iesu rino, həni mə, “Nipərhienien iəmə i in i

* **6:14:** Dut 18:15, Jon 5:46

profet naha kimani ma truvehe ia tiprane i.”
 15 *Iesu rukuran ma iraha hokeikei ma tuhauvehe
 mhakwtamhiri in, mho in ma iamə asori sə
 trərimənu ia niraha. Ro iamihhi irə in rəpwəh
 iraha, mevən in əpa fwe ia təkuər.

Iesu ravən ia təkure nui asori

16 Nəpin rinaməruarəv, nərmama me səvənhi
 heiwaiu mhəuvən ia nui asori Kalili, 17 mhəputə
 ia nitətə ouihi, mhəier, mənəmhapī simwīn ia
 nui asori, mamhəuvən fwe taon naha Kapaneam.
 Rinəpitəv, mətə Iesu rəpwəh ihi nuveheien ti
 niraha. 18 Nui asori ruvehe mīnaməsəsau ti nəri
 nə mə nimətəgi asori riti riskəmter. 19 Nəpin iraha
 həsuə mhəuvən isipwīn kwopti rəmwhen ia kilo-
 meta krirum uə sikis, hətoni Iesu ravən ia təkure
 nui, mauvehe ipaka ti nitətə ouihi səvənraha.
 Iraha hətoni həhekīr. 20 Mətə in rini pen ti niraha
 i mə, “Kimiaha tihəpwəh nehekīrien. Iou a i.”
 21 Ro iamihhi irə rerīnraha ragien həuvehi in
 mhəuvehi utə ia nəkwai nitətə ouihi səvənraha.
 Nənə təkwətəkwuni a mwī nitətə ouihi səvənraha
 ruvarei ia tənə naha kamhəuvən ikīn.

22 Kini rakwakwi irə, nərmama nepwīn
 kamharə ihi ia nikare nui asori ipaka ti kwopun
 naha nərmama me səvəi Iesu həməier ikīn.
 Nərmama me naha hətoni mə nərīneiy nitətə ouihi
 kuatia a ramərer ia kwopun naha. Iraha həukurən
 mə Iesu rinəpkəputə mhə irə iraha nərmama me
 səvənhi, mətə nərmama me səvənhi iraha əpa
 hənəsua mamhəuvən. 23 *Nitətə ouihi me nepwīn
 həier ia taon Tiperias, mhəuvehe ipaka ti kwopun
 naha Iərimənu səkitaha rīmāni vivi Kumwesən

* 6:15: Jon 18:36, Mat 14:23 * 6:23: Jon 6:11

ti bred, nənə nərmama hani. ²⁴ Ro iam̄nhi irə nəp̄in nərmama hətoni mə Iesu m̄ine nərmama me səvənhi həiwən ia kwopun nəha, həputə ia nitətə ouihi me nəha, mhəuvən fwe Kapaneam, mamhətui Iesu.

Iesu in nəveginien kauvehi n̄im̄iruien irə

²⁵ Nəp̄in irəha hətoni in ia n̄ikare nui asori, həni pen tukwe in mə, “Iahatən. Ikiməuvehe nesən ia kwopun i?”

²⁶ *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiamətui iou ti nəfe? Ti nəri nə mə hiənətə n̄imtətien me nepw̄in? Rekəm! Mətə iakani n̄ipərhiēnien tukumiaha i mə kimiaha hiamətui iou ti nəri nə mə hiənani bred t̄ipw̄im̄iaha rəsisi. ²⁷ *Tihəpwəh nəm̄wurien mə tihəuvehi nəveginien sə ramər̄ir mətə tihəm̄wur mə tihəuvehi nəveginien sə raməm̄ak rer̄in mauvei pehe n̄im̄iruien rer̄in. Nəveginien nəha Iəm̄əti Iərmama truvei pehe m̄ kimiaha. Iəm̄əti Iərmama in nəha Tata Kumwesən rinəm̄ri pen raka mak səvənhi irə.”

²⁸ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Kimaha tahaməkeikei mhəfo irə, mho narim̄nari me nəha Kumwesən rokeikei?”

²⁹ *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “In i nəri Kumwesən rokeikei. Kimiaha tihəni n̄ipərhiēnien ia iəm̄ə sə in rinər̄hi pehe i.”

³⁰ *Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ro iam̄nhi irə tiko nəfe n̄imtətien pwəh kimaha iahətōni, nənə mhəni n̄ipərhiēnien ia niram? Nəfe

* **6:26:** Jon 6:11-12 * **6:27:** Jon 4:14, Jon 6:48-58 * **6:29:**
1Jon 3:23 * **6:30:** Mat 16:1, Jon 2:18

nari tiko? ³¹ *Kaha kupwən me səkitaha hənani nəveginien nəha mana fwe kwopun akwesakwes ikin. Nəgkiariien riti kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan ramini iamihhi irə mə, ‘In ruvei pen minraha nəveginien sə ruku pen ia neiai mə tuhani.’ ”

³² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nipərhiendien tukumiaha i. Ripko mhə Moses ruvei pehe m kimiaha nəveginien sə ruku pen ia neiai, mətə Tata səiou rauvei pehe m kimiaha nəveginien pərhiendien sə ruku pen ia neiai. ³³ Nəveginien i Kumwesən rauvei pehe m kimiaha in i iəmə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. In rauvei pehe nimiruien m nərmama ia tīprənə i.”

³⁴ *Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Tikuvei pehe nəveginien nəha m kimaha ia nəpīn me.”

³⁵ *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou nəveginien sə kauvehi nimiruien irə. Iərmama sə rauvehe tukw iou nukumhə tripkahi mhə in, nənə iərmama sə rani nipərhiendien ia nirak tripkəkəkwa mhə mwi ia nəpīn riti. ³⁶ *Mətə iakuvəni pehe raka tukumiaha i mə kimiaha hiənətə raka iou, mətə hiəpkini mhə nipərhiendien ia nirak. ³⁷ *Nərmama me pam səməme Tata Kumwesən rauvei pehe miou tuhəvehe tukw iou. Nənə iərmama sə ruvehe tukw iou tapkəkoui irapw mhə in ia nəpīn riti. ³⁸ *Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə iou iəpkukrutə mhə ia neiai meiwaiu pehe mə tako narimnari me sə iou əpa

* **6:31:** Eks 16:14-15, Nam 11:7-9, Sam 78:24 * **6:34:** Jon 4:15

* **6:35:** Jon 4:14, Jon 6:48-58 * **6:36:** Jon 20:29 * **6:37:** Jon

17:6-8, Mat 11:28 * **6:38:** Mat 26:39, Jon 4:34

iakokeikei, mətə iakukrutə ia neiai meiwaiu pehe mə tako narimnari me Iəmə sə rīnərhi pehe iou rokeikei. ³⁹ *Nənə in i nəri Iəmə sə rīnərhi pehe iou rokeikei. Nərmama me pam səməme in ruvei pehe miou takəpwəh nətə waiuen ia nirəha riti, mətə ia nəpīn sampam tako irəha pam hətui mwi ia nemhəien. ⁴⁰ *Nīpərhiēnien nəri i in i Tata səiου rokeikei. Nərmama me pam səməme hətə Tini, mhəni nīpərhiēnien irə, tuhəuvehi nīmīruien rerin. Ia nəpīn sampam tako irəha hətui mwi ia nemhəien.”

⁴¹ Miregi nəkur Isrel kamhəgkiari afafa mīnraha me, mamhəni ərəha Iesu ti nəri nə mə in rəgkiari mīni iamīnhi irə mə, “Iou nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe.” ⁴² *Irəha həni mə, “Rosi Iesu əpa nəha tīni Josef uə? Kitaha səukurən tata mīne mama səvənhi. Ro iamīnhi irə rəfo in ramīni təkwtəkwwuni mīnuə ‘Iou iakīməukruutə ia neiai meiwaiu pehe?’ ”

⁴³ Miregi Iesu rīni pen ti nirəha i mə, “Tihəpwəh nəgkiari afafaien m kīmiāha me iamīnhi irə.

⁴⁴ *Iərmama riti riwən ko ruvehe atukw tukw iou, mətə Tata Kumwesən sə rīnərhi pehe iou traməkeikei mīvi in ruvehe tukw iou, nənə ia nəpīn sampam tako in rətui mwi ia nemhəien.

⁴⁵ *Kīmərai pen ia nəkukuə me səvəi profet kupwən me mə, ‘Irəha pam nə Kumwesən trahātən irəha.’ Ro iamīnhi irə nərmama me səməme kamhətərig ia Tata Kumwesən mamhəuvehi nukurənien tuhəuvehe tukw iou.

* **6:39:** Jon 10:28-29, Jon 17:12 * **6:40:** Jon 11:24 * **6:42:**
 Mat 13:55 * **6:44:** Jon 6:65 * **6:45:** Aes 54:13

46 *Nægkiariien naha nīpwran rīpko mhə mə iərmama riti rīnətə raka Tata Kumwesən, rekəm. Iərmama əpa sə ruku pen ia Kumwesən, in nə rīnətə Tata Kumwesən. 47 *Iakani nīpərhienien tukumiaha i. Iərmama sə rani nīpərhienien ia nirak nīmīruien rerīn rīnarə raka irə. 48 *Iou nəveginien kauvehi nīmīruien irə. 49 Kaha me səkimiaha hənani nəveginien naha mana fwe ia kwopun akwesakwes ikin, nənə mhemhə. 50 In i nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe mə iərmama ko rəni nənə məpwəh nemhəien. 51 Iou nəveginien sə ramīru rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Trīni mīnuə iərmama riti rəni nəveginien i in trīmīru rerīn. Nənə nəveginien sə takuvei pen mə nərmama ia tīprənə i tuhəuvehi nīmīruien in i nīpwrak.”

52 Iesu rīni nəgkiariien naha, nənə nəkur Isrel me hənəməvisə mīnraha me, mhəni mə, “Iəmə naha trəfo muvei pehe nīpwran m kitaha sani?”

53 Mīregi Iesu rīni pen tī nīrəha i mə, “Iakani nīpərhienien tukumiaha i. Kīmīaha tihəməkeikei mhəni nīpwrai Iəməti Iərmama, mhənīmwi nīten. Mə kīmīaha hīəpwəh, nīmīruien rīwən ia kīmīaha. 54 Iərmama sə raməni nīpwrak mamənīmwi nītek, nīmīruien rerīn rīnarə raka irə, nənə ia nəpīn sampam iou tako in rətui mwi ia nemhəien. 55 Iakani iamīnhi irə tī nəri nə mə nīpwrak in nəveginien pərhien mīne nītek in nənīmwiēn pərhien. 56 Iərmama sə raməni nīpwrak, mamənīmwi nītek, rəpwit əknekīn ia nirak iakəpwit əknekīn irə. 57 *Tata Kumwesən

* 6:46: Jon 1:18 * 6:47: Jon 3:15-16 * 6:48: Jon 6:31,58

* 6:57: Jon 15:4-5, 1Jon 3:24

sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe in ramɪru. Iou iakuvehi nɪmɪruien ruku pen irə. Ia noien nəha rəmwhen a mwi iərmama sə kəkwməni in ia nɪpwɾak mɪne nɪtek truvehi nɪmɪruien ruku pen ia nirak. ⁵⁸ In i nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Ropə ia mana nəha kaha kupwən me hənani, mhemhə. Iərmama sə raməni nəveginien i trɪmɪru rerɪn.” ⁵⁹ Iesu rɪni nəgkiariien me nəha ia nəkwai nɪmwəfwaki səvəi nəkur Isrel nəpɪn ramahatən nərmama me fwe Kapaneam.

Nərmama həpɪk həpwəh Iesu mhavən kɪrkɪri

⁶⁰ Nərmama kamhəkurirə ia Iesu həpɪk həregi nəgkiariien nəha həni mə, “Nəgkiariien nəha riskai. Sin ko rətərig irə?”

⁶¹ Mətə Iesu ruvəukurən atukw raka ia rerɪn mə nərmama me səvənhi rerɪnraha rɪpkagien mhə tɪ nəgkiariien nəha, kamhəsɪwənəsɪwən tukwe. Ro pen in rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Rəfo? Rosi nəgkiariien i ro kɪmɪaha hɪəmwei ia nahatətəien səkɪmɪaha? ⁶² *Mə nəgkiariien nəha riskai tukumɪaha, tɪhəfətərig irə mə hɪətoni Iəmətɪ Iərmama rutə mwi ia kwopun rɪnamarə ikɪn kupwən? ⁶³ *Nənɪmwɪn Ikinan əpa rauvei pehe nɪmɪruien. Nɪpwɾai iərmama ko rɪpko mhə nəri nəha. Nəgkiariien me i iakɪməni pehe tukumɪaha i ho nənɪmwɪn mhəuvei pehe nɪmɪruien. ⁶⁴ *Mətə kɪmɪaha nəpwɪn hɪəpkɪni mhə nɪpərhiienien ia nirak.” (Iesu rɪni ianhi tɪ nəri nə mə ruvəukurən raka fwe kupwən nɪsɪmə nəha ia nɪrəha tuhəpwəh nɪniien nɪpərhiienien irə mɪne sin nəha truvei

* **6:62:** Jon 3:13, Wok Me 1:9-11 * **6:63:** 2Kor 3:6 * **6:64:** Jon 13:11

pen in ia rægi nærmama sëmæme hamæmwæki in.) ⁶⁵ *Nænə Iesu rarə mini mwi mə, “Kimiaha nepwɪn hiəpkini mhə nɪpərhiɛnien ia nirak. Ro pen iakiməni pehe tukumiaha i mə iərmama riti riwən ko ruvehe atukw tukw iou trini minuə Tata Kumwesən rɪpkəsəni mhə in.”

⁶⁶ Nəpɪn Iesu rini pam nəgkiariien nəha nærmama me səvənhi həpɪk həpwəh in mhərərɪg, mhəpwəh mwi nukurirəien in. ⁶⁷ Ro pen Iesu rini pen ti səvənhi nærmama me twelef mə, “Kimiaha mwi hiokeikei mə tihəpwəh iou mamhəuvən?”

⁶⁸ Miregi Saemon Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Kimaha tihəuvən ti sin? Ik əpa ikauvehi nəgkiariien sə rauvei pehe nimiruien rerin. ⁶⁹ *Kimaha iahəuvəuvehe raka mhəni nɪpərhiɛnien ia niram, mhəuvəukurən raka mə ik nə Iəmə Ikinan səvəi Kumwesən.”

⁷⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha i twelef nærmama me səiou, iakinərpwi rægik ia kimiaha, mətə kimiaha riti in iəremhə.” ⁷¹ In raməgkiari ia Jutas tɪni Saemon Iskariot, ti nəri nə mə Jutas riti ia twelef nærmama səvəi Iesu truvei pen Iesu ia regi nærmama sëmæme hamæmwæki in.

7

Iesu revən ia nəveginien asori nəha nəkur Isrel kamho tənimwə me irə

¹ *Kurirə irə Iesu ramavən mamərkurau ia tənə Kalili, məpwəh nokeikeien mə trevən ia tənə Jutia, ti nəri nə mə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui in mə tuhousi əpune. ² *Ipaka ti

* **6:65:** Jon 6:44 * **6:69:** Mat 14:33, 16:16, Mak 1:24, Jon 1:49

* **7:1:** Jon 5:18 * **7:2:** Lev 23:34

nəveginien asori nəha səvəi nəkur Isrel nəghin nə Nəveginien səvəi Tənimwə Me. ³ Ro pen piəvi Iesu me həni pen tukwe in mə, “Tikier ia kwopun i, mevən ia tənə Jutia, mə səim me nərmama me irəha mwi tuhətoni narimnari me i sə ikamo. ⁴ Trini minuə iərmama riti rokeikei mə nərmama tuhəukurən in, ko in ripkərkwafə mhə narimnari me sə in ramo. Ikamo narimnari me i, ramasan mə iko ia nəmri nərmama pam ia tīprənə i pwəh hətə ik.” ⁵ *(Piəvi Iesu me həni iamihni irə ti nəri nə mə irəha mwi həpkini mhə nīpərhienien irə.)

⁶ *Ro pen Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəpin səiou ripkuvehe mhə ihi, mətə nəpin səkimiaha rauvehe ia nəpin me. ⁷ *Nərmama ia tīprənə i ko həpkəmwəki mhə kimiaha, mətə irəha kamhəmwəki iou, ti nəri nə mə iakaməgkiari ia nirəha, mamini mə noien me səvənraha hərəha. ⁸ Ramasan mə kimiaha hiəutə mhəuvən ia nəveginien asori. Mətə iou tapkevən mhə ia nəveginien asori nəha, ti nəri nə mə nəpin səiou ripkuvehe mhə ihi.” ⁹ Iesu rini pam nəgkiariien i, nənə mamō a ia tənə Kalili.

¹⁰ Mətə nəpin piəvni me həuvəutə raka mhəuvavən ia nəveginien asori, in mwi rutə mevən, mīpkavən irapw mhə mətə ravən afafa. ¹¹ *Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui in ia nəveginien asori, mamhəni mə, “In pəku?”

¹² Nənə nərmama kamhəsiwən mamhəgkiari pik ia Iesu. Nəpwīn həni mə, “In iəmə amasan.” Nəpwīn mwi həni mə, “Rekəm. In rameikuə ia

* **7:5:** Mat 13:55, Wok Me 1:14 * **7:6:** Jon 2:4 * **7:7:** Jon 15:18 * **7:11:** Jon 11:56

nərmama.” ¹³* Mətə iərmama riti riwən rini irapw Iesu ia nəmri nərmama, ti nəri nə mə irəha həhekir nəmə asori me səvəi nəkur Isrel.

Iesu fwe ia nəveginien asori ramahatən nərmama me

¹⁴ Nəpən nəha kamo nəveginien asori irə ruvehi nəfwakiien riti. Ia kurkwai nəfwakiien nəha Iesu rutə mevən ia nimwə səvəi Kumwesən, minamahatən nərmama me. ¹⁵* Ro iamīnhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hərkərinari, mhəni mə, “Rəfo iəmə i rukurən amasan narimnari me i ia Nəkukuə Ikinan mətə kīpkahatən raka mhə in?”

¹⁶* Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəgkiariien i iakamahatən nərmama me irə rīpko mhə nəgkiariien səiou, mətə nəgkiariien səvəi Iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe. ¹⁷ Trini minuə iərmama riti rokeikei mə tro nəkwai Kumwesən, in trətə sas nəgkiariien i iakamahatən nərmama me irə mə ruku pen ti Kumwesən uə iakani irapw nəgkiariien atukw səiou. ¹⁸* Iərmama sə rani irapw nəgkiariien atukw səvənhi raməmwur mə nərmama tuhəuvehi utə nəghin. Mətə iərmama sə raməmwur mə nərmama tuhəuvehi utə nəghi iəmə sə rīnərhi pehe in, in nəha iərmama sə rani nīpərhiēnien. Ia reri iərmama nəha neikuəien riwən. ¹⁹* Moses rīməuvei pehe Loa m kīmiaha uə rekəm? Ouəh nīpərhiēnien, mətə kīmiaha riti riwən ramesi pen Loa nəha. Rəfo hiaməmwur mə tihousi əpune iou?”

* **7:13:** Jon 9:22, 12:42, Jon 19:38, 20:19 * **7:15:** Mat 13:54, Luk 2:47 * **7:16:** Jon 12:49, 14:10 * **7:18:** Jon 5:44, 8:50 * **7:19:** Wok Me 7:53, Rom 2:21-24

20 *Miregi narmama me hani ma, “Iaremha riti ramarə ia niram! Sin raməmwur mə trousi əpune ik?”

21 *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i ma, “Iakino nimtətien kuatia a kimiaha pam hiamərkərinari irə. 22 *Moses riməni pen tukumiaha mə nəpən iəkunouihi riti iərman səkimiaha ruvehi nəpən səvənhi eit kuvehi ninhum min. Nənə ti loa nəha nəri auər a mə nəpən eit rəmak pen ia Sapat kimiaha tihaməuvehi ninhum m nəkwərhakwərha me səkimiaha. (Nipərhienien ripko mhə Moses riməkupwən mo noien nəha, mətə kaha kupwən me haməkupwən mhə.) 23 *Mə kimiaha hiaməuvehi ninhum m iəkunouihi ia Sapat kamo hiərui loa səvəi Moses, rəfo niemaha raməpi kimiaha ti nəri nə mə ia Sapat iakino iərman riti nipwran me pam ruvehe məsanin? 24 *Kimiaha tihəpwəh nəkiriien nari ia noien i sə hiamətoni əpa, mətə tihaməkeikei mhəkiri nari ia noien sə ratukwatukw.”

Iesu in Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe i uə rekəm?

25 *Ro iamınhi irə nəkur Jerusalem me nepwın hani ma, “Rosi iəmə i in i nəmə asori me kamhəmwur mə tuhousi əpune uə? 26 Hətoni ro in raməgkiari ia nəmri narmama me pam, mətə irəha həpkinise mhə in. Rosi nəmə asori me həukurən pərhiən mə iəmə i in Kristo uə? 27 *Mətə kitaha səukurən kwopun sə iəmə i ruku pen ikin.

* 7:20: Jon 8:48,52, Jon 10:20 * 7:21: Jon 5:16 * 7:22: Lev 12:3, Jen 17:9-13 * 7:23: Jon 5:8-10,16 * 7:24: Lev 19:15, Aes 11:3-4, Jon 8:15 * 7:25: Jon 5:18 * 7:27: Jon 7:41, 9:29

Nəp̄in iəmə nəha Kristo trier pehe, iərmama riti tripkukurən mhə kwopun ruku pen ik̄in.”

28 *Ro iam̄inhi irə nəp̄in Iesu ramahatən nərmama ia nimwə səvəi Kumwesən, in rəkwein əpwəmwis, mini mə, “Rer̄imiahaha ramrhi mə hiəukurən iou, mhəukurən mwi kwopun iakuku pen ik̄in, mətə kimiahaha hiəreirei. Iou iapkuvehe mhə ia nətərigien atukw səiou. Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe in pərhien. Kimiahaha hiəreirei in. 29 Iou iakukurən in, ti nəri nə mə iakuku pen irə, nənə in rərhi pehe iou iakuvehe.”

30 *Ro iam̄inhi irə nəmə asori me kamhəmwur mə tuhəkwtəmhiri Iesu, mətə iərmama riti riwən rəkwtəmhiri in ti nəri nə mə nəp̄in səvənhi riḗkuvehe mhə ihi. 31 *Mətə nərmama həp̄ik ia kwopun nəha həni n̄ipərhiendien ia Iesu, mamhəni mə, “Nəp̄in iəmə nəha Kristo trier pehe, in trəpwəh noien n̄imtətien me riḗik mwi məpi raka səməme iəmə i r̄ino.”

32 Farisi me həregi nərmama me kamhəsiwən mamhəni narimnari me i ia Iesu. Ro pen irəha mine pris asori me hərhi pen iotukwininari me nepw̄in həuvən mə tuhəkwtəmhiri in.

33 *Ia nəp̄in nəha Iesu r̄ini mə, “Takarə nəp̄in ouihi a kitaha m kimiahaha nənə mevən ti Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe. 34 *Kimiahaha tihətui iou, mhəpwəh nətoniien iou, ti nəri nə mə kwopun takarə ik̄in ko kimiahaha hiəpkəuvən mhə ik̄in.”

35 Ro iam̄inhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həgkiari m̄inraha me, mamhəni mə, “In nəha

* 7:28: Mat 11:27, Jon 8:55 * 7:30: Jon 7:44, 8:20, Jon 13:1

* 7:31: Jon 2:23, 8:30, Jon 10:42, 11:45, Jon 12:11,42 * 7:33:

Jon 13:33 * 7:34: Jon 8:21, 13:36, Jon 17:24

təkwtək wuni iəmā i trevən pəku səpwəh nətoniien in? Rosi trevən ia tənəmtənə me ia kwopun me nəha nəkur Isrel kamharə ikin irəha nəkur Kris, mahatən nəkur Kris uə? ³⁶ In rini iamīnhi irə mā, ‘Kimiāha tihətui iou, mhəpwəh nətoniien iou. Kwopun takarə ikin ko kimiāha hiəpkəuvən mhə ikin.’ ?Nəgkiariien nəha nīpwrān rəfo irə?”

³⁷ *Nəpīn sampam səvəi nəvegīnien asori nəha, in nə nəpīn sə rasori ia nəpīn me nepwīn, Iesu riskəmter, məkwein əpwəmwis, mīni mā, “Trini minuə kimiāha riti rəkwa, uvehe tukw iou, mənīmwi. ³⁸ *Iərmama sə rani nīpərhienien ia nirak, Nəkukuə Ikinan ruvəni raka iamīnhi irə minuə nui sə rauvei pen nīmīruien trier fwe ia rerīn maiu rəmwhen ia nui aris me.” ³⁹ *Iesu rini nəgkiariien i maməgkiari ia Nənīmwin Ikinan. In i Nənīmwin sə nərmama səməme kamhəni nīpərhienien ia Iesu tuhəuvehi. Mətə ia nəpīn nəha kəpwəh ihi nuvei penien Nənīmwin nəha mīnraha, ti nəri nə mā kīpkuvehi utə mhə ihi Iesu rirərig pen fwe ia neiai.

⁴⁰ *Nəpīn irəha hərəgi nəgkiariien me nəha, nərmama nepwīn həni mā, “Nīpərhienien iəmā i in profet nəha kīmāni mā truvehe.”

⁴¹ *Nepwīn həni mā, “In i Kristo.” Mətə nepwīn həni mā, “Rekəm. Iəmā nəha Kristo tripkuku pen mhə ia tənə Kalili. ⁴² *Nəkukuə Ikinan rini mā Kristo truku pen ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit. In trətui ia Petlehem, rukwənu səvəi Kig Tevit

* **7:37:** Lev 23:36, Aes 55:1, Jon 4:10,14 * **7:38:** Aes 58:11, Sek 14:8
 * **7:39:** Jon 16:7, 20:22, Wok Me 2:4 * **7:40:** Jon 6:14
 * **7:41:** Jon 1:46, 4:29 * **7:42:** Sam 89:3-4, Maeka 5:2, Mat 2:5-6

ia tənə Jutia.” ⁴³ *Ro iam̄inhi irə nər̄mama me nəha həuai irəha me ti Iesu. ⁴⁴ *Nepw̄in hokeikei mə tuhəkwtəm̄hiri in, mətə iərmama riti riwən rəkwtəm̄hiri.

Nəmā asori me səvāi nəkur Isrel həpkini mhā nīpər̄hienien ia Iesu

⁴⁵ *Ia nəp̄in nəha iotukwininari me nəha hərərig mhəuvehe ti pris asori me m̄ine Farisi me, nənə nəmā asori me i hərəs pen irəha i mə, “Rəfo kimiaha hiəpwəh nuvehien Iesu mhəuvehi mhəuvehe?”

⁴⁶ *Miregi iotukwininari me həni mə, “Kimaha iahəpkregi raka mhə iərmama riti raməgkiari rəmwhen ia iāmə nəha.”

⁴⁷ Miregi Farisi me həni pen ti nirəha i mə, “Rosi in reikuə ia kimiaha, mo kimiaha mw̄i hiəruēi uə? ⁴⁸ *Rəfo? Kimiaha hiətoni iāmə asori riti səkitaha uə Farisi riti rini nīpər̄hienien irə? Rekəm! ⁴⁹ Mətə nər̄mama me nəha səməme kām̄əkurirə in hərəirei Loa səvāi Moses. Ro pen Kumwesən raməkwein ərəha ia nirəha.”

⁵⁰ *Nikotimas, iāmə sə r̄imavən mətə Iesu fwe kupwən, in riti ia Farisi me i. In r̄ini pen ti nirəha i mə, ⁵¹ * “Loa səkitaha raməfni irə? Ko kitaha səkiri iərmama riti mə noien səvənhi rər̄ha mətə səpkukupwən mhə mhəregi nəgkiariien səvənhi, mhətui nəfe noien in ramo?”

⁵² *Miregi irəha həni mə, “Rosi ik mw̄i ik iāmə Kalili uə? Əvsini Nəkukuə Ikinan mətōni ro mə profet riti tripkutə mhə fwe tənə Kalili.”

* **7:43:** Jon 9:16 * **7:44:** Jon 7:30 * **7:45:** Jon 7:32 * **7:46:** Mak 1:22 * **7:48:** Jon 12:42 * **7:50:** Jon 3:1-2 * **7:51:** Dut 1:16 * **7:52:** Jon 7:41-42

53 Nərmama havən kirkiri, mamhəuvən fwe imwənraha me.

8

1 *Mətə Iesu revən ia Təkuər Olif.

Pran sə ramo əpnəpen nari irau iərman riti rīpko mhə iərman səvənhi

2 Kini rakwakwi irə, ia nəpnəpən in rirərig mevən ia nimwə səvəi Kumwesən. Nərmama me pam həuvehe tukwe, nənə in rəkure, minamahatən irəha. 3 Ia nəpən nəha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me həuvehi pran riti sə kətə pui in ramo əpnəpen nari irau iərman riti rīpko mhə səvənhi. Irəha həuvehi mhəuvehe mhərpwi irapw in ia nəmri nərmama me pam, 4 nənə mhəni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Kətə pui prən i ramo əpnəpen nari irau iərman riti rīpko mhə səvənhi. 5 *Ia Loa səkitaha Moses rīməni minuə kitaha tsaməkeikei mhəkwi əpune nīpran me səməme kamho iamīnhi irə. Mətə ik mə tso nəfe ia pran i?” 6 *Irəha həni nəgkiariien nəha mə tuhəregi mə Iesu trəfni irə. Hokeikei mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi, nənə irəha həukurən nini ərəhaien in tukwe.

Mətə Iesu rərpəsuk minamrai pen nəkukuə ia tīprənə ia nukwai rəgīn. 7 *Mətə irəha kamhəmwur a mamhəres in. Ro iamīnhi irə in riskəmter, mini pen ti nirəha i mə, “Sin ia kīmiaha nərəhaien səvənhi riwən? Pwəh in rukupwən mərarki pen kəruətərei ia prən i.” 8 Nənə in rərpəsuk mwi minamrai nəkukuə ia tīprənə ia nəkwai rəgīn.

9 *Nənə nəpən irəha həregi nəgkiariien nəha,

* 8:1: Luk 21:37 * 8:5: Lev 20:10, Dut 22:22-24 * 8:6: Mat 22:15
* 8:7: Dut 17:7 * 8:9: Mat 22:22

havən mamhəuvən kuatia kuatia. Nərgharə me həkupwən ntəmaruə me həkurirə, mhəpwəh Iesu əpa mine prən nəha ramərer. ¹⁰ Iesu riskəmter, mini pen ti prən i mə, “Prən i. Irəha isə? Riti ripkini mhə mə tikemhə?”

¹¹ *Miregi prən i rini mə, “Rekəm, iəmə asori. Riti ripkini mhə.”

Miregi Iesu rini mə, “Iou mwi iakəpwəh niniiən mə tikemhə, mətə tiko mamevən məpwəh nəərəhaien.”

Iesu in nukuraanien sə raməhiəpwīn nərmama ia tīprənə

¹² *Iesu rəgkiari mwi m Farisi me mini mə, “Iou nukuraanien sə raməhiəpwīn nərmama ia tīprənə i. Iərmama sə rakurirə iou trəpwəh navəniən ia nəpitəvien, mətə trətoni nukuraanien sə kauvehi nimiruien irə.”

¹³ Miregi Farisi me həni pen ti Iesu i mə, “Ikamərer irapw maməgkiari atukw ia niram iaminihi irə, mətə nīpəri nəgkiariien səim riwən tukw ik, ro pen nəgkiariien səim ko kīpkīni mhə nīpərhienien irə!”

¹⁴ *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Pərhien iakamərer irapw maməgkiari atukw ia nirak, mətə nəgkiariien səiou ko kīni nīpərhienien irə, ti nəri nə mə iakukurən kwopun iakuku pen ikīn mine kwopun iakamevən ikīn. Mətə kīmiaha hiəreirei kwopun iakuku pen ikīn uə kwopun iakamevən ikīn. ¹⁵ *Kīmiaha hiaməkiri nari ia nətərigien səvəi iərmama a, mətə iou iapəkəiri mhə iərmama

* **8:11:** Jon 5:14 * **8:12:** Aes 49:6, Jon 1:4-9, 9:5, Jon 12:46

* **8:14:** Jon 5:31-32, Jon 7:28, 9:29 * **8:15:** Jon 7:24, 12:47

riti. ¹⁶ *Mətə trīni mīnuə iakəkiri iərmama riti, nəkiriien səiou ro nīpərhienien tī nəri nə mə rīpko mhə iou əpa iakaməkiri in, mətə iou mīne Tata sə rīnərhi pehe iou iakuvehe. ¹⁷ *Hiəukurən nəgkiariien i kīmərāi pen ia Loa səkimiaha rīni iamīnhi irə mə, ‘Iərmama kəru krouərer irapw rouni nəgkiariien kuation tukīni nīpərhienien irə.’ ¹⁸ *Təkwtəkwwuni nəha iou mīne Tata Kumwesən sə rīnərhi pehe iou iakuvehe kīmrau iarouərer irapw rouəgkiari ia nirak rouni nəgkiariien kuation.”

¹⁹ *Miregi irəha hāni pen tī Iesu i mə, “Səim isə Tata?”

Miregi Iesu rīni mə, “Kīmiaha hiəuvəreirei iou, mhəuvəreirei mwi Tata səiou. Kamo hiəpkukurən iou, ko hiəukurən mwi Tata səiou.” ²⁰ *Iesu rīmāni nəgkiariien me i nəpīn in ramahātən nərmama fwe ia nīm wə səvəi Kumwesən ia kwopun kamerukw pen mane səvəi nəfwakiien ikīn, mətə iərmama riti rəpwəh nəkwtəmhirīien in tī nəri nə mə nəpīn səvənhi tukəkwtəmhiri in irə rīpkuvehe mhə ihi.

²¹ *Ro iamīnhi irə Iesu rīni pen mwi tī nirəha i mə, “Iou takəpwəh kīmiaha mamevən. Kīmiaha tihətui iou mhemhə kīmiaha noien ərəha me səkimiaha. Kīmiaha tihəpkəuvən mhə ia kwopun nəha iakamevən ikīn.”

²² *Ro iamīnhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hāni mə, “Nəgkiariien nəha in rani mə kwopun nəha ramevən ikīn, kītaha tsəpkəuvən mhə ikīn,

* **8:16:** Jon 5:30, 8:29 * **8:17:** Dut 17:6, 19:15 * **8:18:** 1Jon 5:9 * **8:19:** Jon 14:7 * **8:20:** Jon 7:30 * **8:21:** Jon 7:34,36, Jon 13:33 * **8:22:** Jon 7:35

nīpwran rəfo irə? Rosi in trouisi əpune atukw a in uə?”

²³ *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha imwəmiaha inhəripw. Iou imwak irənhə. Kimiaha nərmama səvəi tīprənə i. Iou ripko mhə iou iərmama səvəi tīprənə i. ²⁴ Iakuvəni raka tukumiaha i mə kimiaha tihemhə kimiaha noien ərəha me səkimiaha. Iakiməni iamīnha irə ti nəri nə kimiaha tihaməkeikei mhəni nīpərhienien ia nīrak mə iou i in i. Mə hiəpwəh tihemhə kimiaha noien ərəha me səkimiaha.”

²⁵ Miregi irəha həres pen in mə, “Ik sin nə?”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou iərmama i iakani pehe tukumiaha i fwe kupwən meste pehe ipwet. ²⁶ *Səiou me nəgkiariien me ripik iakukurən nīniiēn ia kimiaha. Narimnari me ripik hiəno iakukurən nəkiriiēn mə hərəha. Mətə Iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe nəgkiariien səvənhi ro nīpərhienien, nənə iou iakani irapw ti nərmama ia tīprənə i nəfe nəgkiariien iakregi in rīməni pehe tukw iou i.”

²⁷ Mətə irəha həreirei mə Iesu raməgkiari ia Tata Kumwesən. ²⁸ *Ro iamīnhi irə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəpīn kimiaha tihəuvehi utə raka iou, Iəməti Iərmama, tihəukurən mə iou i in i. Kimiaha tihəukurən mwi mə iapko əpa raka mhə nari riti, mətə iakəgkiari mamesi pen a nəfe Tata Kumwesən rahatən iou irə. ²⁹ *Iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe in ramarə kimrau min. In ripkəpwəh mhə iou iakamavən əpa, ti nəri nə mə nəpīn me pam iakamo narimnari me

* **8:23:** Jon 3:31 * **8:26:** Jon 7:28, 12:49 * **8:28:** Jon 3:14, 5:19 * **8:29:** Jon 8:16, 16:32

səməme rerin ramagien tukwe.” ³⁰ *Nəpin Iesu rani nəgkiariien me nəha nərmama həpik həni nıpərhiendien irə.

Nipwnəti Epraham me

³¹ Ro iamini irə Iesu rini pen ti nəkur Isrel me i səməme həni nıpərhiendien irə mə, “Trini minuə kimiaha hiamripin mamho nəgkiariien səiou, kimiaha atukwatukw nə nərmama me səiou. ³² Nənə kimiaha tihəukurən nəgkiariien sə ro nıpərhiendien, nəgkiariien pərhiien i trifi nari ia kimiaha.”

³³ *Miregi irəha həni pen ti Iesu i mə, “Kimaha kwənəkwus me səvəi Epraham. Iərmama riti ripko raka mhə slef ia kimaha. Rəfo ikini nəgkiariien i mə nəgkiariien pərhiien trifi nari ia kimaha?”

³⁴ *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nıpərhiendien tukumiaha i iərmama sə ramo noien ərəha, noien ərəha səvənhi ramərimənu irə mamoslef irə. ³⁵ Slef riti in ko rəpwəh narə rerinien ia nəkwai nimwə səvəi iəmə asori səvənhi, mətə tini əpa rukurən narə rerinien ikin. ³⁶ Ro iamini irə trini minuə Tini Kumwesən rifi nari ia kimiaha, in trifi pərhiien nari ia kimiaha. ³⁷ *Iakukurən mə kimiaha kwənəkwus me səvəi Epraham, mətə hiaməmwur mə tihousi əpune iou ti nəri nə mə kimiaha hiəpwəh nokeikeiien mə tihəregi nəgkiariien səiou. ³⁸ Iou iakaməgkiari ia nəfe iakinətoni kimrau Tata səiou, mətə kimiaha hiamo nəfe hiamregi tata səkimiaha riməni pehe tukumiaha.”

* **8:30:** Jon 7:31 * **8:33:** Mat 3:9 * **8:34:** Rom 6:16,20, 2Pit 2:19 * **8:37:** Jon 5:18

39 *Miregi irəha həni pen ti Iesu i mə, “Səkimaha tata Epraham.”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Trini minuə kımiaha nıpwnəti Epraham pərhiən me, tihamo nəfe noien in rınamo fwe kupwən. 40 Iou i iəmə sə iakani irapw tukumiaha nəgkiariien pərhiən sə iakregi ruku pen ti Kumwesən. Mətə təkwtəkwuni kımiaha hiaməmwur mə tihousi əpune iou. Epraham rıpkə mhə noien i. 41 *Kımiaha hiamə a nəfe noien tata səkimiaha rino.”

Miregi irəha həni pen ti Iesu i mə, “Rıpkə mhə kımaha iəkun iərmwın me. Kumwesən in əpa tata səkimaha.”

Nıpwnəti Setan me

42 *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Trini minuə Kumwesən in tata pərhiən səkimiaha, kımiaha tihokeikei iou ti nəri nə mə iou iakuku pen irə muvehe ia kwopun i. Iapkuvehe mhə ia nətərigien atukw səiou, mətə in rınərhi pehe iou iakuvehe. 43 *Rəfo kımiaha hiəreirei nıpwrai nəgkiariien i iakani? Hiəreirei ti nəri nə mə kımiaha hiəpkokeikei anan mhə mə tihətəriɡ ia nəgkiariien səiou. 44 Kımiaha nıpwnəti Setan me. Hiokeikei mə tihamo a nəkwai tata səkimiaha. Fwe kupwən muvehe meste pehe ipwet mine in iərmama sə ramousi əpune nərmama. In raməmwəki nıpərhiənien ti nəri nə mə nıpərhiənien riwən irə. Nəpın in rameikuə, in ramesi pen a noien səvənhi, ti nəri nə mə in iərmama səvəi neikuəien, in nukune neikuəien

* **8:39:** Mat 3:9

1Jon 5:1, Jon 16:28

* **8:41:** Dut 32:6, Aes 63:16, 64:8

* **8:43:** Rom 8:7, 1Jon 3:8

* **8:42:**

me pam. ⁴⁵ Mətə iou iakani a nəgkiariien pərhiēn ro pen kīmiaha hiəpkīni mhə nīpərhiēniēn ia nirak. ⁴⁶ *Sin ia kīmiaha rukurən no puīēn noiēn ərəha riti iakino? Trīni mīnuə iakani a nəgkiariēn pərhiēn me rəfo kīmiaha hiəpkīni mhə nīpərhiēniēn ia nirak? ⁴⁷ *Iərmama sə ruku pen ia Kumwesən, in ramətərig ia nəgkiariēn səvəi Kumwesən. Mətə kīmiaha hiəpkuku pen mhə ia Kumwesən ro pen hiəpkətərig mhə nəgkiariēn səvənhi.”

Epraham rīpkətui pehe mhə ihi mətə Iesu rīnarə raka

⁴⁸ *Mīregi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Kīmaha iahaməni atukwatukw ik iəmə Sameria iəremhə ramarə ia niram uə rekəm?”

⁴⁹ Mīregi Iesu rīni mə, “Iəremhə riwən ia nirak. Iou iakamsiai tata səiou, mətə kīmiaha hiəpkīsiai mhə iou. ⁵⁰ *Iou iapkəmwur mhə mə nərmama tuhəuvehi utə nəghik. Riti nəha ikīn in raməmwur tukwe. In Iəmə sə raməkiri nərmama. ⁵¹ *Iakani nīpərhiēniēn tukumiaha i. Iərmama sə ramo nəgkiariēn səiou trīpkemhə mhə ia nəpīn riti.”

⁵² Mīregi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Təkwtəkwuni nəha kīmaha iahəukurən mə iəremhə riti ramarə ia niram! Epraham ruvamhə, profet me həuvamhə mwi, mətə ik ikani mə iərmama sə ramo nəgkiariēn səim trīpkemhə mhə ia nəpīn riti. ⁵³ *Rəfo? Ik ikasori məpi raka tata səkitaha Epraham fwe ruvamhə raka? Profet

* **8:46:** 2Kor 5:21, 1Pit 2:22, 1Jon 3:5 * **8:47:** Jon 18:37, 1Jon 4:6 * **8:48:** Mak 3:21-22, Jon 7:20 * **8:50:** Jon 5:41 * **8:51:** Jon 5:24, Jon 6:40,47 * **8:53:** Jon 4:12

kupwæn me iræha mwi hæuvamhæ raka! Ikuæ ik næfe iærmama?”

⁵⁴ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Trini minuæ iakuvehi utæ atukw a iou nisiaiien sæ kuvei pehe miou ro næri auær a i. Mætæ Tata sæiou in næ Iæmæ sæ rauvehi utæ iou. Kimiaha hiamækwein in mæ Kumwesæn sækimiaha, ⁵⁵* mætæ kimiaha hiæuværeirei in. Iou iakukuræn in. Trini minuæ iakini mæ iakreirei in, iou iæmæ iakameikuæ ræmwhen ia kimiaha. Mætæ iou iakukuræn in, mamō nægkiariien sævænhī. ⁵⁶ Tata sækimiaha Epraham rinagien pik næpin rimæregi mæ trætōni næpin sæ takuvehe iræ. In rætōni nænæ rerin ragien.”

⁵⁷ Miregi næmæ asori me sævæi nækur Isrel hæni pen tukwe in mæ, “Nuk sæim ripkeste mhæ ihi fifti! Ikæfo mætōni Epraham?”

⁵⁸* Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Iakani nīpærhienien tukumiaha i næpin Epraham ripkætui pehe mhæ ihi, iou iakinaræ raka.” ⁵⁹* Iesu rini nægkiariien næha ro pen iræha hæpeki kærūætereī me mæ tuhækwi in iræ, mætæ Iesu rærkwafæ mier ia nimwæ sævæi Kumwesæn mamevæn.

9

Iesu romasan iærmama riti nænimen rifwæ

¹ Næpin riti Iesu rukurau mætōni iærmama riti næpin rinætui pehe iræ nænimen rifwæ. ²* Nænæ nærmama me sævæi Iesu hæres pen Iesu i mæ, “Iahatæn. Sin rino næræhaien ro iæmæ i rinætui pehe nænimen rifwæ, in uæ sævænhī tata mine mama?”

³* Miregi Iesu rini mæ, “Ripko mhæ næræhaien

* **8:55:** Jon 7:28-29 * **8:58:** Jon 1:1 * **8:59:** Jon 10:31 * **9:2:**
Eks 20:5, Esik 18:20, Luk 13:2,4 * **9:3:** Jon 11:4

səvəi iəmə i uə nərəhaien səvəi tata mine mama səvənhi, mətə in rinətui pehe nənimen rifwə mə Kumwesən rukurən noien nərmama hətoni niskaiien səvənhi nəp̄in tromasan in. ⁴ *Nəp̄in ia ran kītaha tsaməkeikei mho wok me səvəi Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe. Nəpitəvien rauvehe. Iərmama riti ko ripko mhə wok ia nəp̄in nəha. ⁵ *Nəp̄in iakamarə ia tīprənə, iou nukuraanien sə raməhiəp̄win nərmama ia tīprənə.”

⁶ *Iesu rini pam nəgkariien me nəha, mərgəvəsi tīprənə, mo nəmtigei ia nisəkwan, nənə muvehi nəmtigei nəha, mahakwi pen ia nəmri iəmə nəha, ⁷ *mini pen tukwe in mə, “Evən ia nui Saeloam, maikuas raka nəmtigei ia nənimem.” Nəhag nəha Saeloam nīp̄wran mə “Kərhi pen.” Ro pen iəmə nəha revən, maikuas raka nəmtigei ia nənimen, mīrərīg muvehe mamətə nari.

⁸ Nənə nəkur imwəni me mine səməme hənətoni in ramase mane fwe kupwən kamhəni mə, “Rosi iəmə nəha in nəha fwe kupwən raməkure mamase mane uə rekəm?”

⁹ Irəha nep̄win kamhəni mə, “Kwa in nə!”

Mətə nep̄win həni mə, “Rekəm. Ripko mhə in, mətə iərmama riti rəmwhen irə.”

Mətə iəmə nəha rini mə, “Kwa iou i iəmə nəha hiaməni!”

¹⁰ Ro pen irəha həni pen tukwe in mə, “Kinəfo irə nənimem rətui?”

¹¹ Miregi iəmə nəha rini mə, “Iəmə nəha nəghin nə Iesu ro nəmtigei, mahakwi pehe ia nənimek, mini pehe tukw iou i mə, ‘Evən ia nui Saeloam,

* **9:4:** Jon 5:17,20, Jon 11:9, 12:35 * **9:5:** Mat 5:14, Jon 8:12

* **9:6:** Mak 8:23 * **9:7:** 2King 5:10

maikuas raka nāmtigei ia nānimem.’ Ro pen iakevān maikuas raka, nānā mātē nari.”

¹² Miregi irēha hāni pen tukwe in mā, “Iāmā nāha in pāku?”

Miregi iāmā nāha rīni mā, “Iakreirei.”

Farisi me hāres iāmā nāha mā kināfo irā nānimen rīnamasan

¹³ Irēha hāiri iāmā nāha fwe kupwān nānimen rīfwā mhāvān ti Farisi me. ¹⁴ * (Sapat riti nāha Iesu rīno nāmtigei mo nāmri iārmama nāha rātui.)

¹⁵ Ro iamīnhi irā Farisi me kēnām hāres pen mwi iāmā nāha mā, “Ikināfo mātē nari?”

Miregi in rīni pen ti nīrēha i mā, “In rahakwi pehe nāmtigei ia nānimek, iakaikuas raka irā, nānā tākwātākwuni iakātē nari.”

¹⁶ * Miregi Farisi me nepwīn kamhāgkiari ia Iesu, mamhāni mā, “Iāmā i rīpko mhā Kumwesān rārhi pehe in ti nāri nā mā in rīpkīsiai mhā Sapat.” Mātē Farisi me nepwīn mwi kamhāni mā, “Rāfo? Ko iāmā ērēha riti ro nīmtātien me iamīnhi? Rekām!” Nānā irēha hāuai irēha me ti nāgkiariien nāha.

¹⁷ * Ro iamīnhi irā irēha hāni pen mwi ti iāmā nāha nānimen rīfwā fwe kupwān mā, “Ikamāfni irā ia iāmā nāha rīno nānimem rātui? In nāfe iārmama?”

Miregi iāmā nāha rīni mā, “In profet riti.”

¹⁸ Nāmā asori me sāvāi nākūr Isrel hāpwāh nokeikeiien mā tuhāni nīpārhiēnien ia iāmā nāha mā fwe kupwān nānimen rīfwā, mātē tākwātākwuni nāha ramātē nari. Ro pen hākwein tata mīne mama sāvānhi, ¹⁹ mhāres pen irau i mā, “Rāfo? In

* **9:14:** Luk 13:14 * **9:16:** Jon 3:2, 7:43, Jon 9:31-33 * **9:17:** Jon 4:19

i t̄inimirau? Ko k̄imirau irouni m̄a n̄ip̄arhienien n̄əp̄in r̄inətui pehe ir̄ə n̄ənimen r̄ifw̄ə? N̄ənə m̄ə ro n̄ip̄arhienien r̄əfo in ramət̄ə nari t̄əkw̄t̄əkw̄uni?”

²⁰ M̄iregi tata m̄ine mama s̄əv̄ənhi krouni m̄ə, “K̄imirau iaroukur̄ən m̄ə t̄inimirau i. Iaroukur̄ən m̄wi m̄ə n̄əp̄in r̄inətui pehe ir̄ə n̄ənimen r̄ifw̄ə.

²¹ M̄ət̄ə t̄əkw̄t̄əkw̄uni in ramət̄ə nari k̄imirau iaroureirei m̄ə r̄əfo ir̄ə. Iaroureirei m̄wi m̄ə s̄in r̄ino n̄ənimen r̄ətui. Ramasan m̄ə k̄imiahaha hīəres pen in i. In ruv̄əp̄winari raka. Pw̄əh in r̄ini n̄əgk̄iar̄iien s̄əv̄ənhi.”

²² *(Tata m̄ine mama s̄əv̄ənhi krouni n̄əgk̄iar̄iien me n̄əha t̄i n̄əri n̄ə m̄ə krouhek̄ir n̄əm̄ə asori me s̄əv̄əi n̄əkur Isrel. Ir̄əha h̄ən̄ərai sun raka m̄inūə īərmama s̄ə tr̄ini irapw̄ m̄ə Iesu in Kristo, tuh̄əkoui irapw̄ in, mh̄əpw̄əh n̄əs̄eniien m̄wi in ruv̄nimw̄ə pehe ia nimw̄əfw̄aki s̄əv̄ənraha.) ²³ N̄əri n̄əha ro irau krouni ianhi m̄ə, “In ruv̄əp̄winari raka. Ramasan m̄ə k̄imiahaha hīəres pen in i.”

²⁴ *Ro iam̄inhi ir̄ə ir̄əha h̄əkwēin pen m̄wi īəm̄ə n̄əha fwe kupw̄ən n̄ənimen r̄ifw̄ə n̄ənə mh̄əni pen tukwe in m̄ə, “Tikuvehi ut̄ə n̄əghi Kumwes̄ən, m̄ini n̄ip̄arhienien. K̄imaha iah̄əukur̄ən m̄ə īəm̄ə i in īəm̄ə ər̄əha.”

²⁵ M̄iregi in r̄ini m̄ə, “Iou iakreirei m̄ə īəm̄ə n̄əha in īəm̄ə ər̄əha ūə rek̄əm. M̄ət̄ə n̄əri kua-tia iou iakukur̄ən. Kupw̄ən n̄ənimek r̄ifw̄ə, m̄ət̄ə t̄əkw̄t̄əkw̄uni n̄əha iakamət̄ə nari.”

²⁶ M̄iregi ir̄əha h̄əni pen tukwe in m̄ə, “In r̄ino n̄əfe ia niram? M̄əfo ir̄ə mo n̄ənimem r̄ətui?”

²⁷ M̄iregi in r̄ini m̄ə, “Iakuv̄əni pehe raka tukumi-aha i, m̄ət̄ə k̄imiahaha hīəpk̄regi mh̄ə. R̄əfo hīokeikei

* 9:22: Jon 7:13 * 9:24: Jos 7:19

mə tihəregi mwi? Rosi kɪmiaha mwi hiokeikei mə tihəuvehe mho kɪmiaha nərmama me səvənhi uə?”

²⁸ Miregi irəha həni ərəha iəmə nəha, mhəni mə, “Ik iərmama riti səvənhi, mətə kɪmaha nərmama me səvəi Moses, ²⁹*Kɪmaha iahəukurən mə Kumwesən rɪnəgkiari m Moses, mətə iəmə i kɪmaha iahəreirei mə in ruku pəku.”

³⁰ Miregi iəmə nəha rɪni mə, “Kwa nəri i ro nari riti. Kɪmiaha hiəreirei mə iəmə i ruku pəku, mətə in rɪno nənimek rətui. ³¹*Kɪtaha səukurən mə Kumwesən rɪpkregi mhə nəfwakiien me səvəi nəkur ərəha me, mətə trɪni mɪnuə iərmama riti ramsiai Kumwesən, mamə nəkwən, Kumwesən ramregi nəfwakiien me səvənhi. ³²Fwe kupwən kɪno tɪprənə meste pehe ipwet kɪpkregi raka mhə mə iərmama riti ro nəmri iərmama sə nənimen rɪfwə rətui. ³³*Mə iəmə i rɪpkuku pen mhə tɪ Kumwesən in ko rɪpko mhə nari riti.”

³⁴*Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Kwa ik iəmə ərəha fwe nəpɪn ikinətui pehe irə meste pehe ipwet. Ikuə tikəfo? Tikahatən kɪmaha uə?” Nənə irəha həkoui irapw in ia nimwəfwaki, mhəpwəh nəseniien mwi in ruvniwə pehe.

Iesu ruvehe ia tɪprənə i mə truai nərmama

³⁵ Kɪni pen tɪ Iesu i mə irəha həkoui irapw iəmə nəha iamɪnhi. Ro pen in revən mətui iəmə nəha, mətəni, mɪni pen tukwe in mə, “Ikɪni nɪpərhienien ia Iəmətɪ Iərmama uə rekəm?”

* **9:29:** Jon 8:14 * **9:31:** Sam 34:15, Sam 66:18, Aes 1:15, Prov 15:29 * **9:33:** Jon 9:16 * **9:34:** Sam 51:5, Jon 9:2

36 Miregi iamə nəha rini mə, “Iəmə asori. Ni pehe ro tukw iou i mə sin nə Iəməti Iərmama pwəh iakini nīpərhienien irə.”

37 *Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikinətə raka in. Iou i sə iakaməgkiari mik, iou Iəməti Iərmama.”

38 Miregi iamə nəha rini mə, “Iərimənu. Iakini nīpərhienien ia niram.” Nənə in rinimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, misiai in.

39 *Iesu rini mə, “Iou iakuvehe ia tīprənə i mə takəkiri nərmama. Səməme nənimenraha rīfwə tuhətui mhətə nari, mətə səməme hamətə nari nənimenraha truvehe mīfwə.”

40 *Farisi me nepwīn ipaka ti Iesu həregi nəgkiariien nəha, nənə mhəni pen tukwe in mə, “Kīmahā mwi nənīmēmāhā rīfwə uə rekəm?”

41 *Miregi Iesu rini pen ti nīrəhā i mə, “Ko nəmriimīahā rīfwə ko nərəhāien səkīmīahā rīwən. Mətə ti nəri nə mə təkwtəkwni kīmīahā hīāməni mə hīāmətə nari nərəhāien səkīmīahā raməmak ihī ia kīmīahā.”

10

Iəmə sə ramətui ti sipsip me səvənhi

1 “Iakani nīpərhienien tukumīahā i. Iərmama sə rīpkukurau mhə ia kwəruə muvnmwə ia koupə səvəi sipsip me, mətə rəputə ia kwopun əpə iti mati pen ia nəkwai koupə nəha, iərmama nəha in iərmama sə ramakrəs, mamousi iərmama. 2 Mətə iərmama sə rukurau ia kwəruə muvnmwə ia koupə, in iərmama sə ramətui ti sipsip me.

* 9:37: Jon 4:26 * 9:39: Jon 3:17, Jon 8:15-16, Mat 13:11-15

* 9:40: Mat 15:14, 23:26 * 9:41: Jon 15:22

³ Iærmama sə ramærer ia kwæruə ramæsevər ia tæpinhə ti iærmama nəha. Sipsip me kamhæregi rerin. In ramækwein nəghi sipsip me səvənhi kuatia kuatia, nənə miri irəha mhæier. ⁴ *Nəpɪn in riri səvənhi sipsip me pam mhæier, makupwən ia nirəha, nənə sipsip me kamhækurirə in, ti nəri nə mə hæukurən rerin. ⁵ Iærməpə riti sipsip me tuhəpwəh nukurirəien in, mətə tuhap raka irə ti nəri nə mə hæirei rerin.” ⁶ *Iesu rini nusipekinien i ti nirəha, mətə irəha hæirei nəfe nəha rani.

⁷ Ro pen Iesu rini pen mwɪ ti nirəha i mə, “Iakani nɪpərhienien tukumiaha i. Iou kwæruə səvəi sipsip me. ⁸ *Irəha pam səməme haməkupwən ia nirak mhəuvehe irəha nərmama səməme kənamhakres, mamhousi iærmama, mətə sipsip me həkətərig mhə irəha. ⁹ *Iou kwæruə. Trini minuə iærmama riti ruvniwə pehe ia nirak, in trarə amasan, mukurən nuvniwə peheien, mitei irapw, mətui nəvegɪnien sənəni. ¹⁰ Iærmama nəha ramakres rauvehe a mə trakres, mousi əpune sipsip me, mouraha irəha. Mətə iou iakuvehe mə irəha tuhəuvehi nimiruien nənə mhəuvehi asori.

¹¹ *Iou iærmama sə iakamətui amasan ti sipsip me. Iærmama sə ramətui amasan ti sipsip me rerin ragien a mə tremhə ti sipsip me səvənhi. ¹² *Mətə iærmama sə kamərəku pen min mə trətui ti sipsip me rɪpko mhə in iærmama pərhien sə ramətui ti sipsip me ti nəri nə mə sipsip me nəha səvəi iærməpə. Nəpɪn iærmama nəha rətə kuri əprmin

* **10:4:** Jon 10:27 * **10:6:** Jon 16:25 * **10:8:** Jer 23:1-2, Esik 34:2-3
 * **10:9:** Sam 118:20, Jon 14:6 * **10:11:** Sam 23:1, Rev 7:17
 * **10:12:** Wok Me 20:29

riti rauvehe, rəpwəh sipsip me maiu map. Nənə kuri əprmin nəha ruvehe muvehi nepwin, miripwi kirkiri nepwin. ¹³ Iərmama nəha raiu map ti nəri nə mə in iərmama riti kamərəku a in. In ro nəri auər a ia sipsip me nəha.

¹⁴ *Iou iərmama sə ramətui amasan ti sipsip me. Iou iakukurən sipsip me səiou, sipsip me səiou həukurən mwi iou. ¹⁵ *Ia noien nəha rəmwhen a mwi Tata Kumwesən rukurən iou, iou mwi iakukurən Tata Kumwesən, nənə iou rerik ragien a mə takemhə ti sipsip me səiou. ¹⁶ *Səiou me nepwin sipsip me həiwən ia koupə i. Takaməkeikei mipeki pehe mwi irəha, nənə irəha tuhəregi rerik. Ro iamınhi irə sipsip me nəha tuhəuvehe mho touen kuatia. Iərmama kuatia tramətui ti nirəha. ¹⁷ *Tata Kumwesən rokeikei pik iou ti nəri nə mə rerik ragien a mə takemhə ti nirəha. Takemhə ti nirəha, nənə marə muvehi mwi nimiruien səiou rirərig. ¹⁸ *Ripko mhə iərmama riti truvehi raka nimiruien səiou, mətə iou atukw takəsəni pen nimiruien səiou rəmwhen sə iakokeikei. Iakauvehi nasorijen ti nəsəniien nimiruien səiou, mauvehi mwi nasorijen ti nuvehien mwi nimiruien səiou rirərig. In i nəri Tata səiou rıməni tukw iou i mə takaməkeikei mo.”

¹⁹ *Iesu rini pam nəgkiariien me nəha nənə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuai mwi irəha me tukwe. ²⁰ *Irəha həpik həni mə, “Iəmə nəha

* **10:14:** Jon 10:27, 2Tim 2:19 * **10:15:** Mat 11:27, Jon 15:13,
1Jon 3:16 * **10:16:** Aes 56:8, Jon 11:52, 1Pit 2:25, Esik 34:23, Esik
37:24 * **10:17:** Fil 2:8-9 * **10:18:** Jon 5:26, 14:31, Jon 19:11
* **10:19:** Jon 7:43 * **10:20:** Jon 7:20, 8:48

iæremhæ ramaræ iræ. In ramarmæri. Ræfo kimiaha hiamætærig in?”

²¹ Mætæ iræha nepwîn hæni mæ, “Rekæm. Iærmama sæ iæremhæ riti ramaræ iræ ko ripkægkiari mhæ iamînhi. Ko iæremhæ riti ro iærmama nænimen rifwæ rætui mætæ nari?”

Namæ asori me sævai nækur Isrel hænuæ tuhækwi apune Iesu ia kæruterei

²² Næpîn næha ruvæuvehe nækur Isrel kamho nævegînien asori næha kani mæ Nævegînien sævai Tetekesen. Kamho nævegînien næha fwe Jerusalem ia næpîn sævai nækwieïien. ²³ Iesu ramavæn ia kwopun riti ia nimwæ sævai Kumwesæn kani mæ Vranda sævai Solomon. ²⁴ *Nænæ namæ asori me sævai nækur Isrel hæuvehe mheikurkurau iræ, mhæni pen tukwe in mæ, “Kimaha tahameitenhi ik minesæn? Trîni minuæ ik Kristo sæ Kumwesæn rimæni mæ trærhi pehe i, ni pehe tukumaha i, mæpwæh nærkwafæien.”

²⁵ *Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Iakuvæni raka tukumiaha i, mætæ kimiaha hiæpkîni mhæ nîpærhienien ia nirak. Narimnari me næha sëmæme iakamo ia næghi Tata sæiou kamhahatæn pen mæ iou sin. ²⁶ *Mætæ kimiaha hiæpkîni mhæ nîpærhienien ia nirak ti næri næ mæ ripko mhæ kimiaha sipsip me sæiou. ²⁷ *Sipsip me sæiou kamhæregi rerik. Iou iakukuræn iræha, nænæ iræha kamhækuriræ iou. ²⁸ *Iakauvei pen nîmîruien rerîn minraha. Iræha tuhæpkemhæ mhæ ia næpîn

* **10:24:** Wok Me 3:11, 5:12, Luk 22:67

* **10:25:** Jon 4:26, 5:36,

Jon 10:38 * **10:26:** Jon 6:64, 8:45

* **10:27:** Jon 8:47, 10:3

* **10:28:** Jon 3:16, 6:39, Jon 18:9

riti. Iərmama riti riwən truvehi raka irəha ia rəgik.
²⁹ Tata səiou sə ruvei pehe irəha miou, niskaiien
 səvənhi rəpi raka nərmama me pam. Iərmama riti
 riwən ko ruvehi raka irəha ia rəgin. ³⁰ Iou mine
 Tata səiou kimrau kuatia.”

³¹ *Ia nəpin nəha nəmə asori me səvəi nəkur
 Isrel həpeki mwi kəruətərei me mə tuhəkwi əpune
 in. ³² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakino
 raka noien amasan me rəpik ia nəmrimiaha Tata
 Kumwesən ruvei pehe mə tako. Sə rəfo nəha mə
 tihəkwi əpune iou tukwe?”

³³ *Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel
 həni pen tukwe in mə, “Kimaha tahəpkəkwi
 əpune mhə ik ti noien amasan riti sə ikino, mətə
 kimaha tahəkwi əpune ik ti nəri nə mə ikani ərəha
 Kumwesən. Ik iərmama a, mətə ikani mə ik
 Kumwesən.”

³⁴ *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rosi
 kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkariien i
 kimərai pen ia Loa səkimiaha uə? Rini iamihhi
 irə minuə ‘Iakini minuə kimiaha nə kumwesən
 me.’ ³⁵⁻³⁶ *Kitaha səukurən mə nəfe Nəkukuə
 Ikinan rani ko kəpkətəfi mhə. Ro iamihhi irə mə
 Kumwesən rinəkwein nərmama me nəha səməme
 in riməuvei pen nəgkariien səvənhi minraha
 minuə ‘kumwesən me,’ rəfo kimiaha hiaməni
 ərəha iou? Iou iərmama i Kumwesən ruvərfi raka
 iou, mərhi pehe iou iakuvehe ia təprənə i, mətə
 kimiaha hiaməni mə iakani ərəha in, ti nəri nə
 mə iakini mə, ‘Iou Tini Kumwesən.’ ³⁷ Mə iou
 iapko mhə narimnari me səiou Tata rokeikei mə

* **10:31:** Jon 8:59 * **10:33:** Lev 24:16, Mat 26:65, Jon 5:18

* **10:34:** Sam 82:6 * **10:35-36:** Mat 5:18

tako rərəha mə kımiaha hiəni nı̄pərhiēnien ia nı̄rak. ³⁸ *Mətə mə iakamo narı̄mnari me nəha, pərhiēn hiəpkīni mhə nı̄pərhiēnien ia nı̄rak, mətə tihaməkeikei mhəni nı̄pərhiēnien ia narı̄mnari me nəha sə iakamo. Ia noien i kımiaha tihəukurən, mhəukurən amasan mə Tata Kumwesən in i ia nı̄rak iou nə irə.”

³⁹ *Irəha haməmwur mwi mə tuhəkwtəmhiri Iesu, mətə in ramkeies raka ia rəgı̄nraha, ⁴⁰ *mavən məpi sımwı̄n mwi ia nui aris Jotan, mevən ia kwopun nəha Jon ramo paptas ikin fwe kupwən, mamarə ia kwopun nəha. ⁴¹ Nərmama həpik həuvehe tukwe, mhəni mə, “Jon rı̄pko nı̄mtətien riti, mətə nəgkiariien me pam səməme in rıməni ia iamə i ho nı̄pərhiēnien.” ⁴² *Ro pen nərmama həpik ia kwopun nəha həni nı̄pərhiēnien ia Iesu.

11

Iesu ro Lasaros rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ *Iərmama riti ramemhə nəghın nə Lasaros. Imwəni fwe Petani. Petani in rukwənu səvəi Meri mı̄ne piəvi Meri nəghın nə Marta. ² *Meri nəha in pran sə rınətəgi pen senta ia nisui Iərimənu səkitaha, mahakwi raka ia nı̄mwai nukwənen. Lasaros nəha in kıtiriməni. ³ *Lasaros ramemhə iamı̄nhi irə ro pen kıtiriməni mi nəha krouərhi pen nəgkiariien riti revən ti Iesu, rouni mə, “Iərimənu. Ik riti sə ikokeikei pı̄k ramemhə.”

* **10:38:** Jon 14:10-11 * **10:39:** Luk 4:30, Jon 8:59 * **10:40:** Jon 1:28
 * **10:42:** Jon 7:31 * **11:1:** Luk 10:38-39 * **11:2:** Jon 12:3
 * **11:3:** Jon 11:36

⁴ *Mətə nəp̄in Iesu r̄iregi n̄əgkiariien n̄əha, r̄ini m̄ə, “Nemh̄aien i ko r̄ipko mh̄ə Lasaros remh̄ə anan. Ramar̄ə ir̄ə m̄ə n̄ərmama tuh̄ətoni nasori-ien s̄əv̄əi Kumwes̄ən. Nemh̄aien i in suatuk s̄ə Kumwes̄ən truvehi ut̄ə n̄əghi T̄ini ir̄ə.”

⁵ Iesu rokeikei p̄ik Marta mine pīəvni Meri mine k̄itirim̄ənr̄au Lasaros. ⁶ Ro iam̄inhi ir̄ə nəp̄in in r̄iregi m̄ə Lasaros ramemh̄ə, in rar̄ə mwi nəp̄in k̄əru mwi ia kwopun n̄əha in ramar̄ə ik̄in.

⁷ Nəp̄in n̄əha k̄əru rukur̄au n̄ən̄ə in r̄ini pen ti n̄ərmama me s̄əv̄ənhi m̄ə, “Pw̄əh s̄əuv̄ən mwi fwe t̄ən̄ə Jutia.”

⁸ *M̄iregi n̄ərmama me s̄əv̄ənhi h̄əni pen tukwe in m̄ə, “Iahat̄ən. T̄əkw̄t̄əkw̄uni a kw̄ər̄ha n̄əm̄ə asori me ia Jutia hokeikei m̄ə tuh̄əkw̄i əp̄une ik̄ ia k̄əruət̄erei me. Mət̄ə ik̄okeikei m̄ə tikr̄ərig mev̄ən mwi fwe ik̄in?”

⁹ *M̄iregi Iesu r̄ini m̄ə, “K̄im̄iaha hīəukur̄ən m̄ə aoa t̄welef ia ran. Tr̄ini m̄inūə īərmama riti ramav̄ən ia ran, tr̄ipkap̄əti mh̄ə ti n̄əri n̄ə m̄ə in ram̄ət̄ə nukuraanien s̄ə ram̄əhīəpw̄in n̄ərmama ia tipr̄ən̄ə i. ¹⁰ *Mət̄ə tr̄ini m̄inūə īərmama riti ramav̄ən ia nəp̄in in trap̄əti ti n̄əri n̄ə m̄ə nukuraanien n̄əha riw̄ən ir̄ə.”

¹¹ *Iesu r̄ini pam n̄əgkiariien me n̄əha, mar̄ip̄in mani pen ti nir̄əha i m̄ə, “Kitaha riti Lasaros ramap̄ri, m̄ət̄ə iak̄inamev̄ən tak̄əs̄əpw̄iri in.”

¹² M̄iregi n̄ərmama me s̄əv̄ənhi h̄əni pen tukwe in m̄ə, “Īərim̄ənu. Tr̄ini m̄inūə in ramap̄ri in truvehe m̄əsan̄in.” ¹³ (Iesu r̄əgkiari ia Lasaros

* **11:4:** Jon 9:3, 11:40 * **11:8:** Jon 8:59 * **11:9:** Jon 9:4-5

* **11:10:** 1Jon 2:11 * **11:11:** Mat 9:24

mə ruvamhə, mətə rerinraha ramrhi mə nīpwrai nəgkiariien səvənhi mə in ramapri a.)

14 Ro pen Iesu rini pen atukwatukw ti nirəha i mə, “Lasaros ruvamhə. 15 Nənə nəpīn rerik rirhi kimiaha, iakagien mə iou iapkarə mhə ia kwopun nəha nəpīn remhə irə. Nəri nəha trasitu ia kimiaha mo kimiaha hiəni nīpərhienien ia nirak. Mətə pwəh səuvən tukwe.”

16 *Ro iamīnhi irə Tomas nəha kani in mə “Mwirmwir,” rini pen ti nərmmama me nəha irəha min kamhəkurirə ia Iesu mə, “Ramasan. Pwəh kitaha pam səuvən mhemhə kitaha min.”

Iesu rəgkiari vivi m Marta mine Meri

17 Nənə Iesu rapirapw ia Petani mətoni Lasaros rinəmak nəpīn kefə raka ia nīpəgi kəruətərei.

18 *Rukwənu nəha Petani ipaka ti Jerusalem, kavən rəmwhen ia kilometa kahar. 19 Nəkur Isrel me həpik həməuvehe ti Marta mine Meri mə tuhəgkiari vivi mīnrau ti nəri nə mə kitirimənrau ruvamhə. 20 Ro iamīnhi irə nəpīn Marta riregi mə Iesu rauvehe, in revən mətə in. Mətə Meri raməkure a ia nəkwai nimwə.

21 *Marta rini pen ti Iesu i mə, “Iərimənu. Ko ramo ik ia kwopun i ko kitirimak rəpwəh nemhəien. 22 Mətə iou iakukurən mə təkwtəkwuni nəfe nəghin tikəres Kumwesən tukwe, in truvei pehe mik.”

23 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Kitirimam trətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

* 11:16: Mak 14:31 * 11:18: Mat 21:17 * 11:21: Jon 11:32

24 *Miregi Marta rini pen tukwe in mə, “Iou iakukurən mə in trətui mwi ia nəpın sampam, nəpın nərmama tuhətui mwi ia nemhəien.”

25 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iou iərmama i iakamo nərmama səməme həuvamhə hətui mwi ia nemhəien. Iou nimiruien. Iərmama sə rani nıpərhienien ia nırak nəri auər a mə remhə mətə trimiru. 26 *Nənə iərmama sə ramiru, mani nıpərhienien ia nırak, tripkemhə mhə ia nəpın riti. İkini nıpərhienien ia nəgkiariien i?”

27 *Miregi Marta rini pen tukwe in mə, “Ouəh, İərimənu. İakani nıpərhienien mə ik iəmə i kani mə Kristo. İk Tini Kumwesən. İk iəmə i profet kupwən me həməni mə tikuvehe ia tipräne i.”

28 Marta rini nəgkiariien nəha, nənə mərari mevən mə trəkwein piəvni Meri. In revən mægkiari afafa min, mini mə, “İahatən səkrau in i ruvəuvehe, maməres ik.” 29 *Nənə nəpın Meri riregi nəgkiariien nəha, riskəmter akwauakw, mevən ti Iesu. 30 Iesu rıpkuvehe mhə ihi ia rukwənu nəha, mətə ramərer ihi ia kwopun nəha Marta rinətoni in ikin. 31 Nəkur İsel me nəha səməme kamhəkure irəha Meri ia nəkwai nimwə mamhægkiari vivi min, hətoni Meri riskəmter akwauakw mier irapw iruə. Ro pen irəha həkurirə in. Rerınraha ramrhi mə rosi in ramevən mə trasək ia kwopun kinərkwafə nıpwrai kitiiriməni ikin.

32 *Nəpın Meri ruvehe ia kwopun nəha Iesu ramərer ikin, mətoni, in rinimwi nukurhun mi ia nənimen, mini pen tukwe in mə, “İərimənu.

* 11:24: Jon 5:29 * 11:26: Jon 8:51 * 11:27: Jon 6:69

* 11:29: Jon 11:20 * 11:32: Jon 11:21

Ko ramo ik ia kwopun i ko kitirimak rəpwəh nemhəien.”

³³ Ia nəpɪn nəha Meri ramasək. Nəkur Isrel me nəha səməme həuwehe irəha min irəha mwi kamhasək. Iesu rətoni rerin rəkwəpɪr, meiahag əfi tukwe, ³⁴ mɪni mə, “Kɪmiahaha hiənərkwafə nɪpwran pəku?”

Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Iərimənu. Uvehe mətoni.”

³⁵ *Iesu rasək.

³⁶ Ro pen nəkur Isrel me həni mə, “Hətoni ro. Rosi in rokeikei pɪk anan Lasaros.”

³⁷ *Mətə irəha nepwɪn həni mə, “Iəmə i rinomasan raka iərmama riti nənimen rɪfwə. Rəfo in rɪpkomasan mhə mwi Lasaros mə trəpwəh nemhəien?”

Iesu ro Lasaros rətui mwi ia nemhəien

³⁸ *Ro iamɪnhi irə Iesu rɪregi mwi rərəha anan. In ruvehe ia kwopun kɪnərkwafə nɪpwrai Lasaros ikin. Kɪnərkwafə nɪpwran ia nɪpəgi kəruətərei riti. Nənə kəruətərei riti mwi ramərer tukuahag tərhuɪ nɪpəg nəha. ³⁹ Iesu rɪni mə, “Həuwehi raka kəruətərei nəha.”

Mətə Marta, kitiriməi iəmə nəha sə ruvəmhə, rɪni pen tukwe in mə, “Iərimənu. In ruvəpein raka. In i nəpɪn sə ro kefə səvənhi.”

⁴⁰ *Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Rosi ikinenouenou nəfe iakiməni pehe tukw ik uə? Trɪni mɪnuə ikini nɪpərhiəniəniəni ia nirak, tikətə nasorɪiəni səvəi Kumwesən.”

* **11:35:** Luk 19:41 * **11:37:** Jon 9:6 * **11:38:** Mat 27:60

* **11:40:** Jon 11:4,23-26

⁴¹ Ro iam̄inhi irə irəha həuvehī raka kəruətərei nəha. Nənə Iesu rək̄wətə, m̄ini mə, “Tata. Iakani tanak tukw ik t̄i nəri nə mə ikuvəregi raka iou.

⁴² *Iakukurən mə ikamregi iou ia nəp̄in me pam, mətə iakani nəgkiariien i mə trasitu ia nərmama me i kamhərer kuraukurau. Iakuə irəha tuhəni n̄ipərhiēnien mə ik̄inərhi pehe iou.”

⁴³ Nəp̄in Iesu r̄ini pam nəgkiariien me nəha, rək̄wein əpwəm̄wis, m̄ini mə, “Lasaros! Ier irapw!” ⁴⁴ Nənə iəmə nəha sə ruvamhə rier irapw. T̄inari me nəha sə kinərkw̄i rəḡin mi m̄ine n̄isun mi irə m̄ine sə nəha kinərkw̄i nənimen irə kamhəmak ihi ia n̄ipwran. Nənə Iesu r̄ini pen t̄i n̄irəha i mə, “Həfi raka t̄inari irə, pwəh ravən.”

Nəmə asori me hər̄ai sun mə tuhousi əpune Iesu

⁴⁵ *Nək̄ur Isrel me nəha səməme həməuvehē mhəti pehe Meri irəha həp̄ik hətoni nəfe Iesu r̄ino, nənə mhəni n̄ipərhiēnien ia Iesu. ⁴⁶ *Mətə irəha nepw̄in həuvən t̄i Farisi me, mhəni pen nəfe Iesu r̄ino. ⁴⁷ Ro iam̄inhi irə pris asori me m̄ine Farisi me housəsimw̄in nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, mhəni mə, “Kitaha tsəfo i? Kwa iəmə i ramo n̄imtətien me r̄ip̄ik. ⁴⁸ Tr̄ini m̄inuə kitaha səseni in ramo iam̄inhi irə mar̄ip̄in, nərmama me pam tuhəni n̄ipərhiēnien irə. Nənə nəkur Rom tuhəuvehē mhouraha nimwəfwaki səkitaha m̄ine nərmama me səkitaha.”

⁴⁹ Mətə irəha riti nəgh̄in nə Kaeafas in rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha. In r̄ini pen t̄i n̄irəha i mə, “K̄im̄iaha hiəreirei nari. ⁵⁰ *Rəfo k̄im̄iaha hiəp̄kətə mhə mhək̄urən? Ko iərmama

* **11:42:** Jon 12:30 * **11:45:** Jon 4:48, 7:31 * **11:46:** Luk 16:31
* **11:50:** Jon 18:14

kuatia remhə ti nəkur Isrel ramasan məpi raka kousi əpune kitaha nəkur Isrel me pam.”

51 *Kaeafas riṗkini atukw mhə nəgkiariien i, mətə in rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha, mani irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwɿn Ikinan. Nəri nəha riṗkier pehe mhə ihi, mətə in rukupwən mini irapw mə Iesu tremhə ti nəkur Isrel. 52 *Mətə in triṗkemhə mhə ti nirəha əpa nəkur Isrel, in tremhə mwi ti niṗwnəti Kumwesən me səməme kamharə kirkiri ia tənəmtənə me, nənə mousəsɿmwɿn irəha ia kusen kuatia. 53 *Ia nəṗin nəha nəmə asori me nəha hənəmrai sun mə tuhousi əpune Iesu.

54 *Ro iamɿnhi irə Iesu rəpwəh navən irapwien ia nəmri nəkur Isrel ia tənə Jutia, mətə in rəpwəh tənə səvənraha mevən ia taon riti nəghɿn nə Efrem. Taon nəha ipaka ti kwopun akwesakwes ikɿn. Iesu ramarə ikɿn irəha nərmama me səvənhi.

55 *Nəveginien asori nəha səvəi nəkur Isrel nəghɿn nə Pasova ruvəuvehe ipaka. Ro pen nərmama həṗik həier ia kwopun me mhəutə pen fwe Jerusalem mə tuho irəha həmher ia nəmri Kumwesən kurirə Pasova ruvehe. 56 *Irəha kamhərer ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhətui Iesu, mamhəgkiari mɿnraha me, mamhəni mə, “Kimiaha hiaməfətərig irə? Rosi ko in riṗkuvehe mhə ia nəveginien asori uə?” 57 Irəha həni ianhi ti nəri nə mə pris asori me mɿne Farisi me həuvəni raka nəkwanraha mə trini mɿnuə

* 11:51: Jen 50:20 * 11:52: Jon 10:16, 17:21, 1Jon 2:2 * 11:53: Jon 5:18 * 11:54: Jon 7:1 * 11:55: 2Kron 30:17, Wok Me 21:26 * 11:56: Jon 7:11

iærmama riti rukuræn kwopun Iesu ramaræ
ikin tramækeikei mîni pen ti niræha i nænæ iræha
tuhæuvæn mhækwtæmhiri in.

12

Meri rætægi pen senta ia nisui Iesu

¹ *Næpîn sikis a mwi næveginien asori næha
Pasova ruvehe. Ro pen Iesu revæn ia Petani, imwei
Lasaros. Lasaros næ iæmæ sæ Iesu rinæsuæpwiri in
ia nemhæien. ² *Iræha hæpnæpenæ næveginien riti
sænæi Iesu fwe ikin. Marta rasui raka næveginien.
Lasaros in mwi riti ia nærmama me næha sëmæme
kamhani pæri nari iræha min. ³ *Ia næpîn næha
Meri ruvehi nîpæri senta kîno ia nat atukwatukw
nænimen rutæ pik. In ruvehi mætægi pen ia nisui
Iesu mi, nænæ mînamrai nisun mi ia nîmwai
nukwænen. Nækwai nîmwæ ruvehe mukuær ia
nîpeki senta.

⁴ *Mætæ iærmama riti sævæi Iesu, næghîn næ Ju-
tas Iskariot, iæmæ næha rîpko mhæ tui truvei pen
Iesu ia rægi nærmama sëmæme hamæmwæki in, in
rîni mæ, ⁵ *“Ræfo kîpkæmri pen mhæ næmri nari ia
senta næha? Kukuræn nuvehîien silin me kîno ia
silva iræha pam tri hantret, kuvei pen m nærmama
nautæ sævænraha riwæn.” ⁶ Jutas rîpkîni mhæ
nægkiariien næha ti næri næ mæ in rokeikei mæ tr-
asitu ia nærmama nautæ sævænraha riwæn. Mætæ
in rîni nægkiariien næha ti næri næ mæ in rauvehi
tænæripw iræha kamhævai pen mane iræ, nænæ næpîn
nepwîn ramakres afafa nîpærin sævænhi.

* **12:1:** Jon 11:1,43 * **12:2:** Luk 10:40 * **12:3:** Luk 7:37-38
* **12:4:** Jon 18:3 * **12:5:** Mat 19:21

7 *Mətə Iesu rini mə, “Əpwəh nəskiien prən i. In rino nəri i rerin ramrhi nəpin tukinimwi iou irə. 8 *Nərmama nautə səvənraha riwən tiharə kimiaha minraha nəpin me, mətə iou tapkarə pəri mhə kitaha m kimiaha nəpin me.”

9 *Nəkur Isrel me həpik həregi mə Iesu in ia kwopun nəha, həregi həuvən tukwe. Irəha həpkəuvən mhə mə tuhətoni Iesu əpa, mətə həuvən mə tuhətoni mwi Lasaros. Lasaros nə in iəmə sə Iesu rinəsüəpwiri in ia nemhəien. 10 Pris asori me hərai sun mə tuhousi əpune Lasaros mwi, 11 *ti nəri nə mə nəkur Isrel me həpik, nəpin hətoni mə in ruvəmīru mwi, həni nīpərhienien ia Iesu, nənə mhəpwəh nukurirəien nəmə asori me səvənraha.

Iesu revən mapirapw fwe ia Jerusalem nərmama həgnəgini in

12 Kini rakwakwi irə, nərmama me nəha səməme həuvən ti nəveginiien asori nəha Pasova həregi mə Iesu rauvehe ia Jerusalem. Nərmama me nəha həpik. 13 *Həuvehi nimwai nəmwir mhəuvehi mhəier ia taon mhəuvən mhətə in rauvehe ia su-atuk, kamhəkwein əpwəmwis mə, “Səgnəgini Kumwesən!

Səkwein amasan ia iəmə i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha!
Səkwein amasan irə, in kig səvəi nəkur Isrel!”

14 Iesu rətə kwəti togki riti nənə rəkure irə. Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan. Rini iaminihi irə minuə,

* 12:7: Jon 19:40 * 12:8: Dut 15:11 * 12:9: Jon 11:43-44

* 12:11: Jon 11:45 * 12:13: Mat 27:42, Jon 1:49

15 “Nəkur Saeon^a tihəpwəh nehekərien.
Hətə ro kig səkimiaha rauvehe,
maməkure ia kwəti togki riti.”

16 *Ia nəpɪn nəha nərmama me səvəi Iesu hərəirei nɪpwrai narimnari me i. Mətə kurirə irə, kuvehi utə raka Iesu revən fwe ia neiai, rerɪnraha rɪrhi mə kimərai pen narimnari me i ia Nəkukua Ikinan raməgkiari irə. Rerɪnraha rɪrhi mwi mə nərmama me hənə narimnari me i irə.

17 *Iesu rino Lasaros rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nərmama me nəha səməme kamhərer irəha min ia nəpɪn nəha in rɪnəkwein Lasaros irə mə trier ia nɪpəgi kəruətərei irəha kamhəripɪn mamhəni irapw nəfe irəha hənətoni. 18 Nərmama həpɪk hənua tuhətoni Iesu ti nəri nə mə irəha kamhəregi mə in rino nɪmtətien nəha. 19 *Ro iamɪnhi irə Farisi me kamhəni pen ti nɪrəha me i mə, “Hətəni ro, kɪtaha ko səpko anan mhə nari riti! Təkwtəkɪwuni nəha nərmama me pam kamhəkurirə in!”

Iesu rini irapw mə traməkeikei memhə

20 Nəkur Kris me nepwɪn nəha ikin kamhəfwaki irəha nərmama me nəha səməme həməutə pen fwe Jerusalem ti nəveginien asori. 21 *Nəkur Kris me nəha həuvehe ti Filip. (Filip imwəni fwe Petsaeta ia tənə Kalili.) Həuvehe mhəni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Kimaha iahokeikei mə tahətoni Iesu.” 22 Ro iamɪnhi irə Filip revən mɪni pen ti Antru, nənə rouevən rouni pen ti Iesu.

^a 12:15: Nəgkiariien i ‘Saeon’ nəghi Jerusalem. * 12:16: Jon 2:22 * 12:17: Jon 11:43-44 * 12:19: Jon 11:48 * 12:21: Jon 1:44, Luk 19:3, 23:8

23 *Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Təkwtəkwni nəha nəpın sə Kumwesən truvehi utə nəghi İəməti İərmama irə ruvəuvehe.

24 *İakani nıpərhiēnien tukumiaha i. Nuni nari riti ko rıpkukuə mhə kwənkwan trini minuə rıpkukupwən mhə mimwei irapw ia tıprənə memhə. Mətə mə remhə trukua kwənkwan rıpik. 25 *İərmama sə rokeikei pik nimiruien səvənhi trarfai irə, mətə İərmama sə rəmwəki nimiruien səvənhi ia tıprənə i in trəkwtəmhiri nimiruien səvənhi mamevən muvehi nimiruien rerin. 26 *İərmama sə ramo tukwini nari miou traməkeikei mukurirə iou. Nənə kwopun pəku iakamarə ikın İərmama sə ramo tukwini nari miou in mwi trarə ikın. İərmama sə ramo tukwini nari miou Tata Kumwesən trisiai in.

27 *Təkwtəkwni nəha iakregi rərəha anan. Nənə takəfni mwi irə? Ko iakini mə “Tata uvehi raka nəmisəien sə rauvehe tukw iou”? Rekəm, kwa in nə iakiməuvehe tukwe mə nəpın i treste iou iamınhi irə. 28 *Tata uvehi utə nəghim!”

Təkwtəkwni a mwi kregi nəgkiariien riti ruku pen ia neiai muvehe. Nəgkiariien nəha rini mə, “İou iakuvəuvehi utə raka nəghik, nənə təkwtəkwni nəha takuvehi utə mwi.”

29 *Nərmama səməme kamhərer ipaka tukwe həregi həni mə, “Kwa karuəruə!” Nepwın həni mə, “Agelo riti rəgkiari pen min.”

30 *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “nəgkiariien nəha rıpkuvehe mhə mə iou

* 12:23: Jon 13:31-32, Jon 17:1 * 12:24: 1Kor 15:36 * 12:25: Mat 16:25 * 12:26: Jon 14:3, 17:24 * 12:27: Sam 6:3, 42:5, Mat 26:38 * 12:28: Mat 3:17 * 12:29: Wok Me 23:9 * 12:30: Jon 11:42

takregi. Mətə ruvehe mə kımiaha tihəregi.
³¹ *Təkwtəkwwuni nəha rino nəpın sə Kumwesən trərpwin noien ərəha me kamo ia tıprənə i. Təkwtəkwwuni nəha in trəkoui irapw Setan sə ramərimənu ia tıprənə i. ³² *Nənə iou, nəpın kuvehi utə iou iakaraka ia tıprənə, takvi pehe nərmama pam həuvehe tukw iou.” ³³ *Iesu rini nəgkiariien i mani əuenhın mə trəfemhə irə.

³⁴ *Ro pen nərmama həni pen tukwe in mə, “Kımaha iahəuvəregi raka ia Loa səkitaha mə nəpın Kristo truvehe in tramarə rerin. Rəfo ikani mə tukuvehi utə İəməti İərmama? Sin nəha İəməti İərmama nəha?”

³⁵ *Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nukuraanien sə raməhiərpwin kımiaha trarə nəpın ouihi a mwı kımiaha min. Havən nəpın nukuraanien i ramarə ihi kımiaha min, kamo nəpitəvien ruvehe mousəman kımiaha. İərmama sə ramavən ia nəpitəvien rıreirei kwopun ramevən ikın. ³⁶ *Nəpın nukuraanien i ramarə ihi kımiaha min, tihəni nıpərhienien irə. Ia suatuk nəha kımiaha tihəuvehe mhə nıpwnəti nukuraanien ia kımiaha.” Nəpın Iesu rini pam nəgkiariien me i, in rəpwəh irəha, mevən məkwwafə.

Nəkur Isrel həpwəh niniien nıpərhienien ia Iesu

³⁷ Iesu rino auər a nımtətien me rıpık ia nəmri nəkur Isrel mətə irəha həpkini mhə nıpərhienien

* **12:31:** Jon 9:39, 14:30 * **12:32:** Jon 3:14 * **12:33:** Jon 18:32

* **12:34:** Sam 89:4,36, Sam 110:4, Aes 9:7, Dan 7:14 * **12:35:** Jon

7:33, 8:12, 1Jon 2:10-11 * **12:36:** Efes 5:8

irə. ³⁸ *Noien i rier pehe iam̄nhi mə nəgkiariien i Profet Aesea r̄iməni fwe kupwən truvehe mukuə irə. In r̄iməni iam̄nhi irə m̄inuə,

“Iərimənu. Sin r̄ini n̄ipər̄hienien ia nəgkiariien sək̄imaha?

Iərimənu ro pui n̄iskaiien səvənhi m̄ sin?”

³⁹ *Ro iam̄nhi irə irəha ko həpk̄ini mhə n̄ipər̄hienien ia Iesu ti nəri nə mə Profet Aesea r̄iməni m̄wi m̄inuə,

⁴⁰ “Kumwesən r̄ino nənimenraha r̄ifwə, nənə məsisəg ia nətər̄igien səvənraha.

In r̄ino iam̄nhi kamo irəha hətə nari ia nənimenraha,

mhəukurən nari ia rer̄inraha,

mhər̄ərig,

nənə tako irəha həuvehe mhəsan̄in.”

⁴¹ *Profet Aesea r̄iməni nəgkiariien me i ti nəri nə mə in r̄inət̄oni nasoriien səvəi Iesu, nənə məgkiari irə.

⁴² *Mətə pər̄hien nəmə asori me həp̄ik kwopti irəha m̄wi h̄ani n̄ipər̄hienien ia Iesu. Mətə ti nəri nə mə k̄amhəhek̄ir Farisi me, həpwəh n̄ini irapwien. Irəha həpwəh nokeikeiien mə Farisi me tuhər̄hi irapw irəha ia nimwəfwaki səvənraha. ⁴³ *Nəmə asori me i hokeikei mə nər̄mama tuhaməm̄wur ia nəgnəḡiniien irəha. Irəha hokeikei sə nəha məpi raka mə Kumwesən trəgnəḡini irəha.

⁴⁴ *Ia nəp̄in nəha Iesu rək̄wein əpwəm̄wis, m̄ini mə, “Iərmama sə rani n̄ipər̄hienien ia nirak, r̄ip̄k̄ini əpa mhə n̄ipər̄hienien ia nirak, mətə rani

* **12:38:** Rom 10:16 * **12:39:** Mat 13:15 * **12:41:** Aes 6:1

* **12:42:** Jon 7:48, 9:22 * **12:43:** Jon 5:44 * **12:44:** Mat 10:40

nɪpərhiɛniɛn ia Iəmə sə rɪnərhi pehe iou. ⁴⁵ *Nənə iərmama sə ramətə iou, ramətə mwi Iəmə sə rɪnərhi pehe iou. ⁴⁶ *Iou iakiməuvehe ia tɪprənə i iakəmwhɛn ia nukuraaniɛn. Ro iamɪnhi irə, iərmama sə rani nɪpərhiɛniɛn ia nirak tɪpkarə mhə ia nəpitəviɛn.

⁴⁷ *Iərmama sə ramregi nəgkiariɛn me səiou, məpwəh noien nəfe iakani, tapkərpwɪn mhə noien ərəha səvənhi. Iou iapkuvehe mhə ia tɪprənə i mə takərpwɪn noien ərəha səvəi nərmama, mətə iakuvehe mə takuvehimiru irəha. ⁴⁸ *Mətə iərmama sə rauvei pehe təkutan miou, məpwəh mwi nɪniɛn nɪpərhiɛniɛn ia nəgkiariɛn me səiou, nari riti nəha ikɪn tukərpwɪn pɛn min tukwe. Ia nəpɪn sampam tukərpwɪn pɛn min ti nəri nə mə rɪni nəri auər a ia nəgkiariɛn səiou sə iakiməni. ⁴⁹ Tro iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəgkiariɛn me i səiou rɪpkuku pehe mhə ia nirak a. Mətə Tata Kumwesən sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe, in nə rɪməni pehe nəkwən tukw iou i mə nəfe noien səvəi nəgkiariɛn takesi pɛn mɪne nəfe nəgkiariɛn takɪni. ⁵⁰ *Nənə iakukurən mə nəgkiariɛn i səvənhi in nə nukune nɪmɪruɛn rɛrɪn. Ro iamɪnhi irə nəfe iakani, mani makurirə a nəfe nəgkiariɛn Tata Kumwesən rɪməni pehe tukw iou i.”

13

Iesu raikwas ia nisui nərmama me səvənhi

* **12:45:** Jon 14:9 * **12:46:** Jon 8:12, 12:35 * **12:47:** Jon 3:17, 8:15 * **12:48:** Hip 4:12 * **12:50:** Jon 8:26,28

1 *Trakwakwi tuko nāveginien asori naha Pasova. Iesu rukurən mə nəp̄in səvənhi ruvəuvehe ipaka na trəpwəh tiprənə i mevən ti Tata Kumwesən. Nəp̄in me in ramokeikei nərmama me səvənhi səməme kamharə ia tiprənə i, mamokeikei irəha nəp̄in me meste pehe nəp̄in in tremhə irə.

2 *Ia nərUARƏV Iesu mine nərmama me səvənhi kamhani pəri nari. Setan rinəmri pen raka nətərigien riti ia reri Jutas Iskariot, tini Saemon, mə truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in. 3 *Iesu rukurən mə Tata Kumwesən ruvəuvei pen raka narimnari me pam ia rəgin. In rukurən mwi mə fwe kupwən in rəpwəh Kumwesən muvehe, nənə təkwtəkwuni in trirərig mevən mwi ti Kumwesən.

4 Ro iam̄inhi irə in riskəmter ia kwopun naha kamhani pəri nari ik̄in, muvehi raka karkahu səvənhi, nənə muvehi tinari riti mwi kamərai raka nəpwtigien irə, mətoti. 5 Mətoti pam, mivi pen nui ia nari kamaikuas ia nisui iərmama irə, nənə minamaikuas ia nisui nərmama me səvənhi, nənə mamrai raka nəpwtigien ia tinari sə in rinətoti irə.

6 Nəp̄in in ruvehe ti Saemon Pita, Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ikuə tikaikuas mwi ia nisuk mi?”

7 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəri i iakamo ikreirei təkwtəkwuni, mətə kurirə ik̄in tikukurən.”

8 Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Rekəm. Ko iakəpwəh nəsənien ik ikaikuas ia nisuk mi ia nəp̄in riti.”

* **13:1:** Jon 7:30, 12:23, Jon 15:13, 1Jon 3:16, Fil 2:8 * **13:2:** Luk 22:3, Jon 13:27 * **13:3:** Jon 3:35, 16:28

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Mə iap-kaikuas mhə ia niram, tukəpwəh niniien mwi mə ik iərmama riti səiou.”

⁹ Miregi Saemon Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Mə ro iaminihi irə, tikəpwəh naikuas əpaien ia nisuk mi, mətə tikaikuas mwi ia tɪpage rəgik mi mine nukwənek.”

¹⁰ *Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iərmama sə rinaru raka traru mwi ti nəfe? Nipwran rinəmher pam raka, mətə nisun mi əpa traməkeikei maikuas mwi ia nirau. Kimiaha hiənəmher raka, mətə ripko mhə kimiaha pam.”

¹¹ Iesu ruvəukurən raka sin ia nirəha truvei pen in ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in. Ro pen in rini ianhi mə, “Ripko mhə kimiaha pam hiəmher.”

¹² Nəpin Iesu raikuas pam ia nisunraha, rarkahu mwi karkahu səvənhɪ, mevən mwi məkure ia təmwhekin, nənə mini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəukurən nipwrai nəri i iako m kimiaha?

¹³ *Kimiaha hiaməkwein iou mə ‘Iahatən’ mine ‘Iərimənu.’ Nənə hiaməni atukwatukw a, ti nəri nə mə nipərhiendien iou Iahatən səkimiaha mine Iərimənu səkimiaha. ¹⁴ *Ro iaminihi irə mə iou iakinəikuas ia nisumiaha iaminihi, ramasan mə kimiaha mwi tihaikuas ia nisumiaha me. ¹⁵ *Iou iako noien i mahatən kimiaha irə mə kimiaha tiho rəmwhen iou iakino m kimiaha. ¹⁶ *Iakani nipərhiendien tukumiaha i. Iərmama sə ramo tukwini nari ripkasori mhə ia iəmə asori səvənhɪ. Iərmama sə kamərhi in ti nuvehien nəgkiariien

* **13:10:** Jon 15:3, Jon 6:64,70-71 * **13:13:** Mat 23:8,10

* **13:14:** Mat 20:28, Luk 22:27 * **13:15:** Fil 2:5, Kol 3:13, 1Pit

2:21 * **13:16:** Mat 10:24

in riṕkasori mhə ia iərmama sə ramərhi in.
 17* Təkwətəkwuni nəha kimiaha hiəukurən amasan narimnari me i, ro iaminihi irə trini minuə hio iaminha irə, kimiaha rerimiaha tragien.”

Iesu rini irapw mə tukuvei pen in ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in

18 * “Iou iapəkəgiari mhə ia kimiaha pam. Iakukurən amasan səməme iakinərpwi rəgik ia nirəha. Mətə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan traməkeikei muvehe mukuə. Rini mə, ‘Iərmama sə kupwən iarouəni nari kimrau min, mətə təkwətəkwuni nəha in ruvəuvehe minəmwəki iou.’

19 * Iou iakani irapw nəri i tukumiaha təkwətəkwuni, nəṕin rəṕwəh ihi nier peheien. Mətə nəṕin trier pehe irə, nənə kimiaha tihəni niṕərhienien ia nirak mə iou i in i. 20 * Iakani niṕərhienien tukumiaha i. Iərmama sə raməsevər ia rerin ti iərmama riti səiou sə takərhi pen i rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin tukw iou. Nənə iərmama sə raməsevər ia rerin tukw iou rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin ti Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe.”

21 * Nəṕin Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, riṕregi rərəha fwe ia rerin, mini irapw mə, “Iakani niṕərhienien tukumiaha i mə kimiaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou.”

22 Nənə nərmama me səvənhi həti pen mhətoni irəha me, mhəreirei mə Iesu rani sin. 23 * Irəha riti Iesu rokeikei ṕik, in raməkure ipaka ti Iesu.

* 13:17: Mat 7:24, Jem 1:25 * 13:18: Sam 41:9 * 13:19: Jon 14:29, 16:4 * 13:20: Mat 10:40 * 13:21: Jon 12:27 * 13:23: Jon 19:26, 20:2, Jon 21:7,20

24 Ro pen Saemon Pita ruini pen kənkəpwə min mə trəres ro Iesu mə iərmama sin nəha in rani.

25 Ro iamīnhi irə iərmama nəha rəkure pəpən ipaka ti Iesu, məres in mə, “Iərimənu, sin nəha ikani?”

26 Miregi Iesu rini mə, “Iərmama sə takəkwsen bred meitesi ia nise nari muvei pen min, iərmama nəha i nəha.” Nənə in ruvehi nīpəri bred riti, meitesi ia nise nari, muvei pen m Jutas tini Saemon Iskariot. 27 *Nənə Jutas ruvehi bred, təkwtəkwwuni a mwi Setan ruvni mwə ia rerin.

Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəfe nəha ikuə tiko, iko akwauakw.” 28 Iesu rini nəgkiariien nəha ti Jutas, mətə nərmama me nəha kāmhani pəri nari irəha min həreirei mə rini pen ti nəfe.

29 *Nepwīn rerinraha rirhi mə rosi Iesu rīmāni pen tukwe in mə trevən muvehi nəmri nəveginien riti uə trevən muvei pen mane nepwīn m nərmama nautə səvənraha riwən. Rerinraha rirhi iamīnhi ti nəri nə mə Jutas ramətui ti tənəripw sə irəha kāmħəvai pen mane me səvənraha irə. 30 Ro iamīnhi irə nəpīn Jutas ruvehi raka bred, rərer, mier akwauakw a. Ia nəpīn nəha ruvəpitəv.

Saemon Pita trini mə rīreirei Iesu

31 *Nəpīn Jutas ruvəier raka, Iesu rini mə, “Təkwtəkwwuni nəha rino nəpīn sə tukuvehi utə nəghi Iəmāti Iərmama irə, nənə na in truvehi utə nəghi Kumwesən. 32 *Trini minuə in ruvehi utə nəghi Kumwesən, Kumwesən in mwi truvehi utə in revən marə irau min. In tro təkwtəkwwuni a mwi.

* 13:27: Jon 13:2 * 13:29: Jon 12:6 * 13:31: Jon 12:23

* 13:32: Jon 17:5

33 *Nipwnətik me. Ko iapkarə əpwəmwis mhə kītaha m kīmiaha. Kīmiaha tihəpkətui iou, mətə takini pehe mwi nəgkiariien kuation a m kīmiaha nəha təkwtəkwuni sə iakiməni pen m nəmə asori me səvəi nəkur Isrel fwe kupwən. Iakiməni pen ti nirəha i mə, ‘Kīmiaha ko hiəpkəuvən mhə nəha kwopun iakamevən ikin.’

34 *Nəgkiariien vi riti takuvei pehe m kīmiaha təkwtəkwuni mə tiho. Kīmiaha tihaməkeikei mhokeikei kīmiaha me. Rəmwhen iou iakokeikei kīmiaha ia noien a mwi nəha kīmiaha tihaməkeikei mhokeikei kīmiaha me. 35 Trini minuə kīmiaha hiokeikei kīmiaha me iamīnhi irə, nərmama me pam tuhəukurən mə kīmiaha nərmama me səiou.”

36 *Nənə Saemon Pita rəres pen in mə, “Iərimənu, tikevən pəku?”

Miregi Iesu rini mə, “Kwopun pəku iakamevən ikin nəha təkwtəkwuni, ko ipkukurirə mhə iou mətə kurirə irə tipkukurirə iou.”

37 Miregi Pita rini mə, “Iərimənu takəpwəh nukurirəien ik nəha təkwtəkwuni ti nəfe? Iou rerik ragien a mə takemhə tukw ik.”

38 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikini mə rerim ragien a mə tikemhə tukw iou? Iakani nipərhiēnien tukw ik i kurirə rəiə rakaka tikini m kahar mə ikreirei iou.”

14

Iesu raməgkiari vivi m nərmama me səvənhi

* 13:33: Jon 7:33-34 * 13:34: Jon 15:12,17, 1Jon 3:23, 2Jon 5

* 13:36: Jon 7:34, Jon 21:18-19

1 *Nənə Iesu rini pen ti nirəha i minuə, “Rerimiahā rəpwəh nəpouien. Kimiahā tihaməkeikei mhəni nīpərhienien ia Kumwesən, mhəni mwi nīpərhienien ia nirak. 2 Ia nəkwai nimwə səvəi Tata səiou nəkwān rīpīk. Iakinamevən takəpnəpenə ia kwopun riti səkimiahā. Nəgkiariien i ro nīpərhienien. Mə neikuəien ko iakəpwəh nīniien tukumiahā. 3 *Takevən məpnəpenə ia kwopun riti səkimiahā, məpnəpenə pam nənə mīrərig pehe mwi mīpeki pehe kimiahā ia nirak mə kimiahā tiharə ia kwopun iakamarə ikin. 4 Kwopun nəha iakamevən ikin kimiahā hiəuvəukurən raka suatuk səvənhi.”

Iesu in suatuk ti nevəniēn ti Tata Kumwesən

5 Miregi Tomas rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Kimaha iahəreirei kwopun nəha ikamevən ikin. Tahəfukurən suatuk ramevən ia kwopun nəha?”

6 *Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iou suatuk. Iou nīpərhienien. Iou nīmīruien. Iərmama riti ko rīpkevən atukw mhə ti Tata Kumwesən trini minuə iou iapkuvehi mhə in mevən. 7 *Trini minuə kimiahā hiəukurən iou, tihəukurən mwi səiou Tata. Təkwətəkwuni mamevən hiəuvəukurən raka in, mhənətoni raka in.”

8 Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ahatən ro Tata Kumwesən pwəh kimaha iahətoni. Nəri nə in nə kimaha iahokeikei.”

9 *Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Filip, iakinarə tui kitaha m kimiahā, mətə ikamreirei

* 14:1: Jon 14:27 * 14:3: Jon 12:26, 17:4 * 14:6: Jon 11:25, Rom 5:1-2, Hip 10:20 * 14:7: Jon 8:19 * 14:9: Jon 12:45, Kol 1:15, Hip 1:3

ihī iou? Iərmama sə ramətoni iou, ramətoni Tata səiou. Rəfo ikini mə ‘Ahatən ro Tata Kumwesən pwəh kimaha iahətoni?’ ¹⁰ *Kwa iou nə ia Tata Kumwesən, Tata Kumwesən in i ia nirak. Ipkini mhə nīpərhienien irə uə? Nəgkiariien me i səməme iakani pehe tukumiaha i rīpko mhə nəgkiariien atukw səiou, mətə Tata Kumwesən ia nirak ramo wok me səvənhi. ¹¹ *Ro iamīnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəni nīpərhienien ia nirak nəpīn iakini iamīnhi irə mīnuə ‘Iou nə ia Tata Kumwesən, Tata Kumwesən in i ia nirak.’ Mə rekəm tihaməkeikei mhəni nīpərhienien ia nirak tī nəri nə mə hiamətoni wok me i iakamo. ¹² *Iakani nīpərhienien tukumiaha i iərmama sə rani nīpərhienien ia nirak, in mwī tro wok me i iakamo. Ouəh pərhien in tro wok asori me məpi raka wok me i iakamo tī nəri nə mə iakamevən tī Tata Kumwesən. ¹³ *Nəfe nari kimiaha tihəres ia nəghik, iou tako mə wok me i Tīni Kumwesən ramo truvehi utə nəghi Tata səvənhi. ¹⁴ Trīni mīnuə hiəres nari riti miou ia nəghik, iou tako.”

Iesu rīni mə traməkeikei mərhi pehe Nənimwīn Ikinan

¹⁵ *“Trīni mīnuə kimiaha hiokeikei iou, tihaməkeikei mhə nəgkiariien me səiou. ¹⁶ *Nənə takəres Tata Kumwesən, nənə in truvei pehe Iasitu riti mwī m kimiaha in trarə rerīn kimiaha mīn. ¹⁷ *Iasitu nə in nə Nənimwīn nə nukune nīpərhienien. Nərmama səvəi tīprənə i ko

* **14:10:** Jon 12:49, 14:24 * **14:11:** Jon 10:38, 14:20 * **14:12:** Mak 16:19-20 * **14:13:** Mat 7:7, Jon 15:16 * **14:15:** Jon 15:10, 1Jon 5:3 * **14:16:** Jon 14:26, 15:26, Jon 16:7 * **14:17:** Mat 10:20, Jon 16:13, Rom 8:26

həpkuvehi mhə Nənimwɪn nə ti nəri nə mə irəha
 həpkətoni mhə, mhəreirei in. Mətə kimiaha
 hiəukurən in, ti nəri nə mə in ramarə kimiaha min
 nənə tɾipkarə ia rerimiahə. ¹⁸*Iou tapkəpwəh mhə
 kimiaha rəmwhen ia nəkwərhakwərha kemhə
 təni irəha. Takrərig mwi tukumiahə. ¹⁹*Tɾipko
 mhə tui nərmama səvəi tɾprənə i tuhəpkətoni
 mhə iou, mətə kimiaha tihətoni iou. Nənə ti
 nəri nə mə iou iakamiru, kimiaha mwi tihəmiru.
²⁰*Tro nəpɪn səvəi narimnari me i, nənə kimiaha
 tihəukurən mə iou nə ia Tata səiou, kimiaha i ia
 nirak, nənə iou nə ia kimiaha. ²¹*Iərmama sə
 ruvəregi raka nəgkiariien me səiou, tɾini minuə
 ramo nəgkiariien me nəha, in nəha iərmama sə
 rokeikei pərhiən iou. Iərmama sə rokeikei pərhiən
 iou iamɪnhi irə, səiou Tata trokeikei in, nənə iou
 mwi takokeikei in, mo pui pen iou min.”

²²*Miregi Jutas (ɾipko mhə Jutas Iskariot) rəres
 pen Iesu i mə, “Iərimənu. Tikəfo mo pui ik
 m kimaha əpa, mətə tikəpwəh no puien ik m
 nərmama səvəi tɾprənə?”

²³*Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Tɾini
 minuə iərmama riti rokeikei iou, in tro nəgkiariien
 səiou, nənə səiou Tata trokeikei in, kimrau Tata
 səiou tarouvehe tukwe, iarauo rukwənu səkimrau
 mhararə kimrahar min. ²⁴*Iərmama sə rəpwəh
 nokeikeiien iou, in tɾəpwəh noien nəgkiariien
 me səiou. Nəgkiariien i sə hiamregi ɾipko mhə

* **14:18:** Jon 14:3 * **14:19:** Jon 16:16 * **14:20:** Jon 17:21-23

* **14:21:** Jon 15:10, 16:27 * **14:22:** Wok Me 10:41-42 * **14:23:**

Mat 18:20, Jon 13:34, 2Kor 6:16, Efes 3:17 * **14:24:** Jon 7:16

nægkiariien atukw səiou, mətə in i nægkiariien səvəi Tata Kumwesən sə rīnərhi pehe iou iakuvehe.

²⁵ Narimnari me i iakani irapw tukumiaha i nəpīn iakamarə ihi kītaha m kīmiaha. ²⁶ *Mətə Nənimwīn Ikinan i in Iasitu sə Tata Kumwesən trərhi pehe i ia nəghik, in trahatən kīmiaha ia narimnari me pam. In tro rerīmiaha ramrhi narimnari me i iakani pehe tukumiaha mə kīmiaha tihəpwəh nenouenouien irə. ²⁷ *Na takəpwəh kīmiaha, mətə iakəmri nəmərīnuien tramarə tukumiaha. Nəmərinuien i səiou sə iakauvei pehe rīpkəmwhen mhə ia nəmərīnuien sə nərmama səvəi tīprənə i tuhəuvei pehe. Rerīmiaha rəpwəh nəpouien, məpwəh nehekīrien.

²⁸ *Kīmiaha hiəuvəregi raka nægkiariien səiou. Iakīmāni pehe tukumiaha i mə, 'Iou tapkəpwəh kīmiaha, mətə kurirə takrərīg pehe tukumiaha.' Trīni mīnuə hiokeikei pərhiēn iou, nənə rerīmiaha tragien a mə tihətoni iou iakamevən tī Tata Kumwesən, tī nəri nə mə in rasori məpi raka iou. ²⁹ *Iou iakani pehe raka narimnari me i tukumiaha nəha təkwtəkwuni kurirə həier pehe, ro iamīnhi nəpīn həier pehe tihəni nīpərhiēnien ia nirak. ³⁰ *Ko iapkəgkiari əpwəmwīs mhə m kīmiaha nəha təkwtəkwuni tī nəri nə mə Setan i iərīmānu səvəi tīprənə i rīnauvehe. In rīpkasori mhə ia nirak, ³¹ *mətə nərmama səvəi tīprənə i tuhaməkeikei mhəukurən mə iakokeikei Tata Kumwesən ro pen iakamesi pen atukwatukw nəfe

* **14:26:** Jon 14:16 * **14:27:** Jon 14:1, 16:33, Fil 4:7 * **14:28:**

Jon 14:3, 16:28, Jon 20:17, Luk 24:52 * **14:29:** Jon 13:19

* **14:30:** Jon 12:31, 16:11, Efes 2:2 * **14:31:** Jon 10:18, 12:49, Mat 26:46

nægkiariien sə in rıməni pehe tukw iou i mə tako. Həuvehe pwəh saraka ia kwopun i.”

15

Nukune nei pərhien mine rəgrəgin me

¹ “Iou iakəmwhen ia nukune nei nəha krep sə ro nıpərhienien i. Səiou Tata in rəmwhen ia iərmama sə raməpərhi nei nəha. ²*Rəgi nei me pam səməme həpkukuə mhə in ramərai raka irəha. Rəgi nei me pam səməme kamhəukuə in raməpərhi amasan mə trukua kwənkwan rıpik mwi. ³*Kımiaha hiəmwhen ia rıgi nei nəha, nənə iakinəpərhi raka kımiaha ia nəgkiariien me səməme iakani pehe tukumiaha. ⁴*Tihəpwit əknekın ia nırak, nənə iou takəpwit əknekın ia kımiaha. Rıgi nei ko rəpwəh nukuəien trıni mınuə rıpkərer əknekın mhə ia nıpren. Ia noien nəha rəmwhen a mwi nımıruien səkımiaha ko rıpkukuə mhə kwənkwan trıni mınuə hiəpwəh nəpwit əknekınien ia nırak.

⁵*Iou i, iou nukune nei nəha krep. Kımiaha nə rəgrəgin me. Iərmama sə rəpwit əknekın ia nırak, nənə iakəpwit əknekın irə, iərmama i in trukua kwənkwan me rıpik. Mətə kımiaha ko hiəpko mhə nari riti trıni mınuə hiəpkəpwit əknekın mhə ia nırak. ⁶*Iərmama sə rıpkəpwit əknekın mhə ia nırak in rəmwhen ia rıgi nei riti sə kınərai raka ruvımhıə. Rıgi nei me səməme həuvəmhiə iamınhı, tukıpeki irəha kərki pen irəha ia napw. ⁷*Trıni mınuə hiəpwit əknekın ia nırak, nənə nəgkiariien

* 15:2: Mat 3:10 * 15:3: Jon 13:10 * 15:4: Jon 6:56 * 15:5: Jon 15:16, 2Kor 3:5 * 15:6: Mat 7:19, 13:42 * 15:7: Mat 7:7

me səiou ramarə ia rerimiahā, nəfe hiokeikei, hiəukurən nəresien, nənə tuko m kīmiaha. ⁸ *Nimiruien səkimiahā traməkeikei mukuə kwənkwan me rīpik. Nərmama me tuhətoni mhəukurən mə pərhien kīmiaha i nərmama me səiou. Ia noien nəha tihəuvehi utə nəghi Tata səiou.

⁹ Iakokeikei kīmiaha rəmwhen Tata Kumwesən rokeikei iou. Həpwit əknekīn ia nokeikeien səiou. ¹⁰ *Trini mīnuə hiamō nəgkiariien me səiou, nənə tihəpwit əknekīn ia nokeikeien səiou, rəmwhen iou iakino nəgkiariien me səvəi Tata səiou maməpwit əknekīn ia nokeikeien səvənhi. ¹¹ *Iakani irapw narimnari me i tukumiahā mə rerimiahā tramagien rəmwhen iou ririk ramagien, nənə nagienien i səkimiahā trasori pīk. ¹² *Nəgkiariien səiou sə iakani pehe tukumiahā i mə tiho ro iamīnhi irə: Hokeikei kīmiaha me rəmwhen iou iakokeikei kīmiaha. ¹³ *Samarə iərmama riti rəsēni kousi əpune in mə nemhəien səvənhi truvehimīru in me nepwīn hiəukurən mə nokeikeien riti mwi riwən rasori məpi raka nokeikeien nəha. ¹⁴ *Trini mīnuə hiamō narimnari me i iakani pehe tukumiahā, ramahatən mə iou me nepwīn nə kīmiaha. ¹⁵ Iou tapkəkwein mhə mwi kīmiaha mə iotukwininari me səiou ti nəri nə mə iotukwininari rīreirei narimnari me səməme iəmə asori səvənhi ramo. Mətə təkwtəkwiuni nəha takəkwein kīmiaha mə iou me nepwīn ti nəri nə mə narimnari me pam səməme iakiməregi səiou Tata ramīni iakuvəni

* **15:8:** Mat 5:16 * **15:10:** Jon 14:15, 1Jon 2:5 * **15:11:**
 Jon 17:13 * **15:12:** Jon 13:34 * **15:13:** Jon 10:11, 1Jon 3:16
 * **15:14:** Mat 12:50

pehe raka tukumiaha. ¹⁶ Kimiaha hiəpkukupwən mhə mhərpwi rəgimiahaha ia nirak, mətə iou iakukupwən mərpwi rəgik ia kimiaha, muvehi utə kimiaha mə tihəuvən nimiruien səkimiaha trukuə rəmwhen ia nei, nənə kwənkwiamiaha trarə. Ro iamīnhi irə trīni minuə hiəres nari riti m Tata Kumwesən ia nəghik, nənə in truvei pehe m kimiaha. ¹⁷ *Nəgkariien səiou sə iakani pehe tukumiaha i mə tiho ro iamīnhi irə: Hokeikei kimiaha me.”

Nərmama səvəi tīprənə tuhəmwəki nərmama me səvəi Iesu

¹⁸ *“Trīni minuə nərmama səvəi tīprənə i kamhəmwəki kimiaha, rerimiahaha trīrhi mə fwe kupwən irəha hənəməmwəki mwi iou. ¹⁹ *Trīni minuə kimiaha nərmama səvəi tīprənə i, irəha tuhokeikei kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səvənraha. Mətə rīpko mhə kimiaha nərmama səvəi tīprənə i. Iou iakinərpwi rəgik ia kimiaha mə kimiaha tiharaka ia nərmama səvəi tīprənə i. Ro iamīnhi irə nərmama səvəi tīprənə i kamhəmwəki kimiaha. ²⁰ *Rerimiahaha trīrhi nəgkariien i iakuvəni raka tukumiaha i mə, ‘Tərmama sə ramo tukwini nari rīpkasori mhə ia iəmə asori səvənhi.’ Irəha hənometə iou, ro iamīnhi irə hiəukurən mə tuhometə mwi kimiaha. Irəha hənəpwəh noien nəgkariien me səiou, ro iamīnhi irə hiəukurən mə tuhəpwəh mwi noien nəgkariien me səkimiaha. ²¹ *Nərmama me səvəi tīprənə i tuho narimnari me i ia kimiaha ti nəri nə

* **15:17:** Jon 13:34 * **15:18:** Mat 10:22, 1Jon 3:13 * **15:19:** 1Jon 4:5, Jon 17:14 * **15:20:** Jon 13:16 * **15:21:** Mat 5:11, Mak 13:13

mə kɪmiaha i nərmama me səiou. Irəha tuhometə kɪmiaha ti nəri nə mə həreirei ləmə sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe. ²² Trini mɪnuə iakəpwəh nuveheien mægkiari mɪnraha, nərəhaien səvənraha triwən. Mətə təkwtəkwni nəha iakuvəuvehe raka, ko həpkəkəkwafə mhə noien ərəha səvənraha. ²³ *Iərmama sə raməmwəki iou, in raməmwəki mwi səiou Tata. ²⁴ *Iakino narimnari me i ia nənimenraha, narimnari me sə iərməpə riti ko rɪpko mhə. Trini mɪnuə iapko mhə iamɪnhi nərəhaien səvənraha triwən. Mətə təkwtəkwni irəha hənətə raka iou, mamhəmwəki kɪmrau Tata səiou. ²⁵ Mətə nəgkiariien i kɪmərαι pen ia Loa səvənraha traməkeikei muvehe mukuə. Rini iamɪnhi irə mə, 'Iou iapko mhə nari riti ia nirəha, mətə irəha həmwəki iou.'

²⁶ *Iasitu riti nəha ikɪn Tata Kumwesən tru-vei pehe iou takərhi pehe i tukumiaha. Iasitu nəha in nə Nənɪmwɪn nə nukune nɪpərhiienien sə ramier ia Tata Kumwesən. Nəpɪn truvehe, trərer irapw mægkiari ia nirak. ²⁷ *Nənə kɪmiaha mwi tihaməkeikei mhərer irapw mhægkiari ia nirak, ti nəri nə kitaha miou sənərə fwe ia nukune wok səiou muvehe meste pehe təkwtəkwni.”

16

¹ “Iakani pehe narimnari me i tukumiaha mə nahatətəien səkɪmiaha trəpwəh nɪmweiien. ² *Irəha tuhəpkərhi irapw kɪmiaha ia nɪmwəfwaki me səvənraha. Pərhiien nəpɪn nəha ikɪn rauvehe, nəpɪn nərmama tuhousi əpune kɪmiaha rerɪnraha

* **15:23:** Luk 10:16 * **15:24:** Jon 9:41, 14:11 * **15:26:** Jon 14:26 * **15:27:** Luk 1:2, Wok Me 1:8,21-22 * **16:2:** Mat 24:9, Luk 6:22, Jon 9:22

riŕhi mə kamho wok amasan riti səvəi Kumwesən.
³ *Irəha tuho noien me nəha ti nəri nə mə
 həreirei Tata səiou mhəreirei mwi iou. ⁴ *Mətə
 iou iakukupwən mini pehe narimnari me i
 tukumiaha mə nəpɪn tuko narimnari me i ia
 kɪmiaha nənə rerimiaha trɪrhi mə iakuvəni
 pehe raka tukumiaha. Iou iapkɪni pehe mhə
 narimnari me i tukumiaha fwe kupwən ti nəri nə
 mə iakɪnamarə kɪtaha m kɪmiaha.”

Narimnari me Nənimwɪn Ikinan truvehe mo

⁵ *Təkwtəkwwuni nəha iakɪnamevən ti Iəmə sə
 rɪnərhi pehe iou iakuvehe, mətə kɪmiaha riti
 rɪpkərəs mhə iou mə, ‘Ikamevən pəku?’ ⁶ Ti nəri
 nə mə iakani pehe narimnari me i tukumiaha,
 rerimiaha rəmisə pɪk. ⁷ *Mətə iakani nɪpərhienien
 tukumiaha i ramasan pɪk tukumiaha mə takevən.
 Trɪni mɪnuə iapkevən mhə, nənə Iasitu trɪpkuvehe
 mhə tukumiaha. Mətə trɪni mɪnuə iakevən, nənə
 takərhi pehe in ruvehe tukumiaha. ⁸ Nənə nəpɪn
 in truvehe, tro pui nərmama səvəi tɪprənə i hətə sas
 narimnari me ia nɪkaren səvəi noien ərəha, noien
 atukwatukw, mɪne nərpwɪnien noien ərəha. ⁹ *In
 tro pui irəha hətə sas narimnari ia nɪkaren səvəi
 noien ərəha ti nəri nə mə irəha həpwəh nɪnɪien
 nɪpərhienien ia nɪrak. ¹⁰ *In tro pui irəha hətə
 sas narimnari ia nɪkaren səvəi noien atukwatukw,
 ti nəri nə mə iakamevən ti Tata Kumwesən, nənə
 kɪmiaha tihəpkətə mhə mwi iou. ¹¹ *In tro pui irəha
 hətə sas narimnari me ia nɪkaren səvəi nərpwɪnien
 noien ərəha ti nəri nə mə Setan sə ramərɪmənu

* **16:3:** Jon 15:21 * **16:4:** Jon 13:19 * **16:5:** Jon 7:33, 13:36

* **16:7:** Jon 14:16 * **16:9:** Jon 3:18 * **16:10:** Wok Me 5:31,

Rom 4:25 * **16:11:** Jon 12:31

ia tīprənā i, Kumwesən ruvəni raka mə trərpwīn noien ərəha səvənhi.

¹² *Narimnari me rīpik mwi nəha ikīn takini pehe tukumiaha. Mətə ko hiəpkregi pam mhə nəha təkwtəkwni. ¹³ *Nəpīn Nənimwīn i in nukune nīpərhienien truvehē, in triri pen kimiaha ia nīpərhienien me pam. In ko rīpkini atukw a mhə nəgkiariien səvənhi, mətə nəfe nəgkiariien in rīregi in trini. Nənə in trini irapw tukumiaha narimnari me səməme tuhəpkuvehe. ¹⁴ In truvehī nəfe səiou iakuvei pen min, nənə mīni irapw tukumiaha i. Ia noien nəha in truvehī utə nəghik. ¹⁵ Narimnari me pam səvəi Tata Kumwesən, irəha narimnari me səiou. Ro pen iakani nəgkiariien i mə, ‘In truvehī nəfe səiou iakuvei pen min, nənə mani irapw tukumiaha i.’ ¹⁶ *Tripkō mhə tui hiəpwəh nətoniien iou, kurirə irə tripkō mhə tui nənə hiətoni mwi iou.”

¹⁷ Iesu rīni nəgkiariien nəha nənə nərmama nepwīn səvənhi kamhəres irəha me i mə, “Nəgkiariien nəha nīpwran rəfo irə? In rīni pehe tukutaha i mə tripkō mhə tui səpwəh nətoniien in, kurirə irə tripkō mhə tui nənə sətoni mwi in. In rīni mwi mə, ‘tī nəri nə mə iakamevən tī Tata Kumwesən.’ ” ¹⁸ Ro iamīnhi irə irəha kamhəni mə, “Nəgkiariien i ‘trīpkō mhə tui,’ nīpwran rəfo irə? Kītaha səreirei nəfe nəha in raməgkiari irə.”

¹⁹ Iesu ruvəukurən raka mə irəha hokeikei mə tuhəres in nari riti, ro pen in rīni pen tī nīrəha i mə, “Rəfo? Iou iakiməni mə, “Tripkō mhə tui hiəpwəh nətoniien iou, kurirə irə tripkō mhə tui nənə hiətoni mwi iou.’ ? Hiaməres kimiaha me

* **16:12:** 1Kor 3:1-2 * **16:13:** Jon 14:26, 1Jon 2:27 * **16:16:** Jon 14:19

ti n̄ipwrai n̄əgkiariien i? ²⁰ Iakani n̄ip̄ərhienien tukumiaha i mə k̄imiaha tih̄əregi r̄əṛəha mhasək, mətə n̄ərmama s̄əv̄əi t̄ipr̄ənə i tuh̄əgien. Kimiaha tih̄əregi r̄əṛəha anan, mətə n̄əmis̄əien s̄ək̄imiaha truvsini pehe ia nagienien. ²¹ *N̄əp̄in pran s̄ə r̄ip̄əmp̄əm n̄əp̄in s̄əv̄ənhi rukwakwa mə tr̄ərhi t̄ini, in tr̄iregi r̄əṛəha ti n̄əri nə mə r̄ino n̄əp̄in s̄əv̄ənhi mə tr̄iregi n̄əmis̄əien ia n̄ipwran. Mətə kurir̄ə n̄əp̄in t̄ini r̄in̄ətui, n̄ənə in renouenou ia n̄əmis̄əien n̄əha. In rer̄in ramagien p̄ik, ti n̄əri nə mə t̄ini r̄in̄ətui pehe ia t̄ipr̄ənə i. ²² *Noien n̄əha r̄əmwhen a ia k̄imiaha. Təkwtək̄wuni n̄əha rer̄imiaha r̄əmis̄ə, mətə kurir̄ə ir̄ə iou tak̄ətoni mwi k̄imiaha, n̄ənə rer̄imiaha tragien. Īərmama riti ko r̄ipko mh̄ə mwi rer̄imiaha r̄əp̄ou. ²³ *Ia n̄əp̄in n̄əha s̄ə tru-vehe, tih̄əpk̄əres mh̄ə mwi nari riti miou. Iakani n̄ip̄ərhienien tukumiaha i tr̄ini m̄inuə hīəres Tata Kumwes̄ən nari riti ia n̄əgh̄ik, in truvei pehe m k̄imiaha. ²⁴ *Meste pehe təkwtək̄wuni hīəpk̄əres mh̄ə Tata Kumwes̄ən nari riti ia n̄əgh̄ik. Ramasan mə hīəres. In truvei pehe n̄əfe nari h̄iam̄əres i mə rer̄imiaha tragien.

²⁵ *Iou iakani narimnari me i tukumiaha ia nusipek̄inien me. Mətə n̄əp̄in n̄əha ik̄in s̄ə truvehe iou tak̄əpw̄əh mwi n̄əgkiariien m k̄imiaha ia nusipek̄inien me, mətə tak̄əgkiari ia Tata Kumwes̄ən m k̄imiaha ia noien riti s̄ə k̄imiaha tih̄əukur̄ən amasan in. ²⁶ Ia n̄əp̄in n̄əha k̄imiaha tih̄əres ia n̄əgh̄ik. H̄əregi ro n̄əgkiariien i s̄ə iakani pehe tukumiaha. Iap̄k̄ini mh̄ə iam̄inhi ir̄ə mə

* **16:21:** Aes 26:17 * **16:22:** Aes 66:14 * **16:23:** Mat 7:7

* **16:24:** Jon 15:11 * **16:25:** Jon 10:6

iou takəgkiari m Tata Kumwesən məres tukwini səkimiaha. ²⁷ *Rekəm. Kwa Tata Kumwesən in rokeikei kimiaha ti nəri nə mə kimiaha hiokeikei iou, nənə mamhəni nīpərhiēnien mə iakuku pen tukwe in. ²⁸ Pərhiēn iakuku pen ti Tata Kumwesən muvehe ia tīprənə i. Nənə təkwtəkwwuni takəpwəh tīprənə i mirərig mevən ti Tata Kumwesən.”

²⁹ Miregi nərmama me səvənhi həni mə, “Təkwtəkwwuni ipkusipekin mhə. Ikani atukwatukw a tukumaha. ³⁰ *Təkwtəkwwuni kimaha iahəukurən mə ik ikukurən pam narimnari me. Iərmama riti trəres pehe nəresien riti tukw ik ti nəfe? Kurirə in rəres ik i, mətə ikuvəukurən raka nətərigien səvənhi. Nəri i ro kimaha iahəni nīpərhiēnien mə ikuku pen ti Kumwesən.”

³¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha mə, “Kimiaha hiəni nīpərhiēnien ia nirak nəha təkwtəkwwuni? ³² *Həregi ro, nəpīn nəha rauvehe, ruvəuvehe raka, nəpīn sə nərmama tuhərpwi kimiaha irə, hiaiu kirkiri pam, mhəuvən kuatia kuatia imwəmiaha me, mhəpwəh əpa iou. Mətə ko iapkavən əpa mhə ti nəri nə mə kimrau səiou Tata.

³³ *Iakuvəni raka narimnari me i tukumiaha mə in i ia nirak tihəuvehi nəmərinuien. Ia tīprənə i tuko nəmisəien m kimiaha, mətə tihəpwəh nehekiriēn, iou iakuvəuvehi irapw raka niskaiien səvəi tīprənə i.”

* **16:27:** Jon 14:21,23 * **16:30:** Jon 2:25 * **16:32:** Mat 26:31,56, Jon 8:29 * **16:33:** Jon 14:27, Rom 5:1, 2Tim 3:12, 1Jon 5:4

17

Iesu raməfwaki ti in atukw

¹ *Iesu rini pam nəgkiariien me i, məkwətə ia nimagouagou, mini mə,

“Tata, nəpɪn səiou ruvəuvehe raka. Uvehi utə nəghi nərim mə in mwi truvehi utə nəghim.

² *Ikiməuvehi pen nasoriien min mə trərimənu ia nərmama me pam, nənə muvei pen nimiruien rerin m səməme ik ikiməuvehi pen irəha min. ³ *Nənə nimiruien rerin i nipwran mə nərmama tuhəukurən ik Kumwesən əpa pərhiən, mhəukurən mwi Iesu Kristo sə ikinərhi pehe i.

⁴ *Iou iakuvəuvehi utə raka nəghim ia tɪprənə i, mo pam wok sə ikuvei pehe miou mə tako. ⁵ *Nənə təkwtəkwwuni, Tata, uvehi utə iou iakuvehe marə krau mik. Uvei pehe nasoriien miou rəmwhen ia sə iakinəuvehi kupwən krau mik nəpɪn tɪprənə ramiwən ihi.

Iesu raməfwaki ti nərmama me səvənhi

⁶ Nərmama me i səməme hənaraka ia nərmama səvəi tɪprənə, ikuvei pehe irəha miou, iou iakinə pui pen raka nəghim minraha. Kupwən irəha səim. Ikuvei pehe irəha miou, nənə irəha həno nəgkiariien səim. ⁷ Təkwtəkwwuni nəha, irəha həukurən mə narimnari me pam səməme ikuvei pehe miou kamhəuku pehe tukw ik.

⁸ *Nəgkiariien me səməme ikiməni pehe tukw iou i, iou iakuvəni pen raka ti nirəha, nənə irəha həuvehi. Irəha həukurən mə iakiməuku pehe

* **17:1:** Jon 11:41, 12:23 * **17:2:** Mat 11:27 * **17:3:** 1Jon 5:20

* **17:4:** Jon 4:34 * **17:5:** Jon 1:1, 17:24 * **17:8:** Jon 16:30

pərhiēn tukw ik, nənə həni nīpərhiēnien mə ik ikinərhi pehe iou. ⁹ *Iou iakaməfwaki ti nirəha. Iapkəfwaki mhə ti nərmama me səvəi tīprənə, mətə iakaməfwaki ti nərmama me nəha səməme ikiməuvehi pehe irəha miou, ti nəri nə mə irəha nərmama me səim. ¹⁰ *Nərmama me səiou irəha pam nə səim. Nərmama me səim irəha pam nə səiou. Nənə irəha həuvəuvehe raka mamhəuvehi utə nəghik. ¹¹ *Tīpko mhə tui iakəpwəh narəien ia tīprənə i, mauvehe tukw ik, mətə nərmama me i tuhamarə ia tīprənə i. Tata Ikinan, tikətui amasan ti nirəha ia nəghim, nəhag sə ikiməsegi pehe miou. Tiko iamīnhi irə mə irəha tuhəuvehe mho kuatia rəmwhen krau krauo kuatia. ¹² *Nəpīn iakinamarə kimaha mīnraha iakamətui amasan ti nirəha ia nəghim, nəhag sə ikiməsegi pehe miou. Iou iakinərer tukuahag ti nirəha, nənə irəha riti rəpwəh nərueien. Iərmama kuatia a ia nirəha rəruei, in nəha iərmama sə tukouraha in mə nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan truvehe mukuə.

¹³ *Təkwtəkwwuni iakinəuvehe tukw ik, mətə iakamini nəgkiariien me i nəpīn iakamarə ihi ia tīprənə mə irəha mwi rərīnraha tragien rəmwhen ia iou rərīk ramagien. ¹⁴ *Iou iakuvəuvei pen raka nəgkiariien səim mīnraha. Ro iamīnhi irə nərmama səvəi tīprənə kamhəmwəki irəha, ti nəri nə mə rīpko mhə irəha nərmama səvəi tīprənə rəmwhen a ia iou rīpko mhə iou iərmama səvəi tīprənə. ¹⁵ *Iapkəres mhə ik mə tikuvehi raka

* **17:9:** Jon 6:37,44 * **17:10:** Jon 16:15 * **17:11:** Jon 10:30,
17:21 * **17:12:** Jon 6:39, 13:18, Jon 18:9 * **17:13:** Jon 15:11
* **17:14:** Jon 15:19 * **17:15:** Mat 6:13, 2Tes 3:3, 1Jon 5:18

irəha ia tɪprənə i, mətə iakokeikei mə tikəɾəpinhə iəremhə ərəha nəha Setan mə in trəpwəh nevanien mouraha irəha. ¹⁶ Ripko mhə irəha nərmama səvəi tɪprənə rəmwhen a ia iou ripko mhə iou iərmama səvəi tɪprənə. ¹⁷ Tiko nəgkiariien səim kani mə nɪpərhiēnien rəpərhi irəha pwəh həuvehe mhəmher, mho nərmama ikinan səim. ¹⁸ *Ik ikinərhi pehe iou iakuvehe ia tɪprənə i. Ia noien nəha iakərhi pen irəha həuvən ia tənəmtənə me. ¹⁹ *Iakuvei pehe nɪmɪruvien pam səiou mik mə takasitu ia nərmama me i. Iakuə irəha mwɪ tuhəuvehe mhəmher, mho nərmama ikinan pərhiēn səim.”

Iesu raməfwaki ti nərmama me səməme tuhəni nɪpərhiēnien irə

²⁰ “Iapkəfwaki əpa mhə ti nərmama me i, mətə iakaməfwaki mwɪ ti nərmama səməme tuhəregi nəvisauien səvənraha, nənə həregi həni nɪpərhiēnien ia nirak tukwe. ²¹ *Tata iakəfwaki mə irəha pam tuhəuvehe mho kuation rəmwhen a ia krau, ik ia nirak iou ia niram. Iakəfwaki mə irəha tuhəuvehe mho kuation a kitaha mik mə nərmama səvəi tɪprənə tuhəni nɪpərhiēnien mə ik ikinərhi pehe iou. ²² *Nasoriēn i sə ikiməuvehi pehe miou iakuvei pen mɪnraha mə irəha tuhəuvehe mho kuation rəmwhen krau kuation ²³ iou ia nɪrəha ik ia nirak. Iakuə irəha tuhəuvehe mho kuation ia narimnari me pam mə nərmama me səvəi tɪprənə tuhətoni mhəukurən mə ik ikinərhi pehe iou, mhəukurən mwɪ mə

* **17:18:** Jon 20:21 * **17:19:** Hip 10:10 * **17:21:** Jon 4:11,
Kal 3:28 * **17:22:** Wok Me 4:32

ikokeikei nǝrmama me i sǝiou rǝmwɛn ikokeikei iou.

²⁴ *Tata iakokeikei mǝ nǝrmama me i sǝmǝme ikimǝuvehi pehe miou irǝha mwi tuharǝ kimaha minraha ia kwopun iakamevǝn ikin. Iakokeikei mǝ irǝha tuhǝtoni nasorien sǝiou sǝ ikimǝuvehi pehe miou ti nǝri nǝ mǝ ikinokeikei iou nǝpin tiprǝnǝ ramiwǝn ihi.

²⁵ *Tata noien sǝim ratukwatukw. Nipǝrhienien nǝrmama sǝvǝi tiprǝnǝ i hǝreirei ik, mǝtǝ iou iakukurǝn ik. Nǝnǝ nǝrmama me i sǝiou hǝukurǝn mǝ ik ikinǝrhi pehe iou. ²⁶ Iou iakino pui pen nǝghim minraha, nǝnǝ takaripin mamǝ pui pen nǝghim iamini irǝ mǝ nokeikeien i sǝ ikinokeikei iou irǝ tramarǝ ia nirǝha, nǝnǝ iou mwi ia nirǝha.”

18

Kǝkwtǝmhiri Iesu

¹ *Iesu rini pam nǝgkiariien me nǝha, mier irǝha nǝrmama me sǝvǝnhi, mhǝuvǝn mhǝpi simwin ia nǝkwǝtǝnǝ nǝha nǝghin nǝ Ketron. Nǝkwai nimai riti nǝha ikin. Iesu mine nǝrmama me sǝvǝnhi hǝuvǝn pen fwe ia rerin.

² *Jutas, iamǝ nǝha ruvei pen Iesu ia rǝgi nǝrmama sǝmǝme kamhǝmwǝki in, in mwi rukurǝn kwopun nǝha, ti nǝri nǝ mǝ nǝpin me ripik Iesu mine nǝrmama me sǝvǝnhi hǝnamousǝsimwin irǝha me ikin. ³ *Ro iamini irǝ Jutas riri naruagǝn me nepwin sǝvǝi nǝkur Rom mine nǝrmama me nepwin sǝmǝme pris asori me mine Farisi me hǝrhi pen irǝha. In riri

* **17:24:** Jon 12:26, 17:5 * **17:25:** Jon 8:55 * **18:1:** Mat 26:36

* **18:2:** Luk 21:37 * **18:3:** Jon 7:45

irəha həuvən ia nəkwai nīmai nəha, mhəuvehi kwənhiə me mīne nuksepək mīne narimnari me səvəi naruagəniēn.

⁴ Iesu ruvəukurən raka narimnari me pam sə tuko irə. Ro pen raraka ia nərmama me səvənhi mevən, mīni pen tī nirəha i mə, “Kīmiaha hiamətui sin?”

⁵ Mīregi irəha həni mə, “Iesu iəmə Nasaret.”

Mīregi Iesu rīni pen tī nirəha i mə, “Iou i in i.” (Jutas iəmə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama me i kamhəmwəki in kamhərer irəha mīnraha.) ⁶ Nəpīn Iesu rīni pen tī nirəha i mə, “Iou i in i,” irəha havən təkutanraha mhəmwei irapw ia tīpənə.

⁷ Nənə Iesu rəres mwi irəha mə, “Kīmiaha hiamətui sin?”

Mīregi həni mə, “Iesu iəmə Nasaret.”

⁸ Mīregi Iesu rīni mə, “Iakuvəni raka tukumiaha i mə iou i in i. Mətə mə hiamətui iou, ramasan mə hiəpwəh nərmama me i səiou me pwəh hərərig mhəuvən imwənraha me.” ⁹ *In rīni iamīnhi irə mə nəgkiariien i sə in rīməni kupwən truvehe mukuə. “Tata. Iapkətə wau mhə ia nirəha riti sə ikiməuvehi pehe miou.”

¹⁰ *Saemon Pita səvənhi riti nau səvəi naruagəniēn. In reivi nau nəha, mərəi iərmama riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan, mərəi raka nīfregīn mwatuk. (Iotukwininari nəha nəghīn nə Malkas.)

¹¹ *Mətə Iesu rīni pen tī Pita i mə, “Ərpwi pen nau səim ia təmwhəkīn. Iou takaməkeikei mīregi

* **18:9:** Jon 6:39, Jon 17:12 * **18:10:** Luk 22:38 * **18:11:** Mat 26:39

nəmisəien i rəmwhen ia kap riti sə Tata Kumwesən ruvei pehe miou mə takənimwi.”

Iesu rərer ia nəmri pris asori anan nəghin nə Anas

¹² Nənə naruagən me səvəi nəkur Rom mine nəmə asori me səvənraha mine iotukwininari me səvəi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həkwətəmhiri Iesu, mhərihi tərini, ¹³ mhəkupwən mhəri in mhəuvən ti Anas. Irəha həiri pen in ti Anas ti nəri nə mə Anas in kaka səvəi Kaeafas, iəmə sə rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha. ¹⁴ *Kaeafas in iəmə nəha rīməni pen ti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel minuə ko iərmama kuatia remhə ti nəkur Isrel ramasan məpi raka kousi əpune nərmama həpik.

Saemon Pita rini mə in rireirei Iesu

¹⁵ *Saemon Pita rukurirə Iesu. Iərmama riti mwi səvəi Iesu rukurirə mwi. Pris asori anan rukurən iəmə nəha mo pen kəsəni in rukurirə ia Iesu rouuvnimwə pehe ia nıkare nimwə səvəi pris asori anan. ¹⁶ Mətə Pita ramərer a fwe iruə ia kwəruə. Ro iaminihi irə iərmama nəha səvəi Iesu pris asori anan rukurən in rier mwi mevən iruə, məkıari m pran sə ramərer tukuahag ia kwəruə mə trəsəni Pita pwəh ruvnimwə pehe.

¹⁷ Pran sə ramərer tukuahag ia kwəruə rini pen ti Pita i mə, “Ik mwi iərmama riti səvəi iəmə nəha uə rekəm?”

Miregi Pita rini mə, “Rekəm. Ripko mhə iou iərmama riti səvənhi.”

¹⁸ Nəpin nə nəpin səvəi nəkwieien. Ro pen slef me mine iotukwininari me hərkwumen napw,

* **18:14:** Jon 11:49-51 * **18:15:** Jon 20:3, 21:20, Wok Me 3:1, Mat 26:58

mamhærer kuraukurau iræ, mamhærhiæpw. Pita revæn mærer iræha mînraha, mamærhiæpw mwi.

Pris asori ræres Iesu næresien me nepwîn

¹⁹ Nænæ pris asori anan ramæres Iesu næresien me nepwîn ia nîkaren sævæi nærmama me sævænhi mîne nægkiariien sæ in ramahatæn iræha iræ.

²⁰ *Mîregi Iesu rîni pen tukwe in mæ, “Iou iakimæni irapw nægkiariien me sæiou ia næmri nærmama me pam. Ia næpîn me iakamahatæn iræha ia nækwai nimwæfwaki me mîne ia nimwæ sævæi Kumwesæn, kwopun mi næha nækur Isrel me kamhousæsimwîn iræha me ikin. Iapkini mhæ nægkiariien sæiou ia kwopun afafa. ²¹ Ræfo ikamæres pehe miou? Ramasam mæ tikæres pen sëmæme næha sæ hæuværegi raka iou mæ næfe iakimæni pen ti niræha i. Iræha hæukuræn næfe iakimæni.”

²² *Næpîn Iesu rîni nægkiariien me i, iotukwini-nari riti sævæi pris asori anan ramærer ipaka tukwe ræpwi nænimen, mîni mæ, “Ræfo ikamægkiari skai mîne pris asori anan iamînhi?”

²³ Mîregi Iesu rîni pen tukwe in mæ, “Mæ nægkiariien i iakini ripkatukwatukw mhæ, ni irapw kwopun næha iakæfwækour ikin. Mætæ mæ nægkiariien i iakini ratukwatukw a ikæpwi iou ti næfe?” ²⁴ Nænæ Anas rærhi pen Iesu revæn ti pris asori anan Kæafas. Kîpkîfi raka mhæ nækwus sæ kînærihi tærini rægîn mi iræ.

Pita rîni mwi mæ in rîreirei Iesu

* **18:20:** Mat 26:55, Jon 7:26 * **18:22:** Wok Me 23:2

25 Saemon Pita ramærer ihi ia nîkare napw mamærhîapw. Ro iamînhi iræ iræha hæni pen tukwe in mæ, “Ik mwi iærmama riti sævæi iæmæ næha uæ rekæm?”

Miregi in rîni mæ, “Rekæm. Ripko mhæ iou iærmama riti sævænhi.”

26 *Nærmama me næha sæmæme kamho tukwini nari m pris asori anan iræha anan riti ia kwænækwus sæ Pita rærai raka nîfregîn ræres mæ, “Iakinætoni ik kimirau iæmæ næha ia nîmei næmhien uæ rekæm?”

27 *Miregi Pita rîni mwi mæ, “Rekæm. Ripko mhæ iou.” Tækwætækwuni a mwi ræiæ rakaka.

Iesu rærer ia næmri Paelat

28 Ia næpnæpîn anan, næmæ asori me sævæi nækur Isrel hæiri Iesu, mhæier ia nimwæ sævæi Kæeafas, mhæuvæn ia nimwæ sævæi Paelat. (Paelat in iæmæ Rom sæ ramærimænu ia tænæ Jutia. Nîmwæ sævænhi næghîn næ mæ Praetoream.) Iræha atukwatukw hæpkuvnimwæ mhæ kamo hæuvehe mhæmkemik ia nîkaren sævæi næfwakiiien sævænraha, nænæ mhæpwæh naniiien næveginien næha Pasova. 29 Ro iamînhi iræ Paelat rier irapw iruæ mæ trætæ iræha, mîni mæ, “Næfe i noien æræha iæmæ i ro kimiaha hiamærpwi tukwe?”

30 Miregi iræha hæni pen tukwe in mæ, “Rîpkamo iæmæ i ripko mhæ noien æræha riti, ko kimiaha iahæpkuvehi mhæ in mhæuvehe tukw ik.”

31 *Miregi Paelat rîni pen tî niræha i mæ, “Ramasam mæ kimiaha atukwatukw a hiæuvehi iæmæ i, mhækiri noien sævænhi pwæh resi pen loa sækimiaha.”

* 18:26: Jon 18:10 * 18:27: Jon 13:38 * 18:31: Jon 19:6-7,
Wok Me 18:15

Miregi nāmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Mətə kīnise kīmaha ko iahəpkousi əpune iərmama riti.” ³² *Nəri i rier pehe iamīnhi mə nəgkiariien Iesu ruvəni raka truvehe mukuə, nəgkiariien sə raməgkiari ia nemhəien səvənhi mə trəfemhə irə.

³³ Ro iamīnhi irə Paelat rīrərig muvniwə mwi ia nimwə səvənhi, məkwein Iesu, mīni pen tukwe in mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel?”

³⁴ Miregi Iesu rīni mə, “Ik atukw ikani ianhi uə nərməpə kāmhəni iou mamhəni pehe tukw ik i?”

³⁵ *Miregi Paelat rīni mə, “Ripko mhə iou iəmə Isrel riti. Nəkur imwam me a mīne pris asori me həuvei pehe ik ia rəgik. Nəfe noien ərəha ikino?”

³⁶ Miregi Iesu rīni mə, “Nītətə səiou iakamərimənu irə rīpkəmwhen mhə ia nītətə me səvəi kig me ia tīprənə i. Ko nītətə sə iakamərimənu irə rəmwhen ia nītətə me səvəi kig me ia tīprənə i, iotukwininari me səiou ko hənaruağən raka mhəpwəh nəseniien iou mə takevən ia rəgi nāmə asori me səvəi nəkur Isrel. Mətə nītətə səiou iakamərimənu irə rīpkəmwhen mhə ia nītətə me səvəi kig me ia tīprənə i.”

³⁷ *Miregi Paelat rīni pen tukwe in mə, “Ro ianhi ik kig riti?”

Miregi Iesu rīni mə, “Ik ikani mə iou kig riti. Iakinətui pehe ia tīprənə i tī nəri kuation, mə takini irapw nəgkiariien sə ro nīpərhienien. Iərmama sə raməer ia nīpərhienien ramətərig nəgkiariien səiou.”

* **18:32:** Mat 20:19, Jon 3:14, 12:33 * **18:35:** Jon 1:11 * **18:37:** 1Tim 6:13, Jon 8:47

³⁸ Miregi Paelat rini pen tukwe in mə, “Nəfe nə nīpərhiēnien?” Nənə nəpīn Paelat rini pam nəgkiariien i, rirərig mevən mwi mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel fwe iruə, mini pen ti nirəha i mə, “Iapkətə mhə nari riti in ro rərəha. ³⁹ Mətə noien riti səkimiaha hiamō ia Pasova me pam. Hiaməni pehe tukw iou i nəghi iərmama riti sə raməmak ia kalapus, nənə iakəsēni in rier irapw mamevən. Ro iamīnhi irə kimiaha hiokeikei mə takəsēni iəmə i in kig səkimiaha nəkur Isrel rier mamevən?”

⁴⁰ Miregi irəha həkwein əpwəmwis mwi mə, “Rekəm! Kimaha iahəpwəh nokeikeiēn iəmə nəha! Kimaha iahokeikei Parapas!” (Parapas in iəmə ramakres, mamousi iərmama.)

19

¹ Ia nəpīn nəha Paelat ruvehi Iesu mini nəkwān mə naruagən me səvənhi tuhərisi in. ² *Ro pen irəha həuvehi in mhərisi, nənə mhəuvehi rəhi mhəuvnhi kəfəfau səvəi kig irə, mhəfəfau pen ia kənkəpwə, nənə mhəuvehi mwi karkahu riti rəruevən məpwəmwis məmwhen ia karkahu səvəi kig, mharkahu pen min, ³ *mhəuvehe ipaka tukwe, mamhəni mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel kimaha iahəsiai ik!” Irəha həni ianhi, nənə mhəpwi in.

⁴ *Paelat rirərig revən mwi iruə, mini pen ti nirəha i mə, “Hətə ro. Iakəuvehi in mauvehe təkwtəkwuni mə tihətoni in mhəukurən mə iapkətə mhə nari riti ro rərəha.” ⁵ Ro iamīnhi irə Iesu

* **19:2:** Luk 23:11 * **19:3:** Jon 18:22 * **19:4:** Jon 18:38

rier irapw pehe iruə, məfəfau ia rəhi nəha kuvnhi kəfəfau səvəi kig irə, markahu karkahu nəha rəpwəmwis kala səvənhi rəmwhen ia tihinatis. Nənə Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Hətə ro! Iəmə i in i!”

⁶ *Nəpin pris asori me mine iotukwininari me səvənraha hətoni Iesu, həkwein əpwəmwis mə, “Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha əpa tihəuvehi in mhərui tərini pen ia nei kamarkuau. Kwa iou iapkətə mhə nari riti ro rərəha.”

⁷ *Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Səkimaha riti loa. Loa nəha rani mə iəmə i traməkeikei memhə ti nəri nə mə rini mə in Tini Kumwesən.”

⁸ Nəpin Paelat riregi nəgkiariien i, riregi rehekir pik mwi. ⁹ *Ro pen rirərig muvniwə mwi ia nimwə səvənhi, mini pen ti Iesu i mə, “Ik iəmə pəku?” Mətə Iesu rəpnəpen. ¹⁰ Ro pen Paelat rini pen tukwe in mə, “Rəfo ipkəgkiari mhə miou? Rosi ikreirei mə iakəuvehi nasoriien iakukurən nəseniien ikier mamevən, nənə iakəuvehi mwi nasoriien iakukurən niniien mə tukərui tərini pen ik ia nei kamarkuau?”

¹¹ *Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ko ipkasori mhə ia nirak iamihhi trini minuə Kumwesən ripkuvei pehe mhə nasoriien nəha mik. Ro iamihhi irə iəmə nəha riməuvei pehe iou ia rəgim

* **19:6:** Jon 18:31 * **19:7:** Lev 24:16, Jon 5:18 * **19:9:** Mat 26:62-63, Mat 27:12, Luk 23:9 * **19:11:** Jon 10:18, Wok Me 2:23, Rom 13:1

nərəhaien sə in rino rərəha məpi raka nərəhaien i ikamo.”

¹² *Ia nəpɪn nəha mamevən Paelat raməmwur mə trəsəni Iesu rier mamevən, mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəkwein əpwəmwis mə, “Trini minuə ikəsəni iəmə i rier mamevən, Kig Sisa^a ko rɪpkɪni mhə mə in riti nə ik. Iərmama sə rini mə in kig riti ramərui nəkwai Kig Sisa.”

¹³ Ro iamɪnhi irə nəpɪn Paelat rɪregi nəgkiariien me nəha, riri Iesu mier irapw iruə, məkure ia kwopun raməkiri nəgkiariien ikɪn. Kani kwopun nəha mə Kwopun keipeni kəruətərei me ikɪn. Nənə nəgkiariien Hipru rani mə Kapata. ¹⁴ Ro kurkwai nəpɪn ia ran ia nəpɪn nəha kaməpnəpenə narimnari me irə səvəi nəvegɪnien asori nəha Pasova. Paelat rini pen ti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mə, “Hətə ro in i kig səkimiaha.”

¹⁵ Miregi irəha həkwein əpwəmwis mə, “Uvehi raka iəmə i! Uvehi raka iəmə i! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiokeikei mə takərui tərini pen kig səkimiaha ia nei kamarkuau?”

Miregi pris asori me həni mə, “Sisa əpa in kig səkimaha. Kig riti mwi riwən.”

¹⁶ Ro pen Paelat ruvei pen Iesu ia rəgi naruagən me səvənhi mə tuhərui tərini pen in ia nei kamarkuau.

Kərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

¹⁷ Nənə irəha həuvehi Iesu, mhəier ia taon, raməvrani nei kamarkuau səvənhi, mamevən

* **19:12:** Luk 23:2, Wok Me 17:7 **a 19:12:** Sisa in kig səvəi nəkur Rom ramərimənu ia tənəmtənə me.

meste kwopun naha kani ma Kerha ia Iarmama. Ia negkariien Hipru rani ma Kolkota. ¹⁸ Ia kwopun naha iraha harui tarini pen Iesu ia nei kamarkuau, mharui tarini pen mwi iarmama karu ia nei kamarkuau irahar min, riti ia nikaren mwatuk, riti ia nikaren mour, Iesu ia kurkwanrau.

¹⁹ Paelat rirai negkariien riti, mini nakwan ma tuhari pen ia nei kamarkuau savai Iesu. Negkariien naha rini iamini irə ma:

IESU, IƏMƏ NASARET, KIG SƏVƏI NƏKUR ISREL.

²⁰ Nəkur Isrel me hapik havsini negkariien naha ti nari na ma kwopun naha harui tarini pen Iesu ia nei kamarkuau ikin ipaka ti taon. Kimarai pen negkariien naha ia negkariien mirahar i Hipru mine Latin mine Krik.^b ²¹ Ro iamini irə pris asori me savai nəkur Isrel hani pen ti Paelat i ma, “Tikəpwəh nirai penien ma ‘Kig savai Nəkur Isrel.’ Mətə tikaməkeikei mirai pen ma, ‘Iəmə i rini ma in Kig savai Nəkur Isrel.’”

²² Miregi Paelat rini ma, “Rekam. Nəfe iakimərai pen iakimərai pen.”

²³ Nəpin naruagən me hənari tarini pen raka Iesu ia nei kamarkuau, həuvehi tinari me savəni, mhəuai ia kusen kefə. Kusen riti savai iaruagən riti. Iraha həuvehi mwi karkahu əpwəmwis savəni, mətə iarmama sə rimətiri karkahu naha ripkripin mhə tinari me. Rimətiri fwe irənhə meiwai meste inhəripw ia tinari kuatia.

²⁴ Ro iamini irə naruagən me hani pen ti niraha me i ma, “Pwəh səpwəh neitehiien, mətə

^b **19:20:** Hipru negkariien savai nəkur Isrel. Latin negkariien savai nəkur Rom. Krik negkariien savai nəkur Kris.

pwəh səuini pen kəpwier me pwəh rahatən mə sin truvehi səvənhi.” Noien nəha rier pehe mə nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan truvehe mukuə, nəgkiariien sə rini iamınhi irə minuə,

“Irəha həuai tınari me səiou ia nirəha me,
nənə mhəuini pen kəpwier me ti karkahu səiou.”

In i narimnari me nəha naruagən me nəha həno.

²⁵ *Mama səvəi Iesu, mine piəvi mama səvənhi, mine Meri pran səvəi Klopas, mine Meri Mak-tala, irəha kamhərer ipaka ti nei kamarkuauui səvəi Iesu. ²⁶ *Iərmama riti səvəi Iesu, sə Iesu rokeikei pik in, in mwi ramərer ipaka. Nəpin Iesu rətoni iəmə nəha mine mama səvənhi, rini pen ti mama səvənhi mə, “Prən i. Iəmə i in i nərim.”

²⁷ Nənə rini pen ti iərmama səvənhi mə, “Prən i in i mama səim.” Ro iamınhi irə ia nəpin atukwatukw nəha mamevən iərmama nəha səvəi Iesu ramətui amasan ti prən nəha rəmwhen ia in mama səvənhi.

Iesu remhə

²⁸ *Iesu rini pam nəgkiariien i, mukurən mə narimnari me pam səməme in ruvehe mə tro, rino pam. Nənə mə tro nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan ruvehe mukuə, in rini mə, “Iakinəkwakwa.”

²⁹ *Nari riti raməkure ikın rukuər ia waen sə rəfiə. Ro pen irəha heitesi pen koten riti ia waen nəha, mhəpiri pen ia rəgi nei riti kani mə hisop, nənə mhəuvehi utə pen ia tərhui Iesu. ³⁰ Nəpin Iesu ruvətımwi raka waen nəha, rini mə, “Narimnari me pam iakino pam.” Nənə in rərpəsuk, məseni pen nimiruien səvənhi, memhə.

* **19:25:** Mat 27:55-56 * **19:26:** Jon 13:23 * **19:28:** Sam 22:15 * **19:29:** Sam 69:21

31 *Nəp̄in nəha kaməpnəpenə irə narimnari me səvəi nəveginien asori nəha Pasova. Trakwakwi irə Sapat riti sə rasori musəpə ia Sapat me nepw̄in. Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həpwəh nokeikeiien mə n̄ipwrai nəmə me nəha kahar tuamharəgher ia nei kamarkuau i n̄ip̄in nəha. Ro pen həuvən mhəres Paelat mə trətefi n̄isunraha mə irəhar tuharemhə akwauakw nənə irəha həukurən nuvehi rakaien n̄ipwranraha.

32 Ro iam̄inhi irə naruagən me nepw̄in həuvən mhətefi n̄isui iəmə mi nəha kəru kəru i tərini pen irau ia nei kamarkuau irəhar Iesu. Hətefi sə rukupwən məgher, nənə mhətefi mwi sə rukurirə i. 33 Mətə n̄ip̄in irəha həuvehe ti Iesu, mhətoni mə ruvamhə raka, həpwəh nətefiien n̄isun mi.

34 Mətə iaruağən riti ia n̄irəha rəpi n̄ikau irə ia nitei, nənə təkwtəkwi a mwi netə m̄ine nui krouier. 35 *Iərmama riti nəha ik̄in r̄inətə narimnari me nəha ia nənimen. In r̄inəgkiari raka irə, mə kimiaha mwi hiəukurən n̄in̄iien n̄ipərhiien irə. Nəgkiariien səvənhi ro n̄ipərhiien. Nənə in rukurən mə in rani nəgkiariien sə ro n̄ipərhiien.

36 *Kino narimnari me nəha mə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan truvehe mukuə. R̄ini mə, “Tukəpwəh nətefiien n̄ikək̄rin riti.” 37 *Nənə nəgkiariien riti mwi ia Nəkukuə Ikinan r̄ini mə, “Irəha tuhəti pen mhətoni iəmə nəha hənəpi in ia nitei.”

Kərkwafə n̄ipwrai Iesu

38 *Kino pam narimnari me nəha nənə iəmə

* 19:31: Dut 21:22-23 * 19:35: Jon 21:24 * 19:36: Eks 12:46, Nam 9:12, Sam 34:20 * 19:37: Sek 12:10, Rev 1:7 * 19:38: Jon 7:13

Aramatia riti naghin nā Josef revān māres Paelat mā trāsēni in ruvehi raka nīpwrai Iesu. Josef in iārmama riti sāvai Iesu, mātā ramārkwafā in tī nāri nā mā ramhekīr nāmā asori me sāvai nākur Isrel. Paelat rāsēni, ro pen Josef revān muvehi raka nīpwrai Iesu. ³⁹*Nikotimas, iāmā sā rīmavān mātā Iesu ia nāpīn, in mwi revān irau Josef, mauvehi kuse nari penpen mi nāha mīr mīne alos.^C Kuse nāri nāha in rauvehi nīpamien sāvānhi ipaka tī toti kilo. ⁴⁰Irau krouvehi nīpwrai Iesu rouvegi ia tīnari kani mā linen irāhar nari penpen mi nāha mīr mīne alos. Noien nāha ramesi pen nāfe nākur Isrel kamho ia iārmama remhā. ⁴¹Nānā nāmhiēn riti ipaka tī kwopun nāha kinārui tārini pen Iesu ia nei kamarkuauī ikīn. Ia reri nāmhiēn nāha nīpāgi kārūāterei riti sā vi kīpkārkwafā raka mhā nīpwrai iārmama remhā irā. ⁴²Nāpīn nāha nāpīn nākur Isrel kamhāpnāpenā tī Sapat irā. Nānā tī nāri nā mā nīpāgi kārūāterei nāha ipaka, irau krouāmri pen nīpwrai Iesu irā.

20

Iesu rātui mwi ia nemhāien sāvānhi

¹ Sante ia nāpnāpīn anan rapitpitāv ihi, Meri Maktala revān ia nīpāgi kārūāterei kinārkwafā nīpwrai Iesu ikīn, mātōnī mā kārūāterei sā ramārer tukuahag tārhuī nīpāg nāha kināpākīr raka raka i. ²*Ro pen Meri raiu mevān tī Saemon Pita mīne iārmama riti mwi sāvai Iesu, sā Iesu rokeikei pīk in, nānā mīni pen tī nirau i mā, “Irāha hāuvehi raka

* **19:39:** Jon 3:1-2 **C 19:39:** Mīr mīne alos kamāmri pen ia nīpwrai iārmama remhā. Nīpekīnrau rapein amasan. * **20:2:** Jon 13:23

nīpwrai Iərimənu səkitaha ia nīpəgi kəruətərei, nənə kīmaha iahəreirei mə həmri pen in pəku.”

³ Ro iamīnhi irə Pita rier irau in riti nəha in mwi iərmama riti səvəi Iesu, krauaiu rauevən fwe ia nīpəg. ⁴ Irau krauaiu pərpəri rauevən, mətə iəmə nəha in mwi iərmama riti səvəi Iesu rəvtənhi Pita, mukupwən mier pen fwe ia nīpəg, ⁵ mərpəsuk, məti puvnimwə, mətoni tīnari me nəha linen kamhəmak, mətə in rīpkuvnimwə mhə. ⁶ Nənə Saemon Pita rukurirə in muvehe, muvnimwə ia nīpəg, mətoni tīnari me nəha linen kamhəmak. ⁷* In rətoni mwi tīnari nəha kīməvegi kənkəpwə Iesu irə rīpkəmak pəri mhə irəha tīnari me nəha linen, mətə kīnərfe kəmri ia kwopun əpə. ⁸ Nənə iərmama nəha səvəi Iesu, sə rukupwən mier pen fwe ia nīpəg, in mwi ruvnimwə mətoni narimnari me nəha, nənə mīni nīpərhienien irə. ⁹* (Mətə meste pehe nəpīn nəha irau kroureirei ihi nīpwrai nəgkiariien me nəha ia Nəkukuə Ikinan səməme kamhəni mə Iesu traməkeikei mətui mwi ia nemhəien səvənhi.)

Meri Maktala rətoni Iesu

¹⁰ Nənə iərmama mi nəha səvəi Iesu krouərəig rauevən fwe imwənrəu. ¹¹ Mətə Meri ramərer iruə ia nīpəgi kəruətərei mamasək. In ramasək ihi, mərpwəsuk, məti puvnimwə ia nīpəg, ¹² mətoni agelo mi kəru tīnari səvənrau rəpsan krauəkure ia kwopun nīpwrai Iesu rīnaməmak ikīn, riti ia kənkəpwə riti ia nisun.

¹³ Nənə irau krouni pen tukwe in mə, “Pən i. Ikamasək ti nəfe?”

* **20:7:** Jon 11:44 * **20:9:** Wok Me 2:24-32, 1Kor 15:4

Miregi Meri rini pen ti nirau i mæ, “Iræha hæuvehi raka nipwrai Iærimænu sæiou, nænæ iakreirei mæ hænæmri pen in pæku.” ¹⁴ *Meri rini pam nægkiariien i, muvsini in, mætoni Iesu ramærer ia kwopun næha, mætæ rireirei mæ Iesu næha.

¹⁵ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Præn i. Ikamasæk ti næfe? Ikamætui sin?”

Mætæ Meri rerin rirhi mæ iæmæ næ iæmæ sæ ramætui ti næmhien næha. Ro pen rini pen tukwe in mæ, “Iæmæ asori. Trini minuæ ik ikimæuvehi raka nipwran, ni pehe tukw iou i kwopun næha ikinæmri pen ikin, nænæ iou takevæn muvehi raka.”

¹⁶ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Meri.”

Meri ruvsini in, mægkiari pen min ia nægkiariien Hipru, mini mæ, “Raponi.” (Raponi nipwran mæ Iahatæn.)

¹⁷ *Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Tikæpwæh nægherien ia nirak. Iapkutæ mhæ ihi mevæn ti Tata Kumwesæn. Mætæ tikevæn mætæ piak me, mini pen ti niræha i mæ iakani iamînhi iræ mæ, ‘Iakautæ mamevæn ti Tata sæiou mine Tata sækimiaha. Iakamevæn ti Kumwesæn sæiou mine Kumwesæn sækimiaha.’ ”

¹⁸ Ro pen Meri Maktala revæn, mini irapw ti nærmama me sævæi Iesu mæ, “Iakinætæ Iærimænu sækitaha,” maræ mini mwi narimnari me i Iesu rimæni pen tukwe.

Nærmama me sævæi Iesu hætoni in

¹⁹ *Næpin næha Sante. Ia næruaræv nærmama me sævæi Iesu housæsimwîn iræha me ia nækwai nimwæ riti, mhæræpinhæ æknekîn ia tæpinhæ me ti næri næ

* **20:14:** Luk 24:16, Jon 21:4 * **20:17:** Rom 8:29, Hip 2:11-12

* **20:19:** Jon 19:38

mə həhekir nəmə asori me səvəi nəkur Isrel. Ia nəp̄in nəha Iesu ruvehe mərer ia kurkwānraha, m̄ini pen t̄i nirəha i mə, “Nəm̄arinuien tramarə tukumiaha.” ²⁰ *In r̄ini pam nəgkiariien i, nənə mahatən təmwiki nil ia rəḡin mi m̄ine təmwiki nitei ia n̄ikau irə. Nəp̄in nərmama me səvənhi hətoni Iərimənu səvənraha, rər̄inraha ragien.

²¹ *Nənə Iesu r̄ini pen mwi t̄i nirəha i mə, “Nəm̄arinuien tramarə tukumiaha. Tata Kumwesən rər̄hi pehe iou iakuvehe. Ia noien nəha iou mwi iakamər̄hi pen k̄imiaha tihəuvən.”

²² Nəp̄in in r̄ini pam nəgkiariien i, reiahag pen ia nirəha, m̄ini pen t̄i nirəha i mə, “Həuvehi Nən̄imw̄in Ikinan. ²³ *Tr̄ini m̄inuə k̄imiaha hiəni pen t̄i iərmama riti mə ‘Kumwesən trəpwəh nərpw̄inien noien ərəha me səim,’ nənə Kumwesən trəpwəh nərpw̄inien. Rəmwhen a mwi tr̄ini m̄inuə k̄imiaha hiəni pen t̄i iərmama riti mə, ‘Kumwesən trərpw̄in noien ərəha me səim,’ nənə Kumwesən trərpw̄in pen min.”

Iesu m̄ine Tomas

²⁴ *Ia nəp̄in nəha Tomas, riti ia nərmama me twelef səvəi Iesu, kani mwi in mə “Mwirmwir” riwən irəha m̄inraha nəp̄in Iesu r̄iməuvehe irə. ²⁵ Ro pen nərmama me səvəi Iesu səməme hənətoni in həni pen t̄i Tomas i mə, “K̄imaha iahənətə Iərimənu səkitaha.”

Mətə Tomas r̄ini pen t̄i nirəha i mə, “Takaməkeikei mət̄oni təmwiki nil ia rəḡin mi, m̄irapi ruei nil mi nəha ia nəkwai rəḡik. Təmwiki

* **20:20:** Jon 16:22, 19:34, 1Jon 1:1 * **20:21:** Jon 17:18 * **20:23:** Mat 16:19 * **20:24:** Jon 11:16, 14:5, Jon 21:2

nitei ia nīkau irā takamākeikei mīrapī ia rāgīk. Mā iapko mhā iamīnhi ko iapkīni mhā nīpārhiēnien irā.”

²⁶ Nāfwakīien riti ruvehe mukurau, nārmama me sāvāi Iesu hāuvnimwā mwi ia nimwā nāha, Tomas irāha mīnraha. Nāri auēr a hārāpinhā āknekīn ia tāpinhā me, mātā Iesu ruvehe mārer ia kurkwanraha, mīni mā, “Nāmārīnuīen tramarā tukumīaha.” ²⁷ Marā mīni pen tī Tomas i mā, “Osā pehe nākwaī rāgīm, mīrapī rāgīk mī. Osā pehe rāgīm, mīrapī nīkau ia nīrak. Tikamākeikei mīni nīpārhiēnien, māpwāh nīnīien mwi mā neikuāien.”

²⁸ Mīregī Tomas rīni mā, “Iārīmānu sāiou mīne Kumwesān sāiou.”

²⁹ *Mīregī Iesu rīni pen tukwe in mā, “Ikani nīpārhiēnien ia nīrak tī nāri nā mā ikātā iou. Nārmama me nāha sāmāme hāpkātā mhā iou, mātā kāmhāni nīpārhiēnien ia nīrak, rerīnraha tragīen.”

Rāfo Jon rīmārai nākukuā i?

³⁰ *Iesu rīno nīmātāien me rīpīk mwi ia nāmri nārmama me sāvānhi iapkraī pen mhā irāha ia nākukuā i. ³¹ *Mātā sāmāme i iakīmārai pen ia nākukuā i iakraī pen mā kīmīaha tīhāni nīpārhiēnien ia Iesu mā in nā Kristo, Tīni Kumwesān. Iakuā kīmīaha tīhāni nīpārhiēnien irā, nānā mhāuvehi nīmīruīen ia nāghīn.

* **20:29:** 1Tes 1:8 * **20:30:** Jon 21:25 * **20:31:** Jon 3:15, Rom 1:17, 1Jon 5:13

21

Iesu rier irapw mwi ia nāmri nārmama nepwīn sāvānhi

¹ Kurirə ikīn Iesu rier irapw mwi ia nāmri nārmama me sāvānhi ia nīkare nui asori Taepirias. In rier irapw ia nāmri nraha iamīnhi irə: ²* Nəpīn riti Saemon Pita, mīne Tomas sə kani in mə “Mwirmwir,” mīne Nataniel sə ruku pen ia Kena ia tənə Kalili, mīne tīni Sepeti mi, mīne iārmama kəru mwi sāvəi Iesu housəsīmwīn irəha me ia kwopun kuatia. ³ Nənə Saemon Pita rini pen ti nīrəha i mə, “Iakamevən takvi nəmu me.”

Miregi irəha hāni pen tukwe in mə, “Itə. Pwəh kitaha pam sāvən.” Ro pen irəha heiwaiu mhəputə ia nītətə ouihi riti, mhəvən mhəvi net meste riran, mətə həkūvi mhə nəmu riti.

⁴ Nəpīn rīnamran Iesu ramərer ia nīkare nui asori, mətə nārmama me sāvānhi hərəirei mə Iesu nəha.

⁵* Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Nək wərhakwərha me, nəmu riti nə hīvi uə?”

Miregi hāni mə, “Rekəm.”

⁶ Miregi in rini pen ti nīrəha i mə, “Herukw ro net səkimiaha ia nīkare nītətə ouihi mwatuk, nənə tihətoni nepwīn.” Ro iamīnhi irə irəha herukw irapw net, mhəvəreirei nīvi utəien mwi ti nəri nə mə nəmu me hāvəukuər ia nəkwai net.

⁷* Nənə iārmama sāvəi Iesu, sə nəha Iesu rokeikei pik in, rini pen ti Pita i mə, “Kwa Iərimənu nəha səkitaha.” Ia nəpīn nəha Saemon Pita rīməpeki raka tīnari me sāvānhi maməvi nəmu me, mətə

* **21:2:** Jon 1:45-51, Jon 20:24 * **21:5:** Jon 20:14, Luk 24:41

* **21:7:** Jon 13:23, Mat 14:29

nəpɪn rɪregi mə ɪərɪmənʉ nəhə, in ruvei pen mwi tɪnari me səvənhi, məruərau irapw ia nui, meiai muvarei. ⁸ Nərmama səvəi Iesu ia nəkwai nɪtətə ouihi həsuə a mhəuvarei, mhəvkəkini net sə nəmu me həukuər irə. Rɪpko mhə irəhə isipwɪn tɪ nɪkare nui, mətə həsuə a rəmwhen ia hantret meta. ⁹ Nəpɪn həuvarei irə hətoni bred mɪne nəmu me ramrɪmər pen ia nukumhəv ia napw.

¹⁰ Nənə Iesu rɪni pen tɪ nɪrəhə i mə, “Həpeki nəmu me nepwɪn sə hiəpkuvi a i, mhəpeki mhəuvehe.”

¹¹ *Ro iamɪnhi irə Saemon Pita rəputə ia nɪtətə ouihi, muvi parei net rukuər ia nəmu asori me irəhə pam wan hantret fifti tri. Nəri auər a mə nəmu me həpɪk iamɪnhi, mətə net rɪpkəpəruəpəruə mhə. ¹² Iesu rɪni pen tɪ nɪrəhə i mə, “Həuvehe mhani nari.” Ia nəpɪn nəhə nərmama me səvənhi həhekɪr. Irəhə riti riwən rəres in mə, “Ik sin i?” Irəhə həuvəukurən raka mə in nə ɪərɪmənʉ səvənraha. ¹³ *Nənə Iesu ruvehe, muvehi bred, muvei pen mɪnraha, marə mo mwi iamɪnhi ia nəmu me. ¹⁴ *In i nəpɪn sə ro kahar irə Iesu rier irapw ia nəmri nərmama me səvənhi nəpɪn rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

Iesu mɪne Saemon Pita

¹⁵ *Nəpɪn irəhə hənani raka nari, Iesu rɪni pen tɪ Saemon Pita i mə, “Saemon, tɪni Jon, ikokeikei pərhiən iou məpɪ raka irəhə i uə rekəm?”

Miregi Pita rɪni pen tukwe in mə, “Ouəh, ɪərɪmənʉ, ikukurən mə iakokeikei pərhiən ik.”

* **21:11:** Luk 5:6 * **21:13:** Jon 6:11 * **21:14:** Jon 20:19,26

* **21:15:** Mat 26:33, Jon 1:42

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Əkwməni kwəti sipsip me səiou.”

16 *Nənə Iesu rəres mwi sə ro kəru irə, mini mə, “Saemon, tini Jon, ikokeikei pərhien iou uə rekəm?”

Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Ouəh, İərimənu, ikukurən mə iakokeikei pərhien ik.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ətui amasan ti sipsip me səiou.”

17 *Nənə Iesu rəres mwi sə ro kahar irə, mini mə, “Saemon, tini Jon, ikokeikei pərhien iou uə rekəm?”

Pita riregi rərəha ti nəri nə mə Iesu rəres sə ro kahar irə minuə “Ikokeikei pərhien iou uə rekəm?” Ro pen rini pen tukwe in mə, “İərimənu, ikukurən narimnari me pam, mukurən mwi mə iakokeikei pərhien ik.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Əkwməni sipsip me səiou. 18 İakani nıpərhienien tukw ik i fwe kupwən nəpın ikinamouihi irə ikinamarkahu atukw səim, mamavən ia kwopun pəku ikokeikei, mətə nəpın tikərgharə, tikus atukw rəgim mi, nənə iərmama əpə iti trarkahu pehe mik, muvehi ik ikevən ia kwopun sə ipkokeikei mhə mə tikevən ikin.” 19 *(İesu rini nəgkiariien i mahatən nəfe nemhəien Pita tremhə irə muvehi utə nəghi Kumwesən.) Nəpın rini pam, mini pen ti Pita i mə, “Kurirə iou.”

20 *İa nəpın nəha Pita rəti kurirə, mətoni iərmama riti səvəi Iesu, sə Iesu rokeikei pık in,

* 21:16: Wok Me 20:28 * 21:17: Jon 13:38, 16:30 * 21:19: Mat 16:24-25, Mak 1:17, 2Pit 1:14 * 21:20: Jon 13:23-25

rakurirə ia nirau. Iərmama nə in nə iərmama sə fwe kupwən raməkure ipaka ti Iesu nəp̄in kamhani pəri nari irə, nənə mères pen in mə, “Iərimənu, sin nə truvei pen ik ia rəgi nərmama səməme haməmwəki ik?” ²¹ Nəp̄in Pita rətoni iəmə nəha rakurirə ia nirau, r̄ini pen ti Iesu i mə, “Iərimənu mətə rəfo ia iəmə nəha?”

²²* Miregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Rəfo ikəres iəmə nəha miou? Tr̄ini minuə iakokeikei mə in tr̄im̄iru mamevən meste nəp̄in sə takuvehe irə, səkimrau min əpa. Mətə ik tikukurirə iou.” ²³ Ro iam̄inhi irə nəgkiariien riti rauvir̄is ia piəvtaha me mə iərmama nəha səvəi Iesu tr̄ipkemhə mhə. Mətə Iesu r̄ipk̄ini pen mhə ti Pita i minuə “Iəmə nəha tr̄ipkemhə mhə.” In r̄ini mə, “Rəfo ikəres iəmə nəha miou? Tr̄ini minuə iakokeikei mə in tr̄im̄iru mamevən meste nəp̄in sə takuvehe irə, səkimrau min əpa.”

²⁴* Iərmama nəha səvəi Iesu in a mwi nəha rani irapw narimnari me i, mamrai nəgkiariien me i. Nənə kitaha səukurən mə nəgkiariien səvənhi ro n̄ipər̄hienien.

²⁵* Nənə narimnari me r̄ip̄ik mwi nəha ik̄in Iesu r̄ino. Tuko kirai pen pam irəha ia nəkukuə, rosi ko təkure t̄iprənə i r̄ip̄kəmwhen mhə mə trəkwtəmhiri nəkukuə me pam.

* **21:22:** Mat 16:28 * **21:24:** Jon 19:35 * **21:25:** Jon 20:30

Nəkukuə Ikinan
The New Testament in the Nafe (Kwamera) language
of Southeast Tanna, TAFEA Province, Vanuatu
Niutestamen long lanwis Nafe blong Vanuatu.
Le Nouveau Testament dans la langue Nafe de
Vanuatu.

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nafe (Nafe)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-06-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

26b0f540-c192-5878-be67-18ede9ab1416